



Monitor for norskfødte med innvandrereforeldre

En analyse av demografi, utdanning, arbeid og inntekt

Mads Ivar Kirkeberg, Minja Tea Dzamarija og Kristian Dystland

TALL

SOM FORTELLER

RAPPORTER / REPORTS

2024/43

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 3. desember 2024

ISBN 978-82-587-2965-2 (elektronisk)

ISSN 1892-7513 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Statistisk sentralbyrå etablerte i 2019 en monitor for å kunne følge gruppen norskfødte med innvandrerforeldre. Denne rapporten er en videreføring av monitoren, og gir en analyse av denne gruppen med temaene demografi, utdanning, deltakelse i arbeidsmarkedet og husholdningenes inntekter.

Norskfødte med innvandrerforeldre utgjør en ung og voksende del av befolkningen, noe som er særlig relevant i et integreringsperspektiv. Deres foreldre innvandret hovedsakelig som voksne, mens barna selv er født og oppvokst i Norge. Dette gir dem andre forutsetninger enn foreldrene for å delta i samfunnets ulike arenaer. De norskfødte barna har hatt hele sin oppvekst og sosialisering i Norge, noe som medfører at deres erfaringer er preget av de samme institusjonelle rammene som gjelder for barn uten innvandrerbakgrunn. Samtidig skiller de seg fra andre norskfødte barn ved at deres foreldre ikke er fra Norge, noe som påvirker den kulturelle kapitalen som vanligvis overføres fra foreldre til barn.

En betydelig andel av norskfødte med innvandrerforeldre er i skolealder noe som gjør utdanningsinstitusjoner til en viktig sosial arena for denne gruppen. I rapporten undersøkes deres deltakelse og resultater i utdanningssystemet, samt tilknytningen til arbeidsmarkedet for enkelte grupper som har avsluttet sin utdanning. En del norskfødte barn av innvandrerforeldre har dannet egne husholdninger og fått egne barn; siste kapittel i rapporten beskriver inntektene til en del av disse husholdningene.

Publikasjonen er et samarbeidsprosjekt mellom seksjon for befolkningsstatistikk og seksjon for utdannings- og kulturstatistikk. Minja Tea Dzamarija har skrevet kapitlet om demografi, mens Kristian Dystland har skrevet om utdanning. Mads Ivar Kirkeberg har skrevet kapitlene om deltakelse i arbeidsmarkedet og husholdningenes inntekter. Kapitlene kan leses uavhengig av hverandre.

Vi vil takke Jan Furseth for grundig gjennomgang av flere kapitler og for nyttige råd om språklig fremstilling, samt Maja Kalcic og Emmie Stolpe Foss for hjelp med tilrettelegging av utdanningsdataene.

Rapporten er finansiert av Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 22.november 2024

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Norskfødte med innvandrerforeldre utgjør en stadig større del av befolkningen i Norge. Fra å ha vært en marginal gruppe med litt over 2 000 personer i 1970, tilsvarende 0,06 prosent av den totale befolkningen, har antallet økt til over 221 000 i 2024. Dette representerer nå 4 prosent av folketallet. En betydelig andel av denne gruppen er barn og unge, med så mye som 70 prosent av dem under 18 år.

Norskfødte barn av innvandrere utgjør en mangfoldig demografisk gruppe, med foreldre fra hele 183 forskjellige nasjoner og selvstyrte områder. Denne rike variasjonen er et resultat av Norges mer enn 50-årige historie med arbeidsinnvandring, flyktningstrømmer og familiegjengenforening, som alle har hatt en betydelig innvirkning på befolkningsutviklingen.

Den største gruppen blant norskfødte med innvandrerforeldre har foreldre fra Pakistan, etterfulgt av barn av polakker og somaliere. Bosettingsmønstrene til denne gruppen gjenspeiler foreldrenes mønstre, med en høy konsentrasjon i Oslo og Akershus. Ifølge nasjonale befolkningsframskrivninger for 2024 forventes det at befolkningen i Norge fortsatt vil vokse, og andelen norskfødte med innvandrerforeldre antas å stige fra 4 prosent i dag til omtrent 7 prosent innen 2050.

Når det gjelder utdanning, oppnår norskfødte med innvandrerforeldre noe svakere resultater i grunnskolen sammenlignet med den øvrige befolkningen. De har også en noe lavere andel som fullfører videregående opplæring. Der foreldrene deres har grunnskoleutdanning og videregående utdanning som høyeste utdanningsnivå, har imidlertid norskfødte med innvandrerforeldre høyere fullføringsgrad enn den øvrige befolkningen. Norskfødte med innvandrerforeldre deltar dessuten i større grad i høyere utdanning enn den øvrige befolkningen. Det er vanligere for denne gruppen å ta en lengre høyere utdanning enn det er for den øvrige befolkningen. Andelen norskfødte med innvandrerforeldre med universitets- og høgskolenivå har økt med nesten 10 prosentpoeng fra 2017 til 2023.

Et viktig mål for integreringspolitikken er å sikre økonomisk selvforsørging gjennom deltakelse i arbeidsmarkedet. I Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk må man ha en yrkesinntekt høyere enn to ganger folketrygdens grunnbeløp for å bli regnet som yrkestilknyttet. Når vi måler yrkestilknytning på denne måten finner vi at norskfødte 25-39 år med innvandrerforeldre fra India, Vietnam, Sri Lanka og Bosnia-Hercegovina skiller seg ut. Her ligger yrkestilknytningen godt over 80 prosent. Dette gjelder for begge kjønn, men kvinnene skiller seg også ut ved å ha en sterkere yrkestilknytning enn jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn. For norskfødte kvinner og menn 25-39 år med innvandrerforeldre fra Somalia, Tyrkia, Chile, Pakistan, Marokko og Iran er yrkestilknytningen en del svakere målt på denne måten, og ligger klart under nivået til den jevnaldrende befolkningen uten innvandrerbakgrunn.

Ulik grad av deltakelse i arbeidsmarkedet bidrar mye til å forklare forskjeller i husholdningsinntekt mellom ulike grupper av norskfødte med innvandrerforeldre. Uansett husholdningstype så har norskfødte med bakgrunn fra India, Sri Lanka og Vietnam et høyere inntektsnivå enn jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. Lavest inntektsnivå finner vi blant norskfødte med somalisk og chilensk bakgrunn. Ulik tilknytning til arbeidslivet er også en viktig forklaring til hvordan ulike grupper av norskfødte med innvandrerforeldre plasserer seg i den generelle inntektsfordelingen i samfunnet. 40 prosent av norskfødte med indisk bakgrunn plasserer seg i femdelen av befolkningen med høyest inntekt, mens samme andel blant norsk-somaliere plasserer seg inntektsmessig i den laveste inntektsklassen. Når vi sammenligner med tilsvarende inntektsfordeling fem år tidligere, finner vi at norskfødte med innvandrerforeldre nå ligger høyere i inntektsfordelingen. Andelen med vedvarende lavinntekt har også blitt redusert i samme periode.

Abstract

Norwegian-born children to immigrant parents represent an increasingly significant portion of the population in Norway. From being a marginal group of just over 2,000 individuals in 1970, accounting for 0.06 percent of the total population, their numbers have risen to over 221,000 in 2024. This now constitutes 4 percent of the population. A substantial proportion of this group is young, with as many as 70 percent under the age of 18.

Norwegian-born to immigrant parents form a diverse demographic group, with parents originating from a total of 183 different nations and autonomous regions. This rich variety is a result of Norway's more than 50-year history of labour immigration, refugee flows, and family reunification, all of which have significantly influenced population development.

The largest group among Norwegian-born to immigrant parents has parents from Pakistan, followed by children of Poles and Somalis. The settlement patterns of this group mirror those of their parents, with a high concentration in Oslo and Akershus. According to national population projections for 2024, Norway is expected to continue experiencing population growth, and the proportion of Norwegian-born to immigrant parents is anticipated to rise from 4 percent today to approximately 7 percent by 2050.

Norwegian-born individuals with immigrant parents achieve somewhat weaker results in lower secondary school compared to the rest of the population. They also have a slightly lower completion rate in upper secondary education. The picture is different when the results are seen in the light of their parents' education. Among the students whose parents' highest completed education level is lower secondary education, Norwegian-born individuals of immigrant parents achieve better results than the rest of the population. Furthermore, they participate in higher education to a greater extent than the rest of the population. It is more common for Norwegian-born individuals with immigrant parents to pursue extended higher education compared to the rest of the population. The proportion of Norwegian-born individuals with immigrant parents holding a university- or college-level education, is nearly 10 percentage points higher in 2023 compared to 2017.

An important goal for Norwegian integration policy is to ensure financial self-support by participation in the labour market. To be considered employed according to Statistics Norway's income statistics, annual income from work must exceed two times the basic amount in the National Insurance Scheme. According to this definition, we find that Norwegian-born (age 25-39) to immigrant parents from India, Vietnam, Sri Lanka and Bosnia-Herzegovina have a very strong labour market participation – well over 80 per cent. This is the case for both genders. Norwegian-born women and men, age 25-39, with immigrant parents from Somalia, Turkey, Chile, Pakistan, Morocco and Iran have a weaker labour market participation – well below the level of women and men with a non-immigrant background.

Differences in employment and income from work explain much of the differences in household income between different groups of Norwegian-born with immigrant background. Regardless of type of households, Norwegian-born with immigrant parents from India, Sri Lanka and Vietnam have a higher household median income than the non-immigrant population in the same age group. We find the lowest income level among Norwegian-born with Somali and Chilean parents. Ranking their household income into quintiles, we find a high proportion both in the lower end and in the top end of the income distribution. 40 per cent of Norwegian-born with Indian immigrant parents are in the top income quintile. The same percentage among Norwegian-born with Somali immigrant parents are in the bottom income quintile. However, Norwegian-born with immigrant parents place themselves higher in the income distribution in 2022 compared to five years earlier, and the proportion with persistent low-income has also been reduced in the same period.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Datagrunnlag, definisjoner og betegnelser	8
1.1. Datagrunnlag	8
1.2. Definisjoner og betegnelser	10
2. Demografi	13
2.1. Norskfødte med innvandrerforeldre utgjør 4 prosent av folketallet	13
2.2. Flest med pakistanske foreldre, Polen og Somalia følger etter	16
2.3. På flukt fra krig og forfølgelse – foreldre fra Irak, Vietnam og Eritrea	19
2.4. Fra Tyrkia til Sri Lanka.....	19
2.5. Andre synlige faser i nyere innvandringshistorien- fra Balkan til India.....	20
2.6. Nye generasjoner i befolkningsutviklingen- personer med annen innvandringsbakgrunn	21
2.7. En ung populasjon	23
2.8. De fleste med norsk statsborgerskap	25
2.9. Økende andel nyfødte med innvandrerforeldre	26
2.10. Frukbarheten synker	28
2.11. Lav andel gifte blant norskfødte med innvandrerforeldre.....	30
2.12. Ekteskap og partnervalg.....	31
2.13. Bor i 356 av landets 357 kommuner	32
2.14. Hvor mange i fremtiden?	36
3. Utdanning	39
3.1. Grunnskole.....	39
3.2. Videregående opplæring.....	45
3.3. Gjennomføring i videregående skole	48
3.4. Høyere utdanning	55
3.5. Utdanningsnivå	61
4. Tilknytning til arbeidsmarkedet	66
4.1. Nærmere om populasjonen	66
4.2. Referansepopulasjoner	68
4.3. Når er man tilknyttet arbeidsmarkedet?	69
4.4. Sterk yrkestilknytning blant mange norskfødte kvinner og menn med innvandrerbakgrunn.....	69
4.5. Høyere yrkestilknytning med økt alder for norskfødte menn med bakgrunn fra Sri Lanka, Vietnam og India	72
4.6. En høy andel norskfødte menn med somalisk og marokkansk innvandrerbakgrunn står utenfor arbeidslivet	74
4.7. En høy andel norsk-tyrkiske kvinner faller utenfor arbeidslivet når de blir eldre	75
4.8. Omsorgsansvar for flere barn blant de med svakere yrkestilknytning	78
4.9. Retur til arbeidslivet etter fødsel	78
4.10. Fordeling av yrkesinntekt - høy andel norsk-somaliske menn med lavest inntekt.....	81
4.11. Mange norskfødte kvinner ligger høyt i fordelingen av yrkesinntekt	83
4.12. De fleste er lønnstakere, men også en del selvstendig næringsdrivende	84
4.13. Mange mannlige lønnstakere har heltidsarbeid.....	87
4.14. Mer deltidsarbeid blant kvinnene.....	88
4.15. Høy andel norskfødte menn med innvandrerbakgrunn i akademiske yrker	89
4.16. ... og enda høyere akademikerandel blant kvinnene	90

5. Husholdningenes inntekter	92
5.1. Husholdningsfordeling.....	93
5.2. Husholdningenes inntektsnivå.....	95
5.3. Inntektsfordeling.....	98
5.4. Vedvarende lavinntekt.....	100
Referanser	103
Figurregister	107
Tabellregister	109

1. Datagrunnlag, definisjoner og betegnelser

I denne rapporten ser vi nærmere på norskfødte med innvandrerforeldre. Statistikken omfatter kun personer som er registrert bosatt i Norge, og som følgelig har et gyldig fødselsnummer.

1.1. Datagrunnlag

Befolkningsstatistikk

Data som er brukt er hentet fra SSBs registre. Våre kilder for befolkningsstatistikk er hovedsakelig SSBs befolkningsregister (BEREG) komplettert med data fra Utlendingsdatabasen (UDB) i Utlendingsdirektoratet (UDI). BEREG har folkeregisteret som kilde.

Folkeregisterdata utgjør en viktig del av SSBs grunnlagsdata. Folkeregisteret er hovedkilde for all løpende befolkningsstatistikk inklusive statistikk over innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. BEREG er SSBs register over personer og familier. Registeret inneholder alle som er, eller har vært registrert bosatt i Norge fra 1964 til nå, og i tillegg alle som var registrert bosatt ved folketellingen i 1960.

UDB er database for alle saker som gjelder søknad om besøk og opphold i Norge samt om dem som oppholder seg i asylmottak. UDB er den viktigste kilden for informasjon om innvandringsgrunner. Nordiske statsborgere kan flytte fritt mellom de nordiske landene. Vi vil derfor ikke finne disse i UDB med noe oppholdsgrunnlag. For personer som har innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun personer som kom til Norge på grunn av flukt.

Antallet ikke-nordiske statsborgere med ukjent innvandringsgrunn har økt mye siden 2022. årsaken er først og fremst manglende registrering for EØS-borgere. EU sitt direktiv om fri personbevegelse gir EØS-borgere og deres familiemedlemmer rett til å bevege og oppholde seg fritt på medlemsstatenes område. Flere førstegangsinnvandrere fra EØS-land har de siste par årene unnlatt å registrere seg hos politiet og gått direkte til folkeregisteret for å bli registrert som bosatt. Dette har ført til en økende andel med ukjent innvandringsgrunn hos utlendingsmyndighetene.

Befolkningsframskrivingenes primære datakilde er SSBs befolkningsstatistikk. Det brukes tall for befolkningen etter alder, kjønn, innvandringskategori og landgruppe per 1. januar samt tall for fødsler, dødsfall, innenlandske flyttinger, innvandring og utvandring. Befolkningen framskrives ved hjelp av kohort-komponent-modellene BEFINN og BEFREG. Metodene som brukes er beskrevet i rapporten om befolkningsframskrivingene (Leknes et.al.,2018).

Utdanningsstatistikk

Karakterdataene fra grunnskolen er administrative data hentet fra fylkeskommunenes inntakssystem VIGO. De inneholder standpunkt- og eksamenskarakterer for avgangselevne. På bakgrunn av disse karakterene beregnes hver enkelt elevs grunnskolepoeng. Personer som er 17 år og eldre ved høsten 2022 er ikke inkludert i statistikken for karakterer ved grunnskolen. Elever ved Steinerskoler¹ og elever ved norske skoler i utlandet² er heller ikke inkludert i tallene.

Datagrunnlaget for **elever, lærlinger og lære kandidater i videregående opplæring** er også hentet fra VIGO. Dataene omfatter opplysninger om igangværende utdanning per 01.10. og avsluttet

¹ Steinerskoler har avvikende vurderingspraksis og er derfor ikke inkludert.

² Statistikken innebærer kun tall for norske skoler i Norge.

utdanning for elever-, lærlinger og lære kandidater i videregående opplæring under opplæringsloven.

Datagrunnlaget for **høyere utdanning** hentes fra Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) og fra enkelte høgskoler. Statistikken omfatter alle personer registrert som studenter ved institusjonene, med 1. oktober som tellingstidspunkt.

Den **Nasjonale utdanningsdatabasen (NUDB)** samler all SSBs individbaserte utdanningsstatistikk, fra avsluttet grunnskole til doktorgradsstudier, i én database. Datagrunnlaget for gjennomføring i videregående opplæring og befolkningens utdanningsnivå er hentet fra NUDB.

Fra og med publiseringen av befolkningens utdanningsnivå i 2014 er det benyttet imputerte verdier for utdanningsnivå for innvandrere vi mangler opplysninger om. Dette fører til at andelen av befolkningen med ingen utdanning eller uoppgitt utdanningsnivå har gått ned til under én prosent. Opplysningene har imidlertid ikke blitt imputert bakover i tid (Jentoft, 2014).

Utdanningstillene viser antall bosatte per 30.09 og alder per 31.12 det gjeldende året.

Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger

Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger er benyttet i kapitlene 4 og 5 i denne rapporten. Fra og med inntektsåret 2004 er dette en heldekkende statistikk som omfatter alle personer i privathusholdninger som bor i landet ved utgangen av året. Inntektsopplysninger påkobles fra ulike administrative datasystemer, blant annet i Skatteetaten, NAV, Husbanken og Lånekassen. Husholdningssammensetning er avledet ved hjelp av ulike kilder som blant annet Folkeregisteret, Lånekassen, Postens adresseregister og opplysninger fra skattemeldingen. Før 2004 bygde denne statistikken på representative utvalgsundersøkelser som ble gjennomført årlig.

Fordelene ved å ha en inntektsstatistikk som omfatter alle landets privathusholdninger, er mange. Det er nå mulig å lage mer detaljert statistikk, blant annet for mindre grupper i befolkningen som for eksempel norskfødte med innvandrerforeldre, etter deres landbakgrunn. I tillegg får en sikrere tall siden en ikke lenger har utvalgsvarians slik tilfellet var tidligere med utvalgsbaserte inntektsundersøkelser for husholdninger. Ved å koble flere årganger av statistikken sammen har man et panel som dekker hele befolkningen, og som gjør det mulig å studere blant annet forekomsten av vedvarende lavinntekt.

System for persondata (SFP)

Data om aktivitetsstatus og arbeidstid hentes fra System for persondata (SFP), og er benyttet i rapportens kapittel 4. I SFP er informasjon fra en rekke administrative datasystemer sammenstilt. Disse dataene gir opplysninger om en persons aktivitetsstatus i 4. kvartal hvert år, blant annet om vedkommende er sysselsatt eller ikke. Måletidspunktet er tredje uken i november, kalt referanseuken. Sysselsatte består av både lønnstakere og selvstendig næringsdrivende. SSB følger definisjonen fra Internasjonal Labour Organization (ILO), der sysselsatte er definert som personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken. For sysselsatte med flere arbeidsforhold i referanseuken fastsettes ett som det viktigste.

Hvorvidt en person er lønnstaker avledes fra opplysninger i A-ordningen. Startdato og eventuell sluttdato for arbeidsforholdet tilsier om man har et arbeidsforhold i referanseuka. Informasjon om lønn og type lønnsutbetaling avgjør om arbeidsforholdet skal regnes som sysselsetting og om det er aktivt i statistikkperioden. Størrelsen på lønnen har ingen betydning. Personer som ikke har mottatt lønn, men som er midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon e.l. skal også regnes som sysselsatte. Etter at lønnstakere er definert ut fra A-ordningen så identifiseres de med aktivitetsstatus som selvstendig næringsdrivende. Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) i 4. kvartal

bestemmer nivået på antall næringsdrivende. Personer med registrert næringsinntekt på skattemeldingen opptjent i løpet av året, og som ikke er klassifisert som lønnstakere, gis status som næringsdrivende helt til det anslåtte antallet næringsdrivende fra AKU i 4. kvartal er oppnådd. Man velger personer med høyest beløp i næringsinntekt fra skattemeldingen for å øke sannsynligheten for at disse faktisk var aktive som næringsdrivende på måletidspunktet i november. For mer informasjon om SFP, se for eksempel Nerland, Aurdal & Horgen (2011).

1.2. Definisjoner og betegnelser

Bosatt: hvem som regnes som bosatt i Norge og hvor i Norge en person skal regnes som bosatt, er fastlagt i lov om folkeregistreringen av 16.januar 1970. Forskriftene til loven ble endret flere ganger, siste gang med virkning fra 1. oktober 1998. Mer informasjon om bosatte kan leses i *Om statistikken*: <https://www.ssb.no/befolkning/folketall/statistikk/befolkning>

Innvandrere: personer som er bosatt i Norge, men som er født i utlandet av utenlandsfødte foreldre og har fire utenlandsfødte besteforeldre.

Norskfødte med innvandrerforeldre: personer som er født i Norge, har to foreldre som er innvandrere og fire besteforeldre født i utlandet.

Til sammen utgjør disse to gruppene **personer med innvandrerbakgrunn**.

Den øvrige befolkningen: de som verken er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, altså *personer uten innvandrerbakgrunn*.

Botid: en persons botid i hele år fra første oppholdsdato i landet og frem til utgangen av statistikkåret.

Tidliginnvandrede: er innvandrere som har kommet til Norge før fylte 6 år.

Landbakgrunn: en variabel som konstrueres med utgangspunkt i informasjon om fødeland i tre generasjoner. Variabelen viser til eget, eventuelt mors, eventuelt fars eller besteforeldrenes utenlandske fødeland. For personer født i Norge er det foreldrenes fødeland. I de tilfellene der foreldrene har ulikt fødeland er det morens fødeland som blir valgt.

For en del formål slås landene sammen i større grupper. I tilfeller hvor det er behov for å bruke en todeling av verden i statistikk brukes følgende landgruppering:

- EØS etc. er en forkortelse for EU/EFTA, Storbritannia, Sveits, USA, Canada, Australia og New Zealand.
- Afrika, Asia etc. er en forkortelse for Afrika, Asia, Amerika utenom USA og Canada, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia,

Storbritannia og Sveits er alltid med når EU/EFTA omtales i teksten og tabellene.

I befolkningsframskrivingene deles verden inn i følgende landgrupper:

- Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand
- Øst-europeiske EU-land
- Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU.

Innvandringsgrunn: oppgis for ikke-nordiske statsborgere. Vi skiller mellom arbeidsinnvandring, familieinnvandring, flukt, utdanning og «annen innvandring».

Personer med flyktningbakgrunn: er innvandrere som en gang har kommet til landet av fluktkrunner (se flyktninger) samt familiegjennforente og familieetablerte til disse personene. Barn som personer med flyktningbakgrunn har fått etter at de kom til Norge, er ikke regnet med.

Norsk statsborgerskap: statsborgerloven er loven som bestemmer hvordan personer kan få statsborgerskap og bli norske statsborgere, og om hvordan man kan miste statsborgerskapet. Loven inneholder bestemmelser om å få statsborgerskap ved fødsel, ved adopsjon og etter søknad. Hovedregelen om erverv etter søknad er at enhver har rett til å bli norsk statsborger dersom vedkommende på vedtakstidspunktet oppfyller følgende krav, og hensynet til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske hensyn ikke taler imot:

- har dokumentert eller på annen måte klarlagt sin identitet
- har fylt 12 år
- er og vil forbli bosatt i riket
- oppfyller vilkårene for bosettingstillatelse i utlendingsloven § 12
- har til sammen 7 års opphold i riket i løpet av de ti siste årene, med oppholds- eller arbeidstillatelser av minst ett års varighet
- oppfyller kravet om norskopplæring
- ikke er ilagt straff eller strafferettslig sær reaksjon eller har utholdt karenstid
- oppfyller kravet om løsning fra annet statsborgerskap

For enkelte grupper av søkere er det mer gunstige ervervsvilkår. Mer informasjon om dette kan leses i *Om statistikken*: <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/overgang-til-norsk-statsborgerskap>

Les også: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-10-51>

Sivilstand: følgende verdier for sivilstand er tatt i bruk fra og med 1. januar 1004: ugift (ikke tidligere gift), gift, enke/enkemann, skilt, separert, registrert partner, separert partner, skilt partner og gjenlevende partner.

Samlet fruktbarhetstall (SFT): SFT kan tolkes som det antall barn hver kvinne kommer til å føde, under forutsetning av at fruktbarhetsmønsteret i perioden gjelder i hele kvinnens fødedyktige periode (15-49 år), og at dødsfall ikke forekommer.

Befolkningsframskriving er en beregning av en framtidig befolkningsstørrelse og sammensetning, gitt ulike forutsetninger om fruktbarhet, dødelighet, flytting og inn- og utvandring. Betegnelsene framskriving eller projeksjon brukes om enhver beregning av framtidig folkemengde, også om usannsynlig utvikling, mens en befolkningsprognose er en beregning av den framtidige befolkningen som oppfattes mest sannsynlig på tidspunktet prognosen blir laget. Blant SSBs ulike framskrivingsalternativer er MMMM- alternativet (mellomalternativet eller hovedalternativet) det som i størst grad kan regnes som en befolkningsprognose.

Resultatene av en befolkningsframskriving avhenger i stor grad av hvilke forutsetninger som gjøres om komponentene. Forutsetningene om framtidig fruktbarhet, levealder, innenlandske flyttinger og innvandring lages derfor i ulike alternativer:

- M- mellomalternativ
- H-høyalternativ
- L-lavalternativ
- K-konstantalternativ
- 0-nullalternativ

Til sammen framskriver vanligvis SSB befolkningen i 15 kombinasjoner av disse M-, L-, H-, K-, og 0-alternativene. Et beregningsalternativ beskrives ved fire bokstaver i denne rekkefølgen: fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og innvandring. Betegnelsen «hovedalternativ» brukes som sagt om MMMM- alternativet, som angir at mellomnivået er brukt for alle komponentene.

2. Demografi

Minja Tea Dzamarija

I dette kapitlet foretas en analyse av demografiske forhold knyttet til personer født i Norge av innvandrereforeldre. Formålet er å sammenstille den nyeste tilgjengelige statistikken om demografien til gruppen. Denne beskrivelsen representerer en oppdatering av den statistiske informasjonen som ble presentert i 2019 (Kirkeberg et al., 2019). Det er stor interesse for og et betydelig kunnskapsbehov om denne gruppen. Vi presenterer noen grunnleggende fakta og nøkkeltall etter blant annet landbakgrunn, alder, kjønn, statsborgerskap, sivilstand og bosettingsmønster.

2.1. Norskfødte med innvandrereforeldre utgjør 4 prosent av folketallet

I løpet av de siste femti årene har antallet norskfødte med innvandrereforeldre økt markant, fra litt over 2 000 personer i 1970, som utgjorde kun 0,06 prosent av den norske befolkningen, til hele 221 000 personer i 2024, hvilket representerer 4 prosent av totalbefolkningen. Dette er en gruppe som vokser raskt. Siden publiseringen av vår første rapport om norskfødte med innvandrereforeldre i 2019 har gruppen hatt en vekst på omtrent 42 000 personer (se figur og tabell 2.1).

Tabell 2.1 Norskfødte med innvandrereforeldre, utvikling i antall fra 1. januar 1970 til 2024

Per 1. januar	Befolkningen i alt	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	Norskfødte med innvandrereforeldre i prosent av alle
1970	3 863 221	57 040	2 155	0,1
1980	4 078 900	88 928	6 273	0,2
1990	4 233 116	150 973	17 325	0,4
2000	4 478 497	238 462	44 025	1,0
2010	4 858 199	459 346	92 967	1,9
2019	5 328 212	765 108	179 294	3,4
2020	5 367 580	790 497	188 757	3,5
2021	5 391 369	800 094	197 848	3,7
2022	5 425 270	819 356	205 819	3,8
2023	5 488 984	877 227	213 810	3,9
2024	5 550 203	931 081	221 459	4,0

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

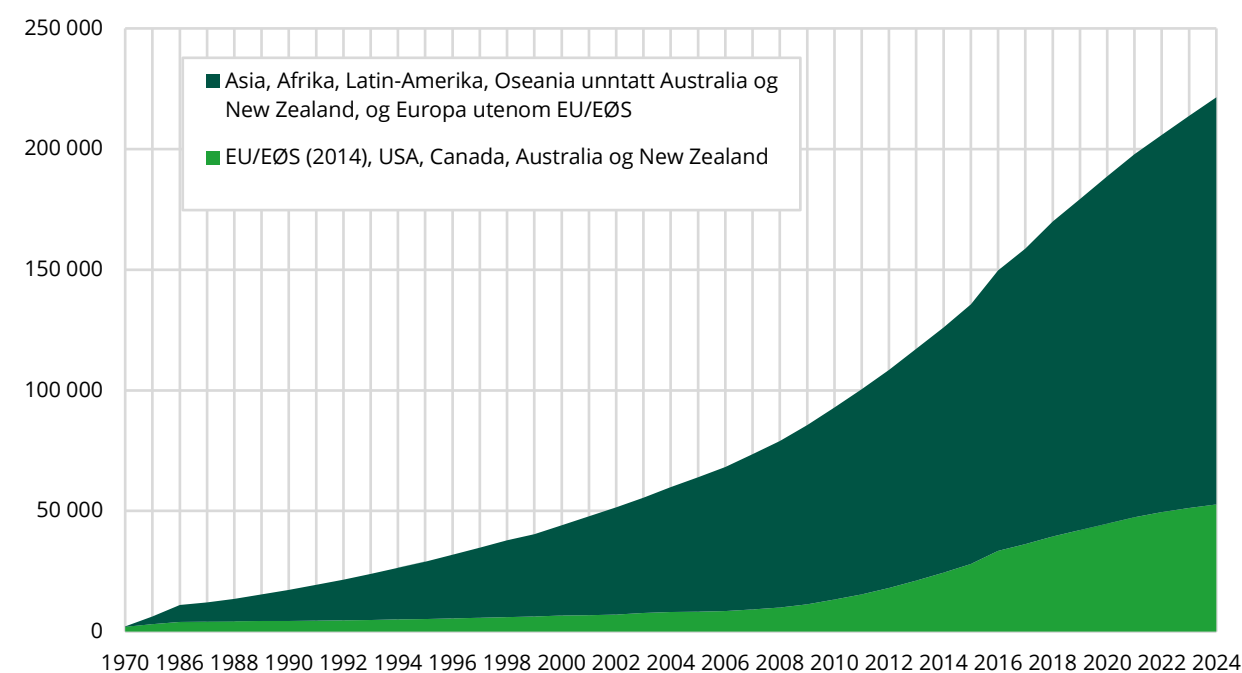
Befolkningen i Norge, som per 1. januar 2024 teller 5,55 millioner, har blitt mer sammensatt. En del av innvandrernes norskfødte barn har nå nådd voksen alder og integreres gradvis i det norske utdanningssystemet og arbeidsmarkedet. Denne gruppen er av særlig interesse fra et integreringsperspektiv, ettersom deres foreldre i stor grad innvandret som voksne, mens barna selv er født og oppvokst i Norge. Dette gir dem forskjellige forutsetninger for å navigere i samfunnets ulike arenaer. De norskfødte barna har stort sett hatt hele sin oppvekst og sosialisering innenfor de samme institusjonelle rammene som barn uten innvandrerbakgrunn. Samtidig skiller de seg fra andre norskfødte barn, ettersom deres foreldre har en annen kulturell bakgrunn og derfor ofte ikke overfører den "kulturelle kapitalen" som norskfødte foreldre overfører til sine barn (Henriksen og Østby, 2007).

Denne gruppen anses av mange som en viktig indikator for evalueringen av integreringsprosessen i Norge. Som i rapporten fra 2019 inkluderer vi i vår analyse også personer som innvandret til Norge før skolealder, betegnet som "tidliginnvandrede", for å gi et relevant sammenligningsgrunnlag. Det er rimelig å anta at en innvandrer som kom til Norge før fylte seks år vil ha mer til felles med en norskfødt person enn med en som innvandret som voksen. Å undersøke hvilke innvandrergrupper som har høy andel tidliginnvandrede er viktig av flere grunner. På lik linje med norskfødte med innvandrereforeldre vil tidliginnvandrede kunne fullføre hele grunnskoleutdanningen i Norge.

Dermed vil de på sentrale integrerings- og levekårsområder skille seg fra innvandrere som ankom landet i senere alder. Dette kan påvirke det overordnede integreringsbildet for de innvandrergruppene med høy andel tidliginnvandrede. Ettersom integreringsløpet for tidliginnvandrede avviker fra det for innvandrere som kommer til Norge i skolealder eller senere, kan denne gruppen heve gjennomsnittet for hele gruppen av innvandrere på ulike integreringsområder. Rapporten fra 2019 viste at andelen tidliginnvandrede er lav i de fleste grupper, og vi skal undersøke nærmere om dette har endret seg.

Vi sammenligner norskfødte med innvandrerforeldre med både innvandrere og den øvrige befolkningen, noe som vil være et sentralt aspekt ved denne analysen. Gruppens prestasjoner kan ses i lys av sammenligningen med de øvrige samfunnsgruppene.

Figur 2.1 Antall norskfødte med innvandrerforeldre, per 1. januar 1970-2024



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Som figur 2.1 viser, har antallet barn med innvandrerforeldre fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania (unntatt Australia og New Zealand) og Europa utenom EU/EØS økt betydelig mer enn antallet fra EU/EØS. Tallene indikerer en vedvarende økning av norskfødte barn med innvandrerforeldre, med en særlig høy vekst blant dem med foreldre fra ikke-EU/EØS-land. For å forstå hvordan norskfødte med innvandrerforeldre har det i dag, er det viktig å vite om foreldrebakgrunnen deres, hvem de selv er, og hvordan sammensetningen av gruppen har endret seg siden 1970, da «den nye» innvandringen til Norge startet for fullt, og frem til i dag. Foreldrene til norskfødte med innvandrerforeldre utgjør en svært sammensatt gruppe som representerer et mangfold av kulturelle, sosio-økonomiske og geografiske bakgrunner. Vi skal se nærmere på foreldrenes innvandringshistorie.

Norskfødte barn av innvandrere representerer en mangfoldig gruppe med foreldre fra ulike deler av verden. Per 1. januar 2024 var det registrert 221 000 norskfødte barn med innvandrerforeldre i Norge, hvor foreldrene stammer fra hele 183 forskjellige nasjoner og selvstyrte områder. Denne demografiske variasjonen reflekterer Norges lange historie med både arbeidsinnvandring og flyktningstrømmer, der også familiegjenforening har spilt en betydelig rolle i befolkningsutviklingen.

Tabell 2.2 gir en detaljert oversikt over de 30 største nasjonalitetsgruppene, med en inndeling etter alder og landbakgrunn (som i dette tilfellet er mors fødeland). Det er viktig å merke seg at

aldersfordelingen viser betydelige variasjoner avhengig av landbakgrunn. I den yngste aldersgruppen barn under 5 år, er det flest norskfødte med polske foreldre (7 000), etterfulgt av barn av syriske og eritreiske foreldre, med 4 000 i hver gruppe (se tabell 2.2). Ifølge vår analyse fra 2019 hadde Somalia og Litauen, sammen med Polen, det høyeste antallet barn, i denne aldersgruppen (Kirkeberg et al., 2019).

De med familiebakgrunn fra Pakistan er betydelig eldre, omtrent 60 prosent av dem er 20 år eller eldre. Blant norskfødte med innvanderforeldre fra Vietnam, Tyrkia og Sri Lanka er det også en høy andel unge voksne, godt over halvparten er over 20 år. I tillegg er det interessant å merke seg at blant norskfødte barn med foreldre fra Chile, er nesten 70 prosent av dem 20 år eller eldre. Disse aldersforskjellene har selvfølgelig en betydelig implikasjon når gruppene sammenlignes innenfor temaer som demografi, utdanning, arbeid og inntekt.

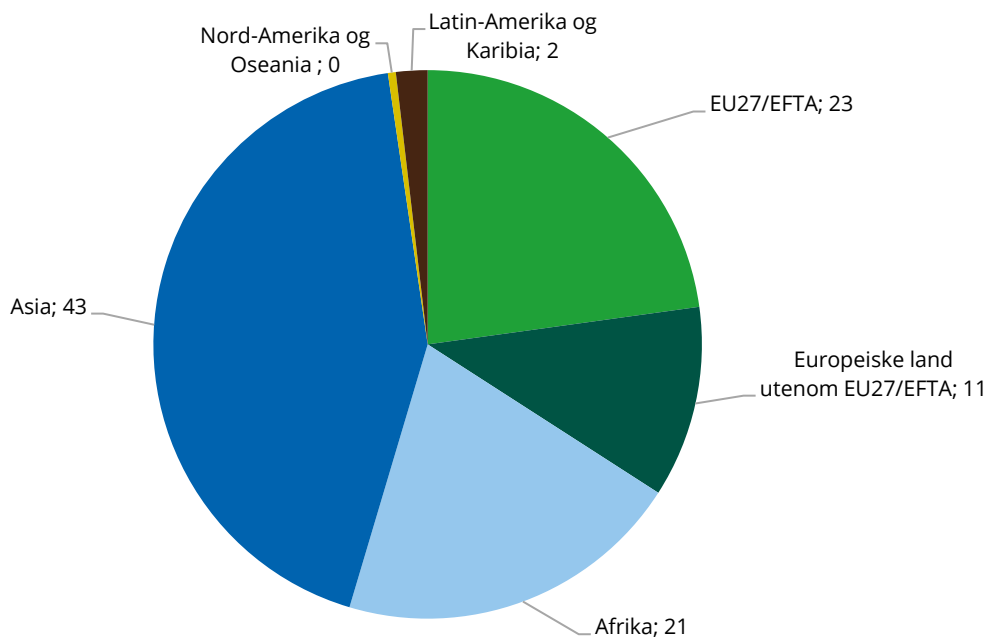
Tabell 2.2 Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og alder. 30 største grupper. 1. januar 2024

	I alt	Alder						67 år og eldre
		0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-66 år	
Landbakgrunn								
I alt	221 459	61 311	83 494	19 290	33 023	15 637	7 393	1 311
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU28/EØS	168 734	41 752	60 222	17 183	30 584	14 160	4 779	54
EU28/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	52 725	19 559	23 272	2 107	2 439	1 477	2 614	1 257
Utvalgte land:								
Pakistan	18 662	1 826	3 733	1 759	4 751	4 263	2 330	-
Polen	17 074	7 030	8 741	517	293	324	145	24
Somalia	15 964	3 850	7 478	1 979	2 350	299	8	-
Irak	12 373	2 343	5 685	2 124	2 103	113	5	-
Vietnam	9 630	611	2 318	1 189	3 177	2 002	333	-
Eritrea	8 903	4 376	3 694	221	424	171	17	-
Tyrkia	7 746	821	1 958	902	2 281	1 326	458	-
Litauen	8 114	3 746	4 217	131	19	-	-	-
Syria	6 971	4 493	1 959	157	283	73	6	-
Sri Lanka	6 842	601	1 615	954	2 905	700	67	-
Kosovo	6 688	1 247	2 475	961	1 646	336	23	-
Afghanistan	6 113	2 223	3 002	559	283	46	-	-
Iran	5 499	1 135	1 922	665	1 293	475	9	-
India	5 341	1 326	1 481	343	987	791	409	4
Bosnia-Hercegovina	5 201	937	1 870	696	1 554	96	48	-
Marokko	4 889	566	1 386	616	1 273	762	286	-
Russland	4 764	1 381	2 495	651	201	12	11	13
Etiopia	4 249	1 383	2 176	323	289	73	:	:
Filippinene	3 865	1 346	1 349	250	461	359	100	-
Tyskland	3 716	807	1 810	388	317	84	200	110
Sverige	3 678	1 153	1 292	232	340	120	217	324
Romania	3 089	1 444	1 490	59	55	20	12	9
Kina	2 641	599	1 145	190	468	205	31	3
Serbia	2 161	1 017	710	103	131	79	114	7
Danmark	2 001	262	354	83	233	213	669	187
Chile	1 890	109	319	159	582	636	85	-
Sudan	1 852	1 038	686	66	59	3	-	-
Latvia	1 832	834	930	38	21	:	:	:
Ukraina	1 676	1 025	556	50	35	:	:	:
Nord-Makedonia	1 646	258	509	170	382	223	104	-

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er ikke bare antallet norskfødte med innvanderforeldre som har endret seg betydelig, men også sammensetningen i gruppen. I 1970 hadde hele ni av ti i denne gruppen bakgrunn fra europeiske land, hovedsakelig fra nabolandene Danmark og Sverige. I dag fremstår situasjonen annerledes, med om lag tre av fire norskfødte med innvanderforeldre som har bakgrunn fra Afrika, Asia etc. Ved inngangen til 2024 utgjorde norskfødte med innvanderforeldre fra Asia 43 prosent av totalen, mens 23 prosent hadde bakgrunn fra et europeisk land innenfor EU27/EFTA. Norskfødte med innvanderforeldre fra Afrika sto for 21 prosent gruppen (se figur 2.2).

Figur 2.2 Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn. Prosent. 1. januar 2024



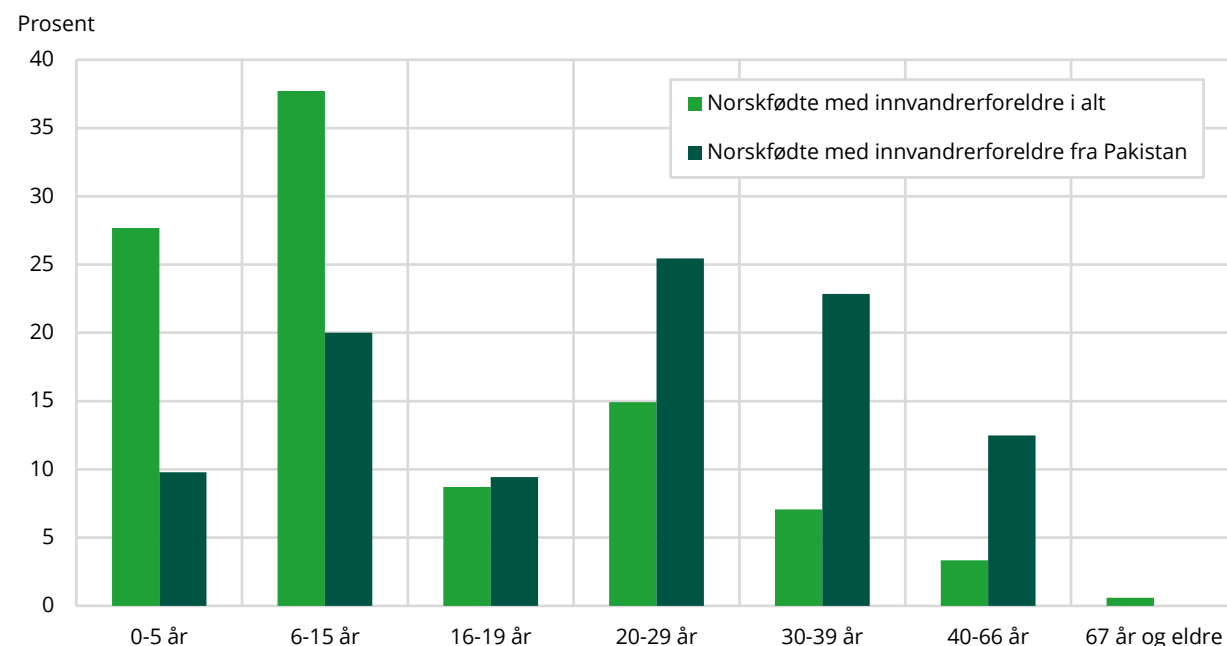
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

2.2. Flest med pakistanske foreldre, Polen og Somalia følger etter

Den største gruppen av norskfødte med innvanderforeldre har foreldre fra Pakistan, med 18 700 personer. Selv om dette er den klart største gruppen, utgjør de ikke mer enn 8 prosent av alle norskfødte med innvanderforeldre (se tabellen 2.2). Dette bekrefter at mangfoldet blant norskfødte med innvanderforeldre er stort. I 2019 var andelen norsk-pakistanere nær 10 prosent, noe som viser at andelen av denne gruppen har sunket mens andre store grupper som Polen, Eritrea og Syria har vokst og utgjør en stadig større andel av totalen.

At norskfødte med pakistansk bakgrunn utgjør den største gruppen, er ikke overraskende, ettersom deres foreldre er blant de innvandergruppene som har lengst botid i Norge. De første innvanderne fra Pakistan kom allerede på slutten av 1960-tallet. Pakistanske innvandrere er også de mest såkalte endogame i Norge (Henriksen et al., 2010), noe som innebærer at de gifter seg i høy grad med personer med samme landbakgrunn. Dette påvirker også antallet av deres norskfødte barn.

Norsk-pakistanere er betydelig eldre enn norskfødte med innvanderforeldre generelt. Ved inngangen til 2024 var 26 prosent av alle norskfødte med innvanderforeldre, 20 år og eldre, mens dette gjelder for 6 av 10 blant dem med pakistansk bakgrunn. 28 prosent av alle norskfødte barn av innvandrere var i førskolealderen, mot 10 prosent blant dem med pakistansk bakgrunn (se figur 2.3).

Figur 2.3 Norskfødte med innvanderforeldre fra Pakistan, etter alder. Prosent. 1. januar 2024

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Andelen tidliginnvandrede blant dagens innvandrere fra Pakistan utgjør omtrent 14 prosent. Per 1. januar 2024 var det registrert 23 600 bosatte pakistanske innvandrere i Norge, hvorav 3 200 kom til landet før de fylte seks år. Selv om andelen tidliginnvandrede i denne gruppen er relativt lav, er den likevel høyere enn i de fleste andre store grupper (se tabell 2.3).

Tabell 2.3 Tidliginnvandrede (kommet til Norge før fylte 6 år), etter landbakgrunn. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2024. Utvalgte grupper

	Innvandrere i alt	Tidliginnvandrede	I prosent av alle innvandrere
Pakistan	23 569	3 209	13,6
Polen	109 654	6 701	6,1
Somalia	27 655	2 972	10,7
Irak	23 603	2 893	12,3
Vietnam	14 653	1 313	9,0
Eritrea	25 137	1 740	6,9
Tyrkia	14 979	1 758	11,7
Litauen	42 733	2 539	5,9
Syria	38 708	3 752	9,7
Sri Lanka	9 478	565	6,0

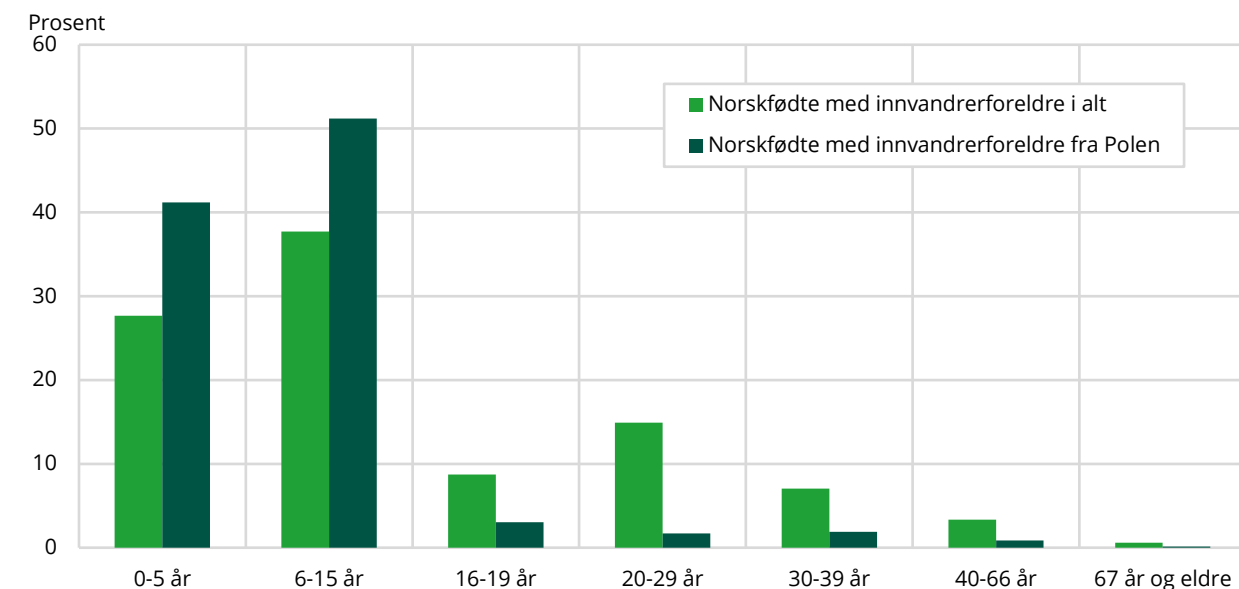
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Norskfødte med innvanderforeldre fra Polen utgjør den nest største gruppen, og antallet har mangedoblet seg siden EU-utvidelsen i 2004. Per 1. januar 2004 var det registrert i underkant av 800 norskfødte barn av polske innvandrere, mens dette tallet hadde steget til 17 000 per 1. januar 2024. Denne gruppen har vist en rask vekst, og i løpet av de siste fem årene, har antallet økt med nesten 3 800 personer.

Den betydelige arbeidsinnvandringen har ført til en økning i familieinnvandringen og i antall fødsler. Denne utviklingen har gjort polakker til den klart største innvandergruppen i Norge, med nesten 110 000 bosatte per 1. januar 2024. Blant innvandrere fra Polen er andelen tidliginnvandrede svært lav, med kun 6 prosent (se tabell 2.3). I absolutte tall var 6 700 personer i førskolealder ved ankomst til Norge.

Av de nesten 17 100 norskfødte barna av polske innvandrere, er hele 41 prosent i førskolealderen, mens mindre enn 5 prosent tilhører gruppen 20 år og eldre (se figur 2.4). Denne aldersfordelingen er betydelig forskjellig fra den som observeres blant norsk-pakistanere. Sammenlignet med alle norskfødte med innvanderforeldre, fremstår norsk-polakkene som en markant yngre gruppe. Hele 95 prosent av norskfødte med polsk bakgrunn er under 19 år, enten i førskolealder eller i skolealder, mens tilsvarende for alle norskfødte med innvanderforeldre var 74 prosent.

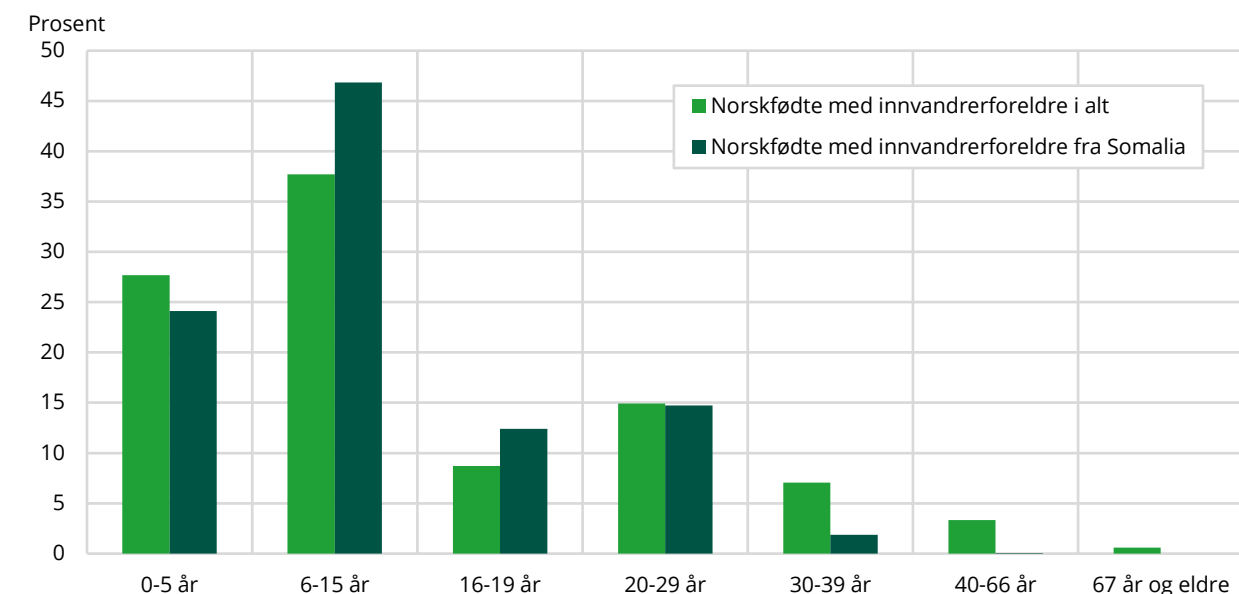
Figur 2.4 Norskfødte med innvanderforeldre fra Polen, etter alder. Prosent. 1. januar 2024



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Den tredje største gruppen av norskfødte med innvanderforeldre har foreldre fra Somalia, med nær 16 000 personer. Det er fortsatt et begrenset antall som har nådd voksen alder, kun 17 prosent var 20 år eller eldre ved inngangen til 2024 (se figur 2.5). I denne gruppen var en av fire under 6 år, mens 60 prosent var i skolealder (6-19 år). De fleste foreldrene til disse personene har flyktningbakgrunn. Somaliere har historisk vært den største gruppen med flyktningbakgrunn i Norge, men utgjør nå den tredje største gruppen, etter flyktninger fra Ukraina og Syria.

Figur 2.5 Norskfødte med innvanderforeldre fra Somalia, etter alder. Prosent. 1. januar 2024



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Per 1. januar 2024 var det registrert 27 700 bosatte somaliske innvandrere i Norge. Bare 11 prosent (under 3 000 personer) av dem kom til Norge som tidliginnvandrede.

2.3. På flukt fra krig og forfølgelse – foreldre fra Irak, Vietnam og Eritrea

Norge har siden 1970-tallet tatt imot et betydelig antall flyktninger samt deres familier. Antallet personer med flyktningbakgrunn har økt kontinuerlig gjennom denne perioden, og flere nye grupper har etablert seg i landet. Mange av disse flyktningene har fått barn i Norge, noe som har bidratt til en økt mangfoldighet i den norske befolkningen.

Den fjerde største gruppen av norskfødte med innvanderforeldre har irakiske foreldre, hvor en stor andel har flyktningbakgrunn. Forfølgelse av ulike folkegrupper, særlig sjiamuslimer, samt Irakkrigen og dens etterspill, har drevet mange irakere på flukt. En markant andel av disse er kurdere fra Nord-Irak. Totalt utgjør denne innvandergruppen 23 600 personer, hvorav 12 prosent (2 900 personer) ankom Norge før de fylte seks år. Per 1. januar 2024 var det 12 400 norskfødte barn av irakiske innvandrere. Det er verdt å merke seg at hver femte norsk-iraker er i førskolealderen, mens hele 63 prosent befinner seg i skolealder (6-19 år). Kun 18 prosent tilhører gruppen 20 år og eldre.

Vietnam utgjør den femte største gruppen av norskfødte barn med innvanderforeldre, som teller 9 600 personer. Deres foreldre har en lang botid i Norge. De første vietnamesiske innvanderne ankom som flyktninger rundt midten av 1970-tallet. Mange av dem var båtflyktninger, reddet av norske skip i Sør-Kinahavet. Blant de nær 14 700 bosatte innvanderne fra Vietnam per 1. januar 2024, hadde kun 9 prosent (1 300 personer) tidliginnvandret. Deres norskfødte barn er i snitt eldre enn norskfødte barn av innvandrere fra mange andre nasjonaliteter, men likevel noe yngre enn norskfødte med pakistanske foreldre. Per 1. januar 2024 var 57 prosent av alle norskfødte barn av vietnamesiske foreldre 20 år eller eldre, sammenlignet med 26 prosent for alle norskfødte med innvanderforeldre og 61 prosent blant norskfødte med pakistansk bakgrunn. Det er verdt å merke seg at kun 1 av 10 norsk-vietnamesere er i førskolealderen.

En annen gruppe som skiller seg ut ved sin unge demografi, er norskfødte barn av eritreiske foreldre, den sjette største gruppen blant norskfødte med innvanderforeldre. De fleste av disse foreldrene har fått beskyttelse i Norge på grunn av den alvorlige sikkerhetssituasjonen i Eritrea. Per 1. januar 2024 utgjorde innvandrere fra Eritrea 25 100 personer, hvorav kun 7 prosent ankom Norge før de fylte seks år, noe som tilsvarer 1 700 personer. Det er 8 900 norskfødte barn av eritreiske innvandrere, og omtrent halvparten av disse befinner seg i førskolealderen. Hele 90 prosent er under 20 år, mens kun en liten gruppe, på omtrent 600 personer, er 20 år eller eldre.

2.4. Fra Tyrkia til Sri Lanka

I listen over norskfødte med innvanderforeldre, ser vi en variert blanding av grupper hvor foreldrenes botid i Norge varierer betydelig. Norskfødte med innvanderforeldre fra Tyrkia utgjør den sjuende største gruppen, med 7 700 personer. Tyrkia, sammen med Pakistan og Marokko, har en innvandringshistorie som begynte på slutten av 1960-tallet, da mange enslige, unge menn kom til Norge for å arbeide innen industri og serviceyrker som ufaglært arbeidskraft. Denne tidlige innvandringen har senere ført til en betydelig familieinnvandring. Per 1. januar 2024 var det registrert 15 000 tyrkiske innvandrere i Norge, hvorav 12 prosent kom som tidliginnvandrede.

Deres norskfødte barn, i likhet med norsk-pakistanernes, har en relativt lav andel som befinner seg i førskolealderen, kun 11 prosent. Norsk-tyrkerne er i ferd med å bli unge voksne, med over 52 prosent av gruppen som er 20 år eller eldre.

En annen stor gruppe blant norskfødte har foreldre fra Litauen som i hovedsak innvandret på grunn av arbeid og familie, men i motsetning til norsk-tyrkerne, har denne gruppen foreldrene med mye

kortere botid i Norge. Disse norskfødte barna utgjør den åttende største gruppen, med 8 100 personer. Et overveldende flertall, hele 98 prosent, er i førskole- eller skolealderen. Per 1. januar 2024 var det ingen norskfødte med litauiske foreldre i aldersgruppen 20 år eller eldre. Denne gruppen har foreldre som i stor grad kom til Norge etter EU-utvidelsen i 2004, en periode som medførte en historisk økning i arbeidsinnvandring, etterfulgt av familieinnvandring. Innvandrere fra Litauen utgjør den tredje største gruppen i Norge, med 42 700 personer, hvorav beskjedne 2 500 (6 prosent) innvandret før de fylte seks år.

En annen viktig fase i norsk innvandringshistorie inntraff i 2015, et kriseår da over en million flyktninger og asylsøkere ankom Europa. Omtrent 30 000 kom til Norge, og blant disse var et betydelig antall fra Syria, Afghanistan og Eritrea, noe som senere resulterte i store grupper av norskfødte barn med slik bakgrunn. Som tidligere nevnt, er norsk-eritreere den sjetteste største gruppen, mens norskfødte barn av syriske innvandrere utgjør den niende største gruppen, med nærmere 7 000 personer. Norsk-syrere er den yngste gruppen blant de store gruppene av norskfødte med innvandrerforeldre, hvor hele 64 prosent er under 6 år, og nær 30 prosent er i alderen 6-15 år (se tabell 2.2). I absolutte tall er det flest små barn i alderen 0-5 år blant norskfødte med polsk bakgrunn, med 7 000 barn, etterfulgt av eritreiske og syriske barn som hver utgjør omtrent 4 400 personer.

I den tiende største gruppen av norskfødte med innvandrerforeldre, barn av innvandrere fra Sri Lanka, finner vi en betydelig andel unge voksne i alderen 20 år og eldre, som utgjør 54 prosent. Dette er ikke overraskende, da deres foreldre har en lang botid i Norge. Borgerkrigen i Sri Lanka brøt ut i 1983, og i årene som fulgte kom flere tusen flyktninger til Norge. Det store flertallet tilhører den tamilske minoriteten. Per 1. januar 2024 var det bosatt 9 500 innvandrere fra Sri Lanka i Norge, hvorav en liten gruppe på under 600 personer (6 prosent) var registrert som tidliginnvandrede. Blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Sri Lanka er det kun 9 prosent som er i førskolealderen.

2.5. Andre synlige faser i nyere innvandringshistorien- fra Balkan til India

Norskfødte med innvandrerforeldre utgjør, i likhet med deres foreldre, en mangfoldig gruppe. Denne variasjonen er reflektert i de 183 nasjonalitetene som utgjør en synlig del av Norges nyere innvandringshistorie.

Jugoslavia, som på begynnelsen av 1990-tallet gikk i oppløsning, utløste en betydelig flyktningstrøm. Den første gruppen bosniske flyktninger ankom Norge i 1992, etter at krigen spredte seg til Bosnia-Hercegovina. I 1999 fulgte mange flyktninger fra Kosovo. Norskfødte barn av foreldre fra Kosovo utgjør den ellefte største gruppen med 6 700 personer, mens norskfødte barn av bosniere utgjør den femtende største gruppen med 5 200 barn. Siden innvandringen fra Balkan primært skjedde på 1990-tallet, er en tredjedel av begge grupper norskfødte i dag unge voksne. Andelen i førskolealderen er litt under 20 prosent for begge grupper. Det er også verdt å merke seg at innvandringen fra Balkan ikke startet med flyktninger; etter andre verdenskrig kom det innvandrere fra Jugoslavia som svar på behovet for arbeidskraft i Norge. Blant dagens norskfødte med innvandrerforeldre fra Kosovo og Bosnia-Hercegovina har vi derfor en liten andel på henholdsvis 5 og 3 prosent som er i aldersgruppen 30 år og eldre.

Afghanistan representerer et annet land med et betydelig antall norskfødte barn. Per 1. januar 2024 var det registrert 6 100 norskfødte med afghansk bakgrunn, noe som plasserer dem som den tolvte største gruppen av norskfødte med innvandrerforeldre. Deres foreldre har flyktningbakgrunn, og Afghanistan har vært preget av langvarige kriger og konflikter. Afghanere har kommet til Norge i ulike puljer, inkludert under krigen mot Sovjet, under Taliban-regime, under flyktningkrisen og nå på grunn av den ustabile situasjonen i landet. Av de 26 300 afghanerne som nå bor i Norge, har 55 prosent oppholdt seg i landet i ti år eller mer. Blant deres norskfødte barn er 36 prosent i førskole-

alderen, mens nær halvparten befinner seg i aldersgruppen 6-15 år. Kun litt over 300 personer, eller omtrent 5 prosent, er 20 år eller eldre.

To andre grupper med mer enn 5 000 norskfødte barn er de med foreldre fra Iran og India, med henholdsvis 5 500 og 5 300 personer. Blant de norskfødte med iranske foreldre er omtrent en tredjedel unge voksne (20 år eller eldre), mens hver femte person er i førskolealderen. Innvandringen fra Iran har skjedd i flere bølger, særlig på slutten av 1980-tallet, i perioden 2011-2013, samt de siste tre årene, ofte som et resultat av politiske restriksjoner. Per 1. januar 2024 var det registrert nær 30 000 innvandrere fra Iran, hvorav 44 prosent har bodd i landet i 20 år eller mer. Dette forklarer den høye andelen voksne blant norsk-iranere, som er den trettende største gruppen av norskfødte med innvandrerforeldre.

Norskfødte med indiske foreldre, som utgjør den fjortende største gruppen med 5 300 personer, viser også en interessant demografisk sammensetning. Her er 40 prosent av de norskfødte barna 20 år eller eldre, mens 25 prosent er i førskolealderen. Foreldrene i denne gruppen representerer en variert befolkning, som inkluderer både arbeidsinnvandrere som kom for mange år siden samt nyankomne spesialister med familietilknyttede.

2.6. Nye generasjoner i befolkningsutviklingen- personer med annen innvandringsbakgrunn

Etter hvert som tiden går, blir det stadig flere norskfødte med innvandrerforeldre som når en alder der de selv får barn. Det har vært økt medieoppmerksomhet rundt to grupper med annen innvandringsbakgrunn, som ikke er inkludert i SSBs offisielle statistikk over innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Disse to gruppene omfatter:

- Norskfødte med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre
- Norskfødte med én norskfødt og én utenlandsfødt forelder og fire utenlandsfødte besteforeldre.

Disse gruppene er interessante å inkludere i beskrivelsen, ettersom det ofte etterlyses statistikk om dem i samfunnsdebatter. Mange mener at de har mye til felles med både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, ettersom både foreldre og besteforeldre i stor grad har bakgrunn fra samme land.

En liten gruppe ofte omtalt som «tredjegenasjon»

Norskfødte med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte foreldre utgjorde totalt 2 900 personer per 1. januar 2024, noe som representerer en dobling siden forrige rapport, som presenterte tallene per 1. januar 2019. Denne demografiske kategorien i den norske befolkningsstrukturen er et direkte bidrag fra to norskfødte med innvandrerforeldre. Over halvparten har pakistansk bakgrunn, mens andre synlige grupper inkluderer dem med opprinnelse fra Tyrkia, Vietnam og Marokko. Dette gjenspeiler en tydelig historisk sammenheng med innvandringsbølger fra 1970- og 80-tallet. En markant karakteristikk ved denne gruppen er den unge alderen, 6 av 10 i gruppen er under 6 år (se tabell 2.4).

Tabell 2.4 Norskfødte med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn. Per 1. januar 2024

	Alle aldre	0-5 år	6-12 år	13 år og eldre
I alt	2 902	1 706	882	314
Pakistan	1 517	857	473	187
Tyrkia	331	183	102	46
Vietnam	250	159	84	7
Marokko	240	136	86	18
India	186	111	58	17
Andre	378	260	79	39

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Det betyr at de aller fleste befinner seg i en fase av livet der deres egne valg er begrensede. Derfor vil det ta tid før man kan si noe om denne gruppens integrasjon i forhold til deltakelse i utdanning og arbeidsliv. Den såkalte «tredjegerasjon» kan spille en rolle i fremtidens demografiske landskap i Norge, men for å forstå deres bidrag til samfunnet, må man vente til de har fått mulighet til å forme sine egne valg og identiteter.

En og en halv generasjon fra utlandet

Gruppen som består av personer født i Norge av foreldre hvor den ene er norskfødt med innvandrerforeldre og den andre er innvandrer teller 14 000 personer. Nær halvparten av disse har bakgrunn fra Pakistan, mens 1 av 10 har en forelder fra Tyrkia. Personer som tilhører denne gruppen er gjennomgående unge, 7 av 10 er 12 år eller yngre, og omtrent 1 av 3 befinner seg i førskolealder (se tabell 2.5).

Denne gruppen vokser raskt. Siden forrige oppdatering i 2019 har antallet vokst med over 4 200, fra 9 700 per 1. januar 2019 til nesten 14 000 per 1. januar 2024. Likevel utgjør gruppen foreløpig en beskjeden andel av den samlede befolkningen, med 0,3 prosent.

Tabell 2.5 Norskfødte med én norskfødt og én utenlandsfødt forelder og fire utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn. Per 1. januar 2024

	Alle aldre	0-5 år	6-12 år	13 år og eldre
I alt	13 976	5 045	4 608	4 323
Pakistan	6 562	1 861	2 210	2 491
Tyrkia	1 364	417	469	478
Marokko	520	167	211	142
Vietnam	491	204	225	62
India	481	151	153	177
Andre	4 558	2 245	1 340	973

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Selv om begge disse gruppene med ulik innvandringsbakgrunn forventes å vokse i fremtiden, har de så langt en tilknytning til bare noen få land, spesielt de med langvarig innvandringshistorie og et endogamt ekteskapsmønster.

2.7. En ung populasjon

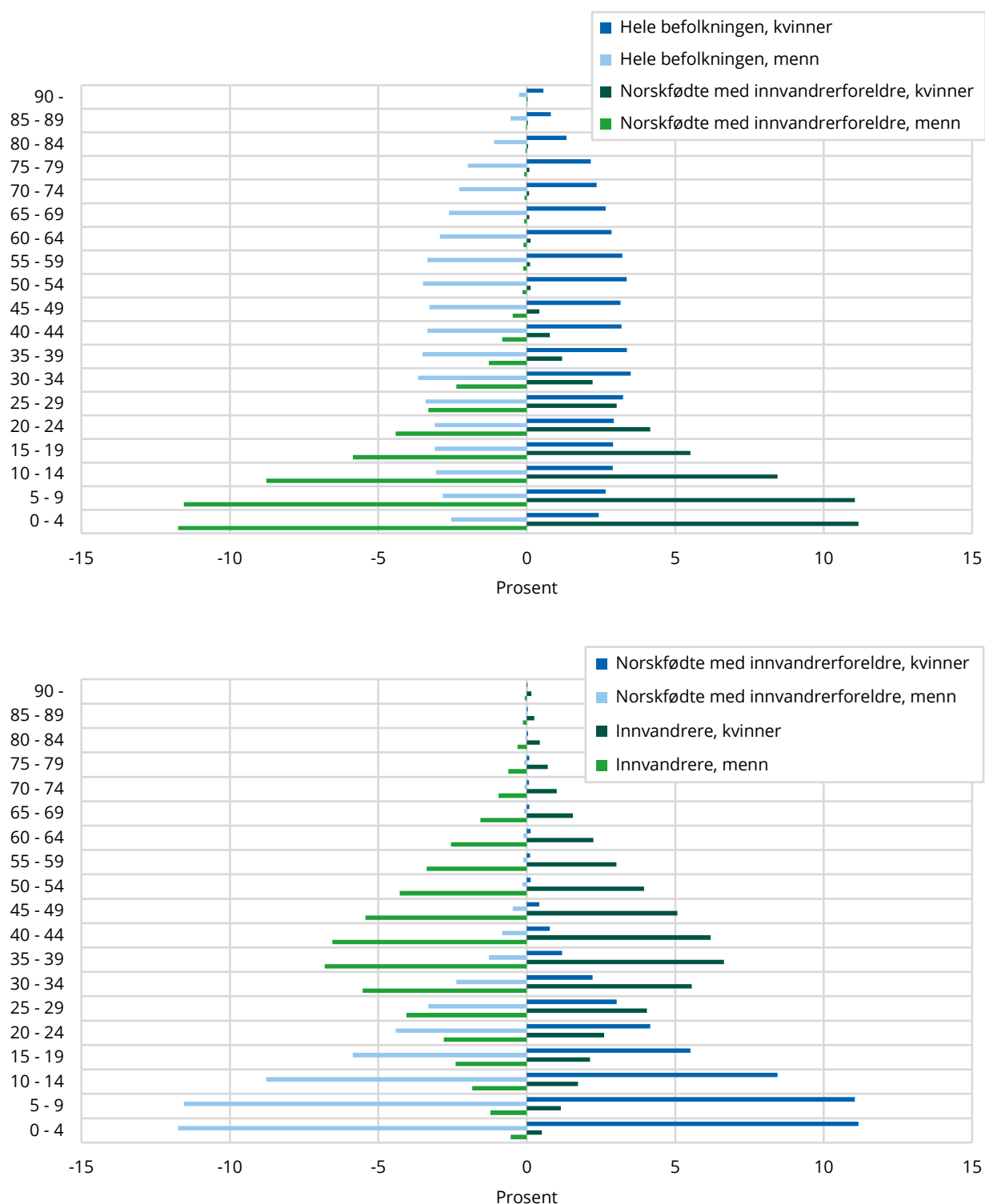
Norskfødte med innvandrerforeldre er, som tidligere nevnt, svært unge. De utgjør en større andel av alle barn og unge i Norge, samtidig som de er en forsvinnende liten andel av den eldre befolkningen. Den unge aldersstrukturen indikerer et stort potensial for aktiv deltakelse i det norske utdanningssystemet og arbeidsmarkedet i årene som kommer, et tema vi vil utforske nærmere i de følgende kapitlene.

I likhet med den øvrige befolkningen er kjønnsfordelingen blant norskfødte med innvandrerforeldre relativt jevn, med en liten overvekt av menn; 51 prosent menn mot 49 prosent kvinner. Det er en generell trend i befolkningen at det fødes flere gutter enn jenter, med omtrent 106 gutter per 100 jenter. Denne kjønnsforskjellen er mest markant i den yngste aldersgruppen, spesielt blant barn under 5 år, hvor det er omtrent 1 200 flere gutter blant norskfødte med innvandrerforeldre. Imidlertid avtar denne forskjellen med økende alder, og i de eldste aldersgruppene (60 år og eldre) er det et lite flertall av kvinner.

Når vi ser på norskfødte med innvandrerforeldre, fremstår det som klart at denne gruppen primært består av personer i de yngste aldersgruppene, med en svært liten andel over 40 år. Ved inngangen til 2024 var hele 31 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre under 5 år, sammenlignet med omtrent 6 prosent av den totale befolkningen i Norge. Det er også en lav andel blant innvandrere, hvor kun 1 prosent er under 5 år. Videre viser tallene at 9 av 10 norskfødte med innvandrerforeldre er under 30 år, i kontrast til 4 av 10 i den totale befolkningen. Blant innvandrere er det 3 av 10 som befinner seg i samme aldersgruppe.

Innvandrere er derimot mest representert i aldersgruppene 30-39 år, hvor nesten 30 prosent av alle innvandrere faller innenfor denne kategorien. Den markante økningen i innvandring siden 2006, kombinert med at mange av disse innvandrerne har fått barn i Norge, bidrar til den demografiske forskjellen vi observerer mellom norskfødte med innvandrerforeldre og den øvrige befolkningen. Hele 54 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre er under 10 år, mens den største aldersgruppen i den norske befolkningen er 45-54 år, som utgjør 14 prosent av den totale befolkningen.

Figur 2.6 Befolkningspyramider. Hele befolkningen og norskfødte med innvandrerforeldre samt innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2024



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Som nevnt tidligere, utgjør norskfødte med innvandrerforeldre 4 prosent av den totale befolkningen i Norge, og deres unge alderssammensetning bidrar markant til de yngste aldersgruppene (se tabell 2.6).

En nærmere titt på aldersfordelingen viser følgende:

- 0-5 år: 61 300 norskfødte barn med innvandrerforeldre er under skolealder, noe som utgjør 18,4 prosent av alle barn i denne alderen.
- 6-19 år: 103 000 norskfødte barn av innvandrere er i utdanningsalder, som representerer 11,3 prosent av alle i denne alderen.
- 20-66 år: Når en skal beregne arbeidsstyrken og arbeidsdeltakelse i Norge tar man ofte utgangspunkt i de som er mellom 20 og 66 år. Av alle norskfødte med innvandrerforeldre er det 56 000 i alderen 20-66 år, og de utgjør 1,7 prosent av alle i denne aldersgruppen.
- Antallet norskfødte med innvandrerforeldre som har nådd pensjonsalder er svært begrenset, med kun 1 300 personer (0,6 prosent av gruppen) registrert som 67 år eller eldre per 1. januar 2024.

Tabell 2.6 Norskfødte med innvandrerforeldre per 1. januar 2024. Utvalgte aldersgrupper. Absolutte tall og prosent

Alder	Absolutte tall		Prosent		Norskfødte med innvandrerforeldre i prosent av alle
	Hele befolkningen	Norskfødte med innvandrerforeldre	Hele befolkningen	Norskfødte med innvandrerforeldre	
I alt	5 550 203	221 459	100	100	4,0
0-5 år	333 870	61 311	6,0	27,7	18,4
6-19 år	910 412	102 784	16,4	46,4	11,3
20-66 år	3 390 440	56 053	61,1	25,3	1,7
67 år eller eldre	915 481	1 311	16,5	0,6	0,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Samlet sett illustrerer disse tallene en demografisk struktur preget av en overvekt av unge mennesker, noe som har betydelige implikasjoner for fremtidig utdanning og arbeidsmarked i Norge.

2.8. De fleste med norsk statsborgerskap

Ved inngangen til 2024 hadde hele 75 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre oppnådd norsk statsborgerskap. I noen grupper er så godt som alle norske statsborgere, slik som norskfødte barn av innvandrere fra Vietnam, Irak, Sri Lanka og Pakistan (se tabell 2.7). Dette er ikke overraskende ettersom deres foreldre tilhører grupper med lang botid i Norge, og mange har ervervet norsk statsborgerskap. Dette bekrefter betydningen av botid for overgang til norsk statsborgerskap. Det er dessuten mange som har foreldre med flyktningbakgrunn, og i denne gruppen er tilbøyelighet til å ta norsk statsborgerskap høyest.

Statistikken over statsborgerskap per 1. januar 2024 viser interessante variasjoner i statsborgerskapsfordelingen blant ulike grupper. For norskfødte med innvandrerforeldre fra EØS-land er andelen med norsk statsborgerskap betydelig lavere. Blant norskfødte med foreldre fra Litauen og Polen var andelen med norsk statsborgerskap henholdsvis 8 prosent og 20 prosent. Deres foreldre er arbeids- og familieinnvandrere med mye kortere botid i landet.

Tabell 2.7 Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og statsborgerskap. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2024

	I alt	Norske statsborgere	Utenlandske statsborgere	Andel med norsk statsborgerskap
I alt	221459	166 262	55 197	75,1
Pakistan	18662	18084	578	96,9
Polen	17074	3 556	13 518	20,8
Somalia	15964	15 076	888	94,4
Irak	12373	12 048	325	97,4
Vietnam	9630	9 541	89	99,1
Eritrea	8903	7 671	1 232	86,2
Tyrkia	7746	7 279	467	94,0
Litauen	8114	662	7 452	8,2
Syria	6971	4 661	2 310	66,9
Sri Lanka	6842	6 643	199	97,1
Kosovo	6688	6 405	283	95,8
Afghanistan	6113	5 668	445	92,7
Iran	5499	5 211	288	94,8
India	5341	4 480	861	83,9
Bosnia-Hercegovina	5201	4 833	368	92,9
Marokko	4889	4 646	243	95,0
Russland	4764	3 791	973	79,6
Etiopia	4249	3 788	461	89,2
Filippinene	3865	3 246	619	84,0
Tyskland	3716	1 058	2 658	28,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Andelen norskfødte med innvanderforeldre med norsk statsborgerskap har vært i kontinuerlig vekst. Siden den forrige rapporten som inneholdt tallene per 1. januar 2019 har andelen med norsk statsborgerskap i gruppen økt med 6 prosentpoeng. Spesielt bemerkelsesverdig er veksten blant norskfødte barn av syriske foreldre, hvor andelen med norsk statsborgerskap har steget fra 38 prosent i 2019 til 67 prosent i 2024. Denne økningen kan i stor grad forklares med at det har gått mer enn syv år siden den betydelige flyktningstrømmen fra Syria, og mange av de ankomne har nådd minimumskravet for botid for flyktninger, som er sju av de siste ti årene (se kapittel 1). Følgelig blir deres norskfødte barn også norske statsborgere.

En SSB- analyse (Naz & Vassenden, 2019) viser at blant norskfødte med innvanderforeldre skjer de fleste overgangene til norsk statsborgerskap når de er tre år gamle, mens for utenlandsfødte skjer de fleste overganger etter syv års botid. Den mest sentrale årsaken til at norskfødte med innvanderforeldre oppnår statsborgerskap raskere enn sine utenlandsfødte motparter, er at foreldrene kan begynne å opparbeide botid før barna blir født. Når foreldrene skifter til norsk statsborgerskap, får dette umiddelbar virkning for barna, uavhengig av barnas egen botid.

2.9. Økende andel nyfødte med innvanderforeldre

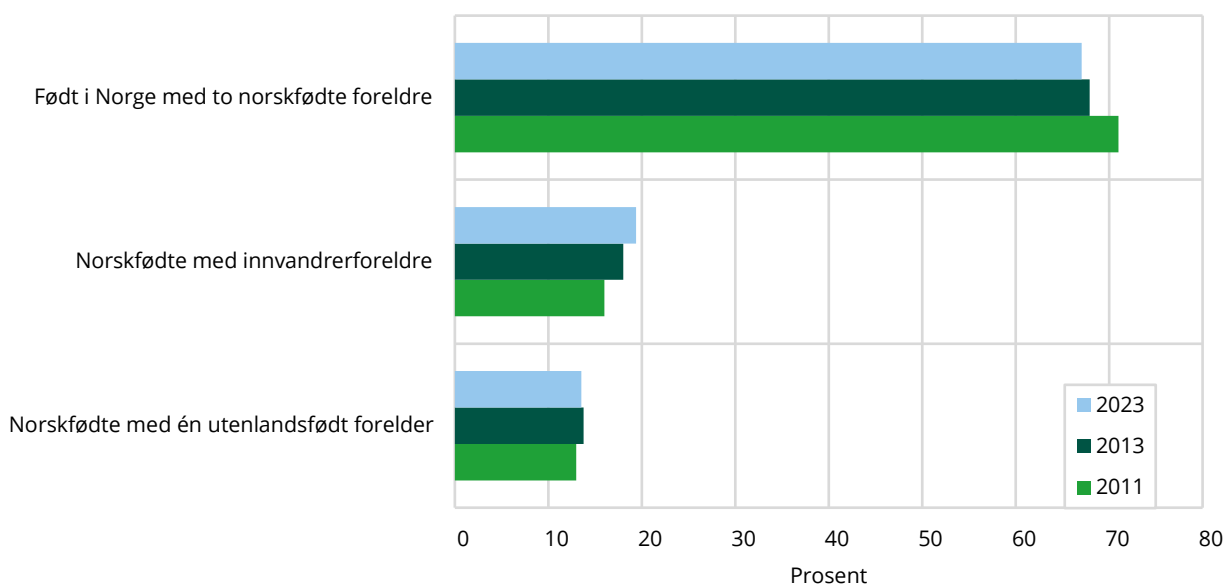
Antallet barn født i Norge med to innvanderforeldre har økt betydelig. I begynnelsen av 1970-årene ble det årlig født mellom 200 og 300 barn med innvanderforeldre (Vassenden, 1997). Dette tallet har steget jevnt, og i 2023 var det registrert 10 100 barn, noe som utgjorde 19,4 prosent av alle nyfødte (se tabell 2.8). Den markante økningen i antallet barn født av innvanderforeldre kan tilskrives en betydelig økning i innvandring til Norge, samt en høyere andel innvanderkvinner i fødedyktig alder, noe som resulterer i flere potensielle mødre og fedre.

Tabell 2.8 Levendefødte med to innvanderforeldre, etter landbakgrunn. 2013-2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
I alt	58 995	59 084	59 058	58 890	56 633	55 120	54 495	52 979	56 060	51 480	51 980
Norskfødte med innvanderforeldre	10 623	11 353	11 728	11 185	12 341	11 937	11 474	10 848	10 613	9 882	10 082
Av dette norskfødte med innvanderforeldre fra:											
Polen	1 380	1 486	1 609	1 477	1 611	1 590	1 511	1 358	1 266	1 091	983
Syria	76	104	168	541	680	790	741	716	707	740	746
Eritrea	349	395	487	535	741	768	703	659	733	760	741
Somalia	1 021	1 042	1 075	1 082	1 004	843	836	679	663	592	611
Litauen	747	846	896	827	859	811	791	763	732	595	520

Kilde: Fødte, Statistisk sentralbyrå

Figur 2.7 illustrerer andelen levendefødte fordelt etter barnets innvandringskategori. I løpet av de siste tolv årene har andelen levendefødte med to norskfødte foreldre sunket med 4 prosentpoeng, mens andelen for norskfødte med innvanderforeldre har økt med 3 prosentpoeng. For norskfødte med én utenlandsfødt forelder har det vært en økning på 1 prosentpoeng. I 2023 ble det født 52 000 barn i Norge, hvorav 10 100 hadde to innvanderforeldre. Som tabell 2.8 viser, var den største gruppen nyfødte med innvanderforeldre i 2024 barn med polske foreldre, med nær 1 000 fødsler. Den nest største gruppen besto av nyfødte med syriske foreldre (750), etterfulgt av norskfødte med innvanderforeldre fra Eritrea og Somalia, med henholdsvis 740 og 610 barn.

Figur 2.6 Levendefødte, etter barnets innvandringskategori 2011, 2013 og 2023. Prosent

Kilde: Fødte, Statistisk sentralbyrå

Som tidligere nevnt i dette kapitlet, har sammensetningen av innvandrere endret seg betydelig de siste 30 årene, og særlig siden 2004, da det kom mange flere innvandrere fra nye, østlige EU-land. Dette mønsteret gjenspeiles også i tallene for norskfødte med innvanderforeldre, der polske og litauiske kvinner har hatt et betydelig bidrag til fødselstallene i Norge. Dette gjelder også nyankomne flyktninggrupper fra Eritrea og Syria. Somalia har tradisjonelt hatt en høy plassering på listen over antall nyfødte barn. I perioden 2011-2018 var det flest nyfødte med polske foreldre, etterfulgt av nyfødte med somalisk bakgrunn. Polen har opprettholdt sin posisjon frem til i dag, mens nye land som Syria og Eritrea har passert somaliske kvinner i antall fødsler.

Hver fjerde nyfødt har en innvandreremor

Hvis vi ser på mors innvandrerkategori blant de 52 000 nyfødte i 2023, hadde hvert fjerde barn en innvandreremor. I absolutte tall er det snakk om 13 400 nyfødte med en innvandreremor (se tabell 2.7). Majoriteten av mødrene har innvandret fra Asia (33 prosent) og EU/EØS-land (32 prosent).

De siste ti årene har andelen av barn født av innvandrerkvinner variert noe. I 2013 hadde 25 prosent av de nyfødte- altså 1 av 4 en mor som var innvandrer. I 2023 så vi den største andelen vi har målt på nesten 29 prosent, men i 2023 var andelen gått ned igjen til 26 prosent. Variasjon i flyktningstrømmer, med mange relativt nyankomne kvinner i fruktbar alder, har naturlig nok en påvirkning på antall barn født av innvandrerkvinner.

Døtre av innvandrere er fortsatt svært unge, og det er få blant de nyfødte barn i 2023 som har en mor som tilhører denne gruppen. Av de 52 000 som ble født i 2023 gjelder dette kun 2 prosent av de nyfødte, eller litt over 1 200 barn i absolutte tall. 3 av 10 av de nybakte norskfødte mødrene med innvandrerforeldre har bakgrunn fra Pakistan med 370 nyfødte. Vider følger norsk-vietnamesiske og norsk-tyrkiske mødre med rundt 100 nyfødte i hver gruppe.

Tabell 2.9 Levendefødte, etter mors innvandrerkategori og landbakgrunn, 2023. Absolutte tall

Landbakgrunn	Antall levendefødte
I alt	51 980
Levendefødte barn av kvinner fra den øvrige befolkningen	37 331
Levendefødte barn av norskfødte kvinner med innvandrerforeldre i alt:	1 219
Hvorav:	
Levendefødte barn av norskfødte kvinner med innvandrerforeldre fra Pakistan	367
Levendefødte barn av norskfødte kvinner med innvandrerforeldre fra Vietnam	119
Levendefødte barn av norskfødte kvinner med innvandrerforeldre fra Tyrkia	100
Levendefødte barn av innvandrerkvinner	13 430
Hvorav:	
Norden utenom Norge	921
EU/EFTA fram til 2004 utenom Norden	853
Nye EU-land etter 2004	2 534
Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia	1 696
Afrika	2 444
Asia	4 379
Nord-Amerika	188
Latin-Amerika og Karibia	387

Kilde: Fødte, Statistisk sentralbyrå

2.10. Fruktbarheten synker

Som tidligere nevnt fødte innvandrerkvinner 1 av 4 barn i 2023. I et historisk perspektiv er andelen barn født av innvandrerkvinner høy. Fruktbarhetsmønsteret er relevant på flere måter i analysen av innvandringen. Innvandreres fruktbarhet og antall barn har betydning for hvordan innvandring påvirker befolkningsutviklingen på lang sikt. Det eksisterer mange oppfatninger om at bestemte grupper av innvandrere og deres barn etter hvert vil utgjøre flertallet av befolkningen på grunn av høy fruktbarhet. Derfor er det viktig å beskrive de faktiske forholdene (Dzamarija, 2017). Fruktbarhet oppfattes av mange som en indikator på integrering.

Samlet fruktbarhet (SFT) er et mål på befolkningens fruktbarhet. Dette hypotetiske målet anslår hvor mange barn en kvinne i gjennomsnitt vil få før hun når endt fruktbarhetsalder (15-49 år). Selv om en stadig større andel av barna i Norge har en mor som er innvandrer, har fruktbarheten gått ned blant de fleste grupper av innvandrerkvinner. Døtre av innvandrere ser dessuten ut til å ha betydelig lavere fruktbarhet enn innvandrerkvinner. Fruktbarheten i Norge har falt betraktelig, fra en SFT på 1,88 barn per kvinne i 2011 til rekordlave 1,40 i 2023 (se tabell 2.10). Tradisjonelt har fruktbarheten til innvandrerkvinner ligget noe høyere enn for den øvrige befolkningen, noe som framgår av figur 2.7. Dette har bidratt til å heve den nasjonale fruktbarheten noe. I 2023 er fruktbarheten for

innvandrerkvinner samlet 1,46. Innvandrerkvinneres norskfødte døtre utgjør gruppen med lavest fruktbarhet (1,37). Figur 2.7 viser at linjen for fruktbarheten til norskfødte med innvandrerforeldre er ujevn. Dette skyldes at det er få fødsler og få mødre i denne gruppen, noe som gjør at tilfeldig variasjon mellom år gir større utslag her enn for de øvrige gruppene, som har flere fødsler og mødre. Til tross for dette ser vi at fruktbarheten til innvandrerens døtre er lavere enn både innvandrerens og den samlede befolkningens fruktbarhet.

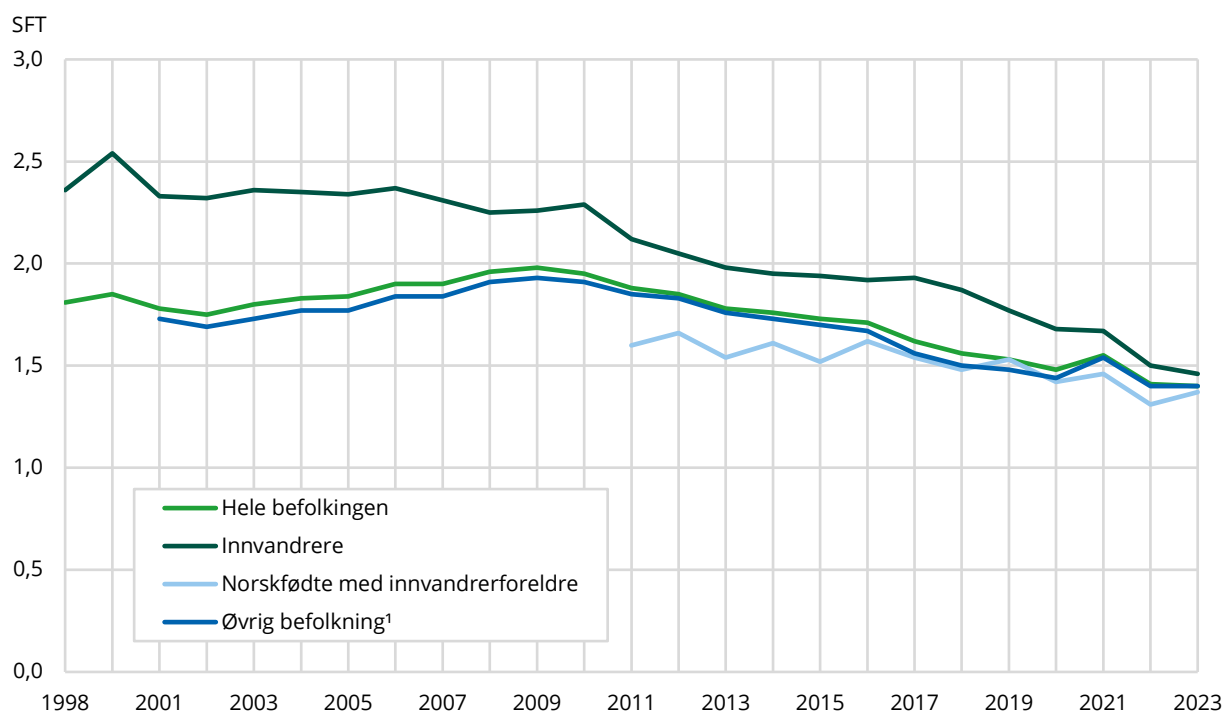
Tabell 2.10 Samlet fruktbarhetstall (SFT), etter mors landbakgrunn. 2011- 2023

Landbakgrunn	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2022	2023
Hele befolkningen	1,88	1,78	1,73	1,62	1,53	1,55	1,41	1,40
Innvandrere i alt	2,12	1,98	1,94	1,93	1,77	1,67	1,50	1,46
Norskfødte med innvandrerforeldre	1,60	1,54	1,52	1,54	1,53	1,46	1,31	1,37
Resten av befolkningen	1,85	1,76	1,70	1,56	1,48	1,54	1,40	1,40
Innvandrere med landbakgrunn fra:								
EU/EFTA	1,96	1,82	1,76	1,70	1,62	1,51	1,31	1,26
Europeiske land utenom EU/EFTA	2,03	1,87	1,96	1,81	1,77	1,80	1,48	1,33
Asia	2,03	1,93	1,88	1,93	1,71	1,66	1,54	1,55
Afrika	3,04	2,78	2,76	2,78	2,40	2,15	2,09	2,08
Latin-Amerika og Karibia	2,08	1,93	1,62	1,57	1,48	1,26	1,17	1,13
Nord-Amerika, Oseania	1,77	1,95	1,85	1,61	1,73	1,51	1,32	1,32

Kilde: Fødte, Statistisk sentralbyrå

Som tidligere nevnt ble det i 2023 født 1 200 levendefødte barn av norskfødte kvinner med to innvandrerforeldre. Dette utgjør nær en dobling fra ti år tidligere. Gruppen står fortsatt for en liten andel av fødslene i Norge, på litt over to prosent. Imidlertid vil denne andelen sannsynligvis vokse ettersom flere norskfødte med innvandrerforeldre når fruktbarhetsalder. For bare ti år siden var andelen født av norskfødte døtre av innvandrerforeldre bare én prosent.

Figur 2.7 Samlet fruktbarhetstall (SFT) til kvinner fra ulike grupper av befolkningen. 2001-2023



¹ Gruppen omfatter norskfødte med innvandrerforeldre for perioden 1998-2010.

Kilde: Fødte, Statistisk sentralbyrå

Til tross for at fruktbarheten til innvandrerkvinner ligger over fruktbarheten til den øvrige befolkningen, viser tabell 2.10 og figur 2.7 at innvandrere har opplevd den største reduksjonen i fruktbarhet de siste 20 årene. Bare fruktbarheten for dem som innvandret fra Afrika er fortsatt vesentlig høyere enn for hele befolkningen. Det er viktig å påpeke at det også har vært en betydelig nedgang i fruktbarheten blant kvinner fra Afrika; de har nå en fruktbarhet på 2,08, sammenlignet med 3,04 barn per kvinne i 2011. Lavest fruktbarhet er registrert for kvinner fra Latin-Amerika og Karibia, hvor SFT var 1,13 i 2023.

2.11. Lav andel gifte blant norskfødte med innvandrerforeldre

Samlivsmønsteret i befolkningen i Norge har endret seg markant de siste 40 årene. Det inngås stadig færre ekteskap mellom to personer uten innvandrerbakgrunn, samtidig som antallet par som velger samboerskap er mangedoblet, viser SSBs offisielle statistikk over ekteskap og skilsmisser. Det blir samtidig registrert stadig flere ekteskapsinngåelser mellom to som har innvandrerbakgrunn (se tabell 2.13). I 2013 utgjorde ekteskapsinngåelser mellom personer med innvandrerbakgrunn 9 prosent av alle inngåelser. Tilsvarende andelen var 12 prosent i 2023 til tross for en total nedgang i antall ekteskap, fra 25 700 i 2013 til under 20 200 i 2023. Ekteskapene mellom personer med innvandrerbakgrunn har derimot holdt seg stabile.

Den økte andelen ekteskap blant innvandrere kan tilskrives en økning i antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Norge, samt en tydeligere preferanse for ekteskap som samlivsform sammenlignet med den øvrige befolkningen. Det er også slik at disse gruppene i betydelig grad henter ektefeller fra sine opprinnelsesland. Generelt observeres det en trend der man i større grad utsetter ekteskapet, noe som resulterer i høyere gjennomsnittsalder ved inngåelse av ekteskap.

Tabell 2.11 Sivilstand etter innvandringskategori og alder. Per 1. januar 2024. Absolutte tall og prosent

Innvandringskategori	Alder	Antall				Prosent			
		Alle	Ugift	Gift	Annen sivilstand og uoppgitt	Alle	Ugift	Gift	Annet og uoppgitt
Norskfødte med innvandrerforeldre	18-24 år	28 075	27 681	367	27	100	99	1	0
	25-34 år	24 202	17 868	5 704	630	100	74	24	3
	35+ år	14 173	3 996	7 844	2 333	100	28	55	16
Innvandrere	18-24 år	67 644	60 505	1 875	5 264	100	89	3	8
	25-34 år	178 710	104 698	59 304	14 708	100	59	33	8
	35+ år	594 841	114 498	350 867	129 476	100	19	59	22
Den øvrige befolkningen	18-24 år	370 588	368 146	2 335	107	100	99	1	0
	25-34 år	563 701	479 423	77 291	6 987	100	85	14	1
	35+ år	2 595 416	685 369	1 304 476	605 571	100	26	50	23

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Samboerskap har blitt den dominerende samlivsformen for unge uten innvandrerbakgrunn, mens det blant personer med innvandrerbakgrunn er mindre utbredt (Sandnes, 2017). Dette kan forklares med kulturelle og religiøse faktorer, samt reguleringer knyttet til oppholdstillatelse for de som ikke er bosatt i landet. Det er essensielt å forstå at pardannelse ikke er homogen i den norske befolkningen; et ensidig fokus på ekteskap vil derfor gi et ufullstendig bilde av samlivsrealitetene, da mange foretrekker samboerskap. I vår del av verden er samboerskapet blitt en samlivsform som langt på vei konkurrerer med ekteskapet. I mange andre kulturer er ekteskapet fortsatt den eneste inngangsbilletten til et samliv. Administrative data indikerer også en lav andel gifte blant unge voksne (18-24 år) i Norge. Ved inngangen til 2024 var under 1 prosent av mennene og litt over 1 prosent av kvinnene i denne aldersgruppen registrert som gifte. For innvandrere i samme aldersgruppe var andelen henholdsvis 1 prosent for menn og nær 5 prosent for kvinner.

Gifteandelene for norskfødte med innvanderforeldre under 25 år er lave, de er på omtrent samme nivået som for den unge befolkningen ellers (se tabell 2.11 og 2.12).

I aldersgruppen 25-34 år er det imidlertid en tydeligere variasjon. Her er 33 prosent av innvandrere gift, mens andelen for norskfødte med innvanderforeldre er 24 prosent, sammenlignet med kun 14 prosent i den øvrige befolkningen. Dette tyder på at norskfødte med innvanderforeldre gifter seg mer i samsvar med sine foreldres praksis enn den generelle befolkningen i disse aldersgruppene. Det er viktig å merke seg at aldersgruppen 25-34 år er relativt liten, med noe over 24 000 personer, mange med bakgrunn fra Pakistan, noe som indikerer at andelen kan endre seg etter hvert som gruppen vokser.

Tabell 2.12 Sivilstand etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn. Aldersgruppen 18-24 år. Per 1. januar 2024. Absolutte tall og prosent

	Sivilstand									
	Personer 18-24 år i alt			Gift		Ugift		Prosentandel som er gift		
	I alt	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	
Hele befolkningen	466 307	239 579	226 728	1 367	3 210	235 818	220 514	0,6	1,4	
Innvandrere	67 644	35 248	32 396	411	1 464	32 490	28 015	1,2	4,5	
Norskfødte med innvanderforeldre	28 075	14 459	13 616	107	260	14 343	13 338	0,7	1,9	
Pakistan	3 274	1 686	1 588	48	87	1 632	1 499	2,8	5,5	
Tyrkia	1 704	907	797	17	50	890	747	1,9	6,3	
Vietnam	2 213	1 135	1 078	:	:	1 134	1 076	:	:	
Sri Lanka	2 155	1 102	1 053	:	:	1 101	1 045	:	:	

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Blant unge norskfødte med innvanderforeldre fra Pakistan og Tyrkia i aldersgruppen 18-24 år er det en høyere andel gifte, særlig blant kvinner, selv om det i absolutte tall fortsatt er snakk om et begrenset antall personer som velger å gifte seg i ung alder.

2.12. Ekteskap og partnervalg

Å gifte seg med en partner som deler ens bakgrunn er en utbredt praksis i mange kulturer. Forskning på partnervalg indikerer at individer ofte velger partnere med likhet i faktorer som utdanning, sosial bakgrunn og etnisitet (Wiik, 2014). Homogamiteoriene, som er fremtredende i sosial forskning, fremhever likhet som det mest sentrale kriteriet ved valg av partner, i kontrast til teoriene om komplementære behov som fokuserer på ulikhet mellom partnerne (Brandth & Moxnes, 1996).

Tabell 2.13 Inngåtte ekteskap, etter kvinnens og mannens innvandringskategori. 2013 og 2023. Absolutte tall

	2013					2023				
	I alt	Inn- vandrermenn	Norsk- fødte med innvanderforeldre, menn	Den øvrige befolkningen, menn	Ikke bosatt, menn	I alt	Inn- vandrermenn	Norsk- fødte med innvanderforeldre, menn	Den øvrige befolkningen, menn	Ikke bosatt, menn
I alt, kvinner	25 736	4 802	344	18 957	1 633	20 157	3 236	487	16 362	72
Innvandrerkvinner	4 741	2 130	87	1 804	720	4 164	1 904	126	2 116	18
Norskfødte med innvanderforeldre, kvinner	386	90	104	64	128	549	168	218	161	2
Den øvrige befolkningen, kvinner	16 664	878	54	14 949	783	15 291	1 104	143	13 999	45
Ikke bosatt, kvinner	3 945	1 704	99	2 140	2	153	60	-	86	7

Kilde: Ekteskap og skilsmisses. Statistisk sentralbyrå

Statistikk fra SSB viser at blant norskfødte med innvandrerforeldre som inngikk ekteskap i 2023, valgte 70 prosent en ektefelle med innvandrerbakgrunn (se tabell 2.13). Det er også verdt å merke seg at flere valgte en norskfødt partner med innvandrerforeldre enn en innvandrer. Selv om det er en vedvarende tendens til å velge ektefeller med innvandrerbakgrunn, viser en sammenligning av tallene fra 2013 og 2023 en økning i andelen som gifter seg med en partner uten innvandrerbakgrunn blant norskfødte med innvandrerforeldre. Likevel er det viktig å understreke at antallet som gifter seg blant norskfødte med innvandrerforeldre fortsatt er lavt, med 550 kvinner og 500 menn registrert med inngått ekteskap i 2023.

Valg av ektefelle påvirkes av mange faktorer. Til tross for at statistikken forenkler den komplekse virkeligheten, er det viktig å huske at det er enkeltpersoner som inngår ekteskap, ikke grupper. De nyeste tallene for ekteskapsinngåelser viser imidlertid at de fleste som giftet seg i 2023, valgte en partner med samme innvandrerbakgrunn. Statistikken indikerer også at mange norskfødte med innvandrerforeldre utsetter ekteskapsinngåelsen, noe som gjør at det er for tidlig å trekke endelige konklusjoner om ekteskapsmønsteret i denne gruppen. Det er usikkert om de som venter med å gifte seg vil følge mønstrene til de som allerede har giftet seg, eller om fremtidige grupper med annen bakgrunn vil adoptere lignende mønstre.

2.13. Bor i 356 av landets 357 kommuner

Fordelingen av norskfødte med innvandrerforeldre varierer betydelig mellom norske kommuner. Per 1. januar 2024 utgjorde denne gruppen 4 prosent av totalbefolkningen i Norge, og de var bosatt i 356 av landets 357 kommuner.

Oslo skiller seg markant ut blant norske kommuner når det gjelder antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Ingen andre kommuner har et tilsvarende høyt antall innbyggere med innvandrerbakgrunn. Per 1. januar 2024 var 250 000 personer med innvandrerbakgrunn registrert bosatt i Oslo, mens Bergen, som den nest største kommunen, var det tilsvarende tallet 58 000. I Oslo utgjorde norskfødte med innvandrerforeldre 60 400 personer, tilsvarende hver fjerde person med innvandrerbakgrunn i hovedstaden. I Bergen var hver femte person med innvandrerbakgrunn norskfødt med innvandrerforeldre, totalt 10 400 personer.

27 prosent av alle norskfødte med innvandrerforeldre i Norge bor i Oslo (tabell 2.14). Bergen følger med nær 5 prosent, noe som betyr at det bor nesten seks ganger så mange norskfødte med innvandrerforeldre i Oslo som i Bergen. Alna bydel i Oslo har flere norskfødte med innvandrerforeldre enn noen annen kommune i Norge, unntatt Oslo og Bergen.

Tabell 2.14 Norskfødte med innvandrerforeldre, etter kommune. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2024

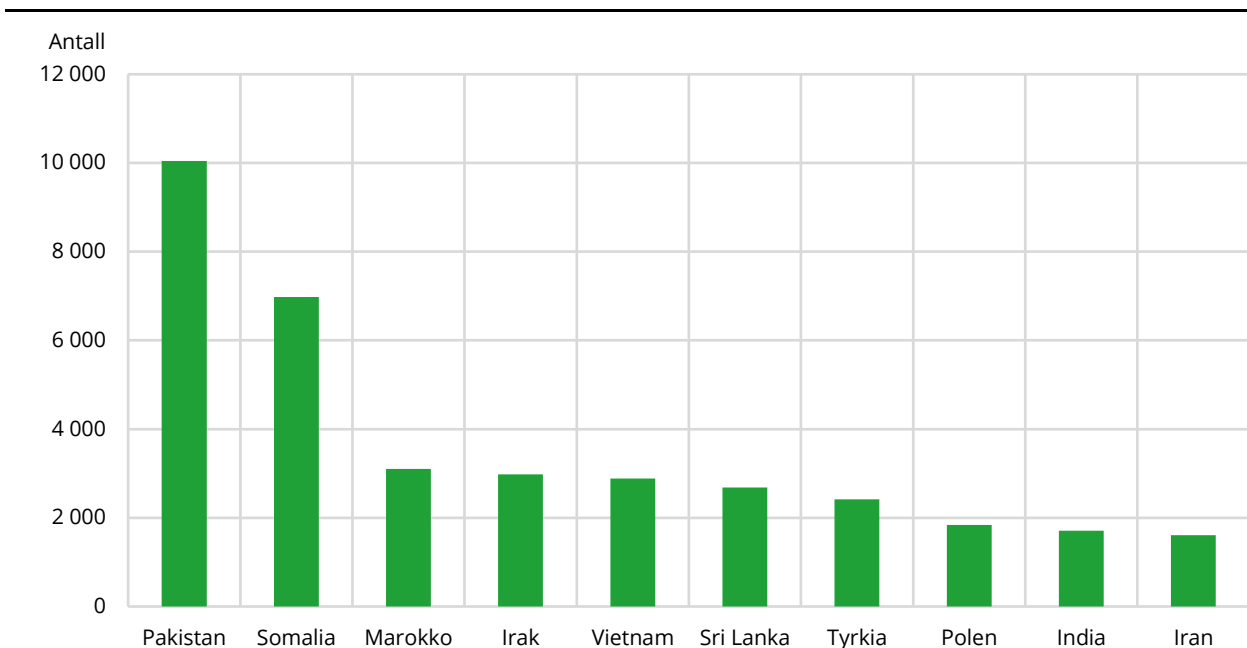
	Norskfødte med innvandrerforeldre	I prosent av alle norskfødte med innvandrerforeldre
Hele landet	221 459	100
K-0301 Oslo	60 358	27,3
K-4601 Bergen	10 353	4,7
K-3301 Drammen	8 159	3,7
K-3205 Lillestrøm	8 107	3,7
K-1103 Stavanger	6 858	3,1
K-5001 Trondheim - Tråante	6 408	2,9
K-3201 Bærum	5 923	2,7
K-3222 Lørenskog	5 370	2,4
K-4204 Kristiansand	4 799	2,2
K-1108 Sandnes	4 657	2,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Av Oslos 718 000 innbyggere var 8,4 prosent norskfødte med innvanderforeldre per 1. januar 2024. Dette representerer en økning på litt over 3 prosentpoeng over de siste 20 årene, fra 5,2 prosent i 2004. Sammenlignet med tallene fra rapporten i 2019 har andelen økt med 0,3 prosentpoeng.

Flere faktorer bidrar til at Oslo har en høy konsentrasjon av norskfødte med innvanderforeldre. Viktigst er at innvandrere fra EØS-land etc. i mindre grad får barn i Norge med andre fra sitt hjemland, mens andelen er høyere blant innvandrere fra Afrika og Asia, som har en høyere konsentrasjon i Oslo. Lang botid i Oslo gir også bedre muligheter for å stifte familie. I tillegg er det ofte mange innvandrere fra samme land i Oslo, noe som gjør det lettere å finne en partner med samme bakgrunn. Den største gruppen norskfødte med innvanderforeldre i Oslo har bakgrunn fra Pakistan (10 000 personer), etterfulgt av barn av somaliske innvandrere (7 000 personer) og barn av marokkanske og irakiske innvandrere (3 000 personer hver) (se figur 2.8).

Figur 2.8 Norskfødte med innvanderforeldre i Oslo, etter landbakgrunn. De ti største gruppene. Per 1. januar 2024



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Bosettingsmønsteret til norskfødte med innvanderforeldre speiler foreldrenes mønster, med en stor konsentrasjon i Oslo og Akershus (se tabell 2.15). Over halvparten av pakistanske innvandrere bor i Oslo, og det samme gjelder deres norskfødte barn. I Akershus er norskfødte barn av pakistanske innvandrere også den største gruppen, med 5 500 personer. 30 prosent av alle norskfødte med innvanderforeldre fra Pakistan bor i Akershus, sammenlignet med 26 prosent av pakistanske innvandrere.

Den nest største gruppen norskfødte med innvanderforeldre, barn av polske innvandrere, er jevnere fordelt mellom kommunene. Kun 11 prosent av denne gruppen, 1 800 personer, var bosatt i Oslo. Hver femte norsk-polakk bodde i Akershus. Dette er i samsvar med bosettingsmønsteret som vi finner blant polske innvandrere. Siden flertallet i denne gruppen er barn, reflekterer deres bosettingsmønster foreldrenes valg av bosted.

Den tredje største gruppen norskfødte med innvanderforeldre, barn av somaliske innvandrere, er også konsentrert i hovedstadsregionen. 44 prosent av norskfødte med somaliske foreldre bodde i Oslo ved inngangen til 2024, mens 38 prosent av somaliske innvandrere bodde i hovedstaden.

Vestland fylkene Rogaland og Vestland har også et betydelig antall norskfødte med innvandrerforeldre, med henholdsvis 18 000 og 17 000 personer. De tre nordligste fylkene har færrest norskfødte med innvandrerforeldre, både i antall og som andel av totalen.

Tabell 2.15 Befolkningen, etter innvandrerkategori og fylke. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2024

	Befolkningen i alt	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Den øvrige befolkningen	Norskfødte med innvandrerforeldre som prosentandel av alle innbyggere i fylket	Norskfødte med innvandrerforeldre i fylke som prosentandel av alle i denne gruppen
Hele landet	5 550 203	931 081	221 459	4 397 663	4,0	100
F-31 Østfold	312 152	52 311	15 262	244 579	4,9	6,9
F-32 Akershus	728 803	148 561	42 674	537 568	5,9	19,3
F-03 Oslo	717 710	188 624	60 358	468 728	8,4	27,3
F-34 Innlandet	376 304	44 976	8 139	323 189	2,2	3,7
F-33 Buskerud	269 819	52 399	13 775	203 645	5,1	6,2
F-39 Vestfold	256 432	38 089	8 655	209 688	3,4	3,9
F-40 Telemark	177 093	24 420	5 225	147 448	3,0	2,4
F-42 Agder	319 850	45 497	9 527	264 826	3,0	4,3
F-11 Rogaland	499 417	85 650	18 400	395 367	3,7	8,3
F-46 Vestland	651 299	90 429	16 848	544 022	2,6	7,6
F-15 Møre og Romsdal	270 624	36 908	5 417	228 299	2,0	2,4
F-50 Trøndelag	482 956	60 674	10 307	411 975	2,1	4,7
F-18 Nordland	243 081	28 628	3 153	211 300	1,3	1,4
F-55 Troms - Romsa - Tromssa	169 610	22 570	2 551	144 489	1,5	1,2
F-56 Finnmark - Finnmárku - Finmarkku	75 053	11 345	1 168	62 540	1,6	0,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Høyest andel på Stovner

Tabell 2.16 viser at 8,4 prosent av befolkningen i Oslo tilhører gruppen norskfødte med innvandrerforeldre. Andelen er imidlertid ikke jevnt fordelt over byen. Enkelte bydeler i hovedstaden har en høy konsentrasjon av norskfødte med innvandrerforeldre, hvor andelen i noen tilfeller utgjør hver femte innbygger, og ligger betydelig over gjennomsnittet for både Oslo som helhet og landet generelt (4 prosent).

Tabell 2.16 Norskfødte med innvandrerforeldre, etter bydel. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2004, 2019 og 2024

	2004			2019			2024		
	Hele befolkningen	Norskfødte med innvandrerforeldre	Norskfødte med innvandrerforeldre i prosent av alle i bydelen	Hele befolkningen	Norskfødte med innvandrerforeldre	Norskfødte med innvandrerforeldre i prosent av alle i bydelen	Hele befolkningen	Norskfødte med innvandrerforeldre	Norskfødte med innvandrerforeldre i prosent av alle i bydelen
Oslo i alt	521 886	27 179	5,2	681 071	55 360	8,1	717 710	60 358	8,4
Gamle Oslo	34 579	2 850	8,2	55 683	5 133	9,2	63 712	5 828	9,1
Grünerløkka	36 779	1 841	5,0	60 844	3 956	6,5	65 577	4 632	7,1
Sagene	28 816	1 161	4,0	43 801	2 268	5,2	47 660	2 610	5,5
St. Hanshaugen	26 728	457	1,7	38 400	1 436	3,7	40 095	1 613	4,0
Frogner	45 042	570	1,3	58 897	1 947	3,3	60 646	2 204	3,6
Ullern	26 977	369	1,4	33 760	964	2,9	35 425	1 177	3,3
Vestre Aker	40 424	554	1,4	49 153	1 233	2,5	51 869	1 394	2,7
Nordre Aker	40 235	511	1,3	51 558	1 312	2,5	54 199	1 533	2,8
Bjerke	24 256	1 803	7,4	32 500	4 019	12,4	36 460	4 531	12,4
Grorud	24 617	2 289	9,3	27 583	4 323	15,7	28 065	4 524	16,1
Stovner	28 109	3 095	11,0	32 909	6 717	20,4	34 158	7 357	21,5
Alna	43 612	4 739	10,9	49 457	8 918	18,0	50 378	9 195	18,3
Østensjø	42 484	1 754	4,1	50 427	3 557	7,1	51 785	3 726	7,2
Nordstrand Søndre	42 939	776	1,8	51 882	1 667	3,2	53 969	2 008	3,7
Nordstrand	33 088	4 372	13,2	38 803	7 583	19,5	39 069	7 696	19,7
Sentrum	495	11	2,2	1 382	70	5,1	1 528	72	4,7
Marka	1 596	5	0,3	1 633	15	0,9	1 666	27	1,6
Uppgitt bydel									
Oslo	1 110	22	2,0	2 399	242	10,1	1 449	231	15,9

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Fordelingen av norskfødte med innvandrerforeldre reflekterer foreldrenes bosettingsmønster, med høyest andel i de bydelene hvor innvandrerandelen er størst. Vi skal se nærmere på bydelene Stovner, Søndre Nordstrand og Alna, hvor omtrent hver femte person er norskfødt med innvandrerforeldre.

Stovner er den bydelen i Oslo med høyest andel norskfødte med innvandrerforeldre per 1. januar 2024. Av bydelens 34 200 innbyggere var 7 400 norskfødte barn av innvandrere, tilsvarende nesten 22 prosent av befolkningen. I løpet av de siste 20 årene har denne andelen økt med nær 11 prosentpoeng. Siden den forrige rapporten som ble publisert for fem år siden, har antallet økt med over 600 personer. I Stovner er det flest norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan, etterfulgt av Somalia og Sri Lanka (se tabell 2.17).

Tabell 2.17 Norskfødte med innvanderforeldre, største landgrupper i bydeler i Oslo. Per 1. januar 2024

Bydeler	1.	2.	3.
Gamle Oslo	Somalia	Vietnam	Pakistan
Grünerløkka	Somalia	Vietnam	Pakistan
Sagene	Somalia	Vietnam	Marokko
St. Hanshaugen	Somalia	Vietnam	Sverige
Frogner	Somalia	Vietnam	Iran
Ullern	Iran	Kina	Sverige
Vestre Aker	Polen	Sverige	Pakistan
Nordre Aker	Somalia	Pakistan	Irak
Bjerke	Pakistan	Somalia	Irak
Grorud	Pakistan	Sri Lanka	Somalia
Stovner	Pakistan	Somalia	Sri Lanka
Alna	Pakistan	Somalia	Tyrkia
Østensjø	Pakistan	Somalia	Marokko
Nordstrand	Pakistan	Somalia	Polen
Søndre Nordstrand	Pakistan	Somalia	Marokko

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Ved inngangen til 2024 hadde Søndre Nordstrand bydel 39 100 innbyggere, hvorav 7 700 var norskfødte barn av innvandrere, tilsvarende hver femte innbygger. De største gruppene i denne bydelen har bakgrunn fra Pakistan, Somalia og Marokko. I løpet av de siste 20 årene har andelen norskfødte med innvanderforeldre i Søndre Nordstrand økt fra drøye 13 prosent til nær 20 prosent.

I bydelen Alna bodde det nesten 50 400 innbyggere per 1. januar 2024. Av disse var 9 200, eller 18 prosent, norskfødte med innvanderforeldre. Alna huser dermed 4 prosent av landets norskfødte med innvanderforeldre, til tross for at bydelen kun utgjør nær 1 prosent av Norges befolkning. Blant norskfødte med innvanderforeldre i Alna finner vi flest med bakgrunn fra Pakistan, etterfulgt av Somalia og Tyrkia.

Tabell 2.9 viser at norskfødte med innvanderforeldre fra Pakistan utgjør den største gruppen i alle de tre bydelene med høyest andel norskfødte med innvanderforeldre. Norskfødte med innvanderforeldre fra Somalia, som er den nest største gruppen i Oslo, topper listen i seks bydeler. Kun i Ullern og Vestre Aker er det andre landbakgrunner som dominerer, henholdsvis norsk-iranske og norsk-polske (se tabell 2.17). De laveste andelenene norskfødte med innvanderforeldre finner vi i bydelene Vestre Aker og Nordre Aker, hvor denne gruppen utgjør mindre enn 3 prosent av befolkningen.

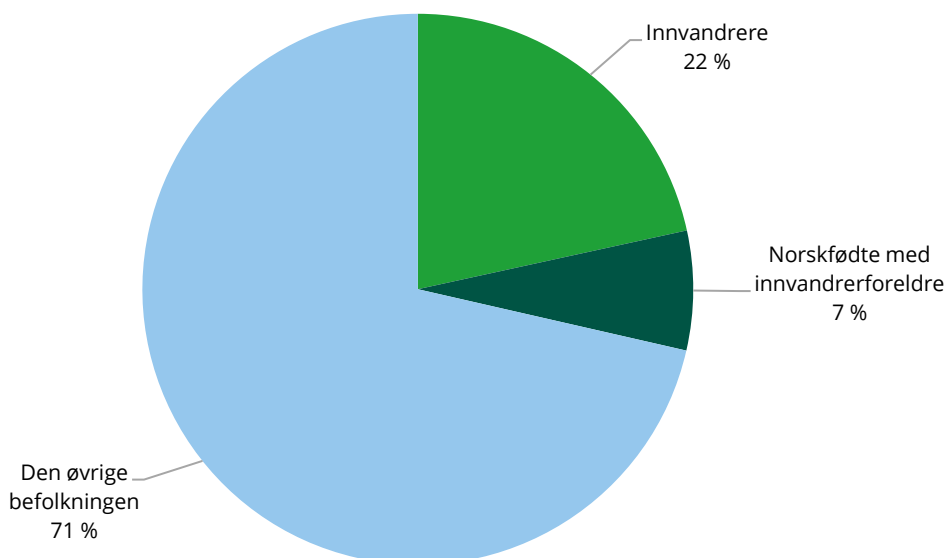
2.14. Hvor mange i fremtiden?

En befolkningsframskriving er en beregning av befolkningens fremtidige størrelse og sammensetning. For å gjennomføre slike framskrivinger er det nødvendig med forutsetninger om demografiske komponenter som fremtidig fruktbarhet, dødelighet, innenlandske flyttinger samt inn- og utvandring (Leknes, 2018). Alle befolkningsframskrivinger er forbundet med usikkerhet, og derfor utarbeides det ofte ulike alternativer for befolkningsutviklingen. I dette avsnittet benyttes hovedalternativet (se kapittel 1).

De nasjonale befolkningsframskrivingene fra 2024 indikerer fortsatt befolkningsvekst, men i et lavere tempo enn tidligere. Antallet innvandrere og deres norskfødte barn forventes å øke i årene fremover. Ifølge de nyeste tallene vil Norges befolkning passere 6,1 millioner innen 2050. Andelen innvandrere i befolkningen er ventet å øke fra litt under 17 prosent i dag til rundt 22 prosent i 2050. SSB forventer også en økning i antallet norskfødte barn av innvandrere, selv om denne gruppen fortsatt vil utgjøre en relativt liten andel av befolkningen. Denne gruppen er forventet å øke fra dagens 221 000 personer til 430 000 i 2050, noe som innebærer en dobling. Andelen norskfødte

med innvanderforeldre i totalbefolkningen vil øke fra dagens 4 prosent til rundt 7 prosent i 2050 (se figur 2.9).

Figur 2.9 Hovedalternativet for framskriving av Norges befolkning, etter innvandringskategori. 2050. Prosent

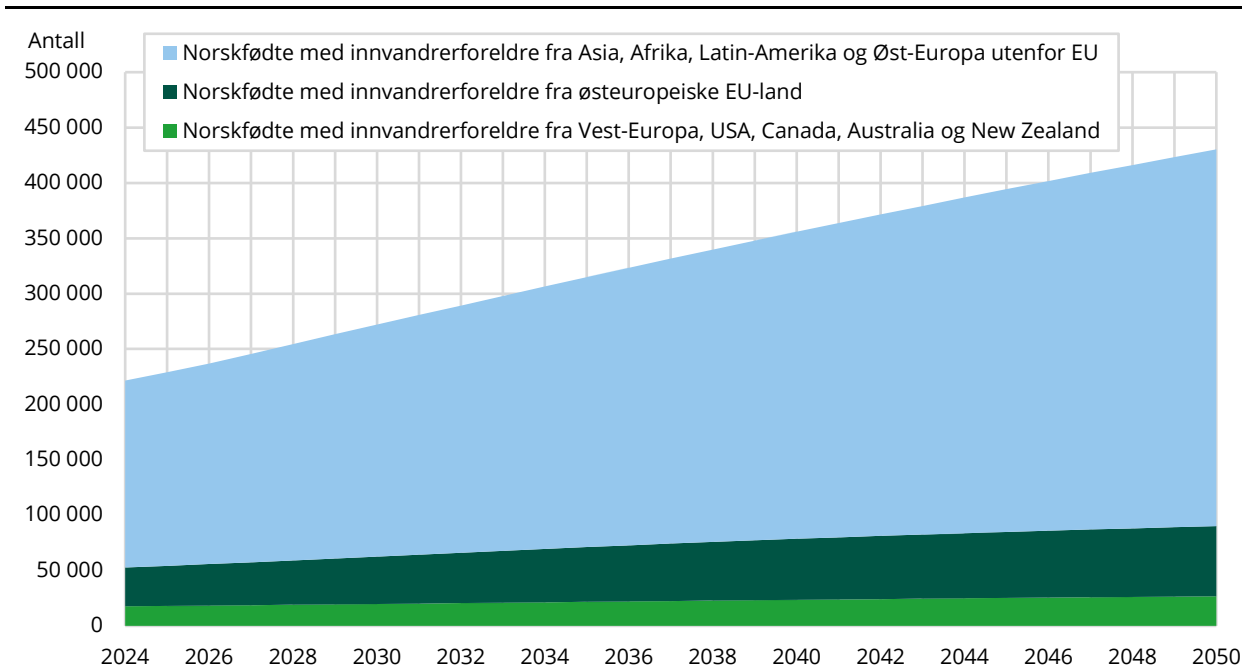


Kilde: Nasjonale befolkningsframskrivinger, Statistisk sentralbyrå

I SSBs framskrivinger er innvandrere og deres norskfødte barn delt inn i tre grupper basert på landbakgrunn. Dette gjøres fordi personer med innvanderbakgrunn har ulik demografisk og annen atferd avhengig av deres opprinnelsesland og kultur. Figur 2.10 viser utviklingen i de tre gruppene norskfødte med innvanderforeldre frem til 2050. Norskfødte med innvanderforeldre fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU utgjør den største gruppen. Denne gruppen teller nær 169 000 personer per 1. januar 2024, og forventes å øke til 340 000 innen 2050. Utviklingen i antall norskfødte med innvanderforeldre generelt er forventet å være noe flatere, det samme gjelder for norskfødte med innvanderforeldre fra Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand. Antallet norskfødte med innvanderforeldre fra østeuropeiske EU-land er forventet å være litt over 53 000 personer i 2050, opp fra 35 000 per 1. januar 2024. Antallet norskfødte med innvanderforeldre fra Vest-Europa etc. er forventet å øke fra dagens 18 000 til 27 000 i 2050.

Norskfødte med innvanderforeldre fra Asia, Afrika etc. er den dominerende gruppen. Per 1. januar 2024 representerer de hele 76 prosent av alle norskfødte med innvanderforeldre (se tabell 2.2). I 2050 er det forventet at denne andelen vil øke til 79 prosent. Dette er en vesentlig andel som tydelig viser hvor dominerende denne gruppen er blant norskfødte med innvanderforeldre, og vil fortsette å være det, i fremtiden (se figur 2.10).

Figur 2.10 Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn, framskrevet i hovedalternativet. 2024- 2050.
Absolutte tall



Kilde: Nasjonale befolkningsframskrivinger, Statistisk sentralbyrå

3. Utdanning

Kristian Dystland

Utdanning er en viktig kilde til kunnskap, ferdigheter, jobbmuligheter og sosial integrering. Mangel på utdanning kan føre til negative økonomiske og sosiale konsekvenser. Dette kapitlet handler om norskfødte med innvandrereforeldre og deres utdanning. Vi ser på norskfødte med innvandrereforeldres resultater ved avsluttet grunnskole, fullføring i videregående opplæring, andel i høyere utdanning og høyeste oppnådde utdanningsnivå.

Hvordan er deltakelse, resultater og fullføring blant norskfødte med innvandrereforeldre sammenlignet med andre grupper? Hvordan påvirker deres foreldres utdanningsnivå deltakelsen og resultatene i utdanningsløpet? Har norskfødte med innvandrereforeldre en høyere mobilitet enn den øvrige befolkningen? Er det forskjeller i deltakelse, resultater og mobilitet når det gjelder kjønn eller landbakgrunn? I dette kapitlet sammenligner vi norskfødte med innvandrereforeldre med innvandrere³ og den øvrige befolkningen.

3.1. Grunnskole

Norskfødte med innvandrereforeldre hadde noe lavere resultatet ved avsluttet grunnskole

Karakterstatistikken for grunnskolen gir informasjon om kompetanse ved avslutning av grunnskoleopplæringen. Grunnskolepoengene baserer seg på avgangselevenenes standpunktkarakterer og eksamenskarakterer og brukes ved opptak til videregående skole. Skoleåret 2022-2023 var det 4 788 norskfødte med innvandrereforeldre under 17 år som avsluttet grunnskolen og fikk utregnet grunnskolepoeng (tabell 3.1).

³ Vi vil skille mellom innvandrere 5 år eller yngre ved innvandring (tidlig-innvandrede) og innvandrere 6 år eller eldre ved innvandring (sen-innvandrede). Grunnen til dette er at alder ved innvandring ser ut til å påvirke utdanningsvalg og resultater, som vi vil vise til i figur 3.5.

Tabell 3.1 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng, etter innvandringskategori, foreldres høyeste utdanningsnivå og kjønn. 2022-2023¹

	Antall elever	Grunnskolepoeng			
		Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	Norskfødte med innvandrerforeldre	Den øvrige befolkningen
	60 036	3 338	2 440	4 788	49 470
Begge kjønn	60 036	36,9	40,9	41,0	43,0
Uoppgitt/ingen utdanning	1 052	35,1	38,4	36,1	40,1
Grunnskoleutdanning	4 510	34,6	37,8	38,1	35,6
Videregående utdanning	17 615	37,8	39,7	40,2	39,6
Kort høyere utdanning	23 528	40,2	42,1	42,1	43,8
Lang høyere utdanning	13 331	43,2	44,9	45,8	47,0
Gutter	30 817	35,4	39,1	38,9	41,1
Uoppgitt/ingen utdanning	555	33,5	36,4	32,5	41,4
Grunnskoleutdanning	2 314	33,2	36,0	36,4	33,8
Videregående utdanning	8 965	35,8	37,7	38,2	37,6
Kort høyere utdanning	12 119	38,3	40,1	39,9	41,7
Lang høyere utdanning	6 864	41,9	43,2	43,2	45,4
Jenter	29 219	38,6	42,8	43,2	45,0
Uoppgitt/ingen utdanning	497	36,8	40,1	42,5	38,7
Grunnskoleutdanning	2 196	36,1	39,7	39,8	37,6
Videregående utdanning	8 650	39,7	41,6	42,5	41,7
Kort høyere utdanning	11 409	42,5	44,2	44,2	45,9
Lang høyere utdanning	6 467	44,8	46,9	48,3	48,8

¹ Elever under 17 år høsten 2022. Elever med manglende grunnskolepoeng, og elever på steinerskole eller utlandsskole er ikke inkludert. Alder ved utgangen av 2022.

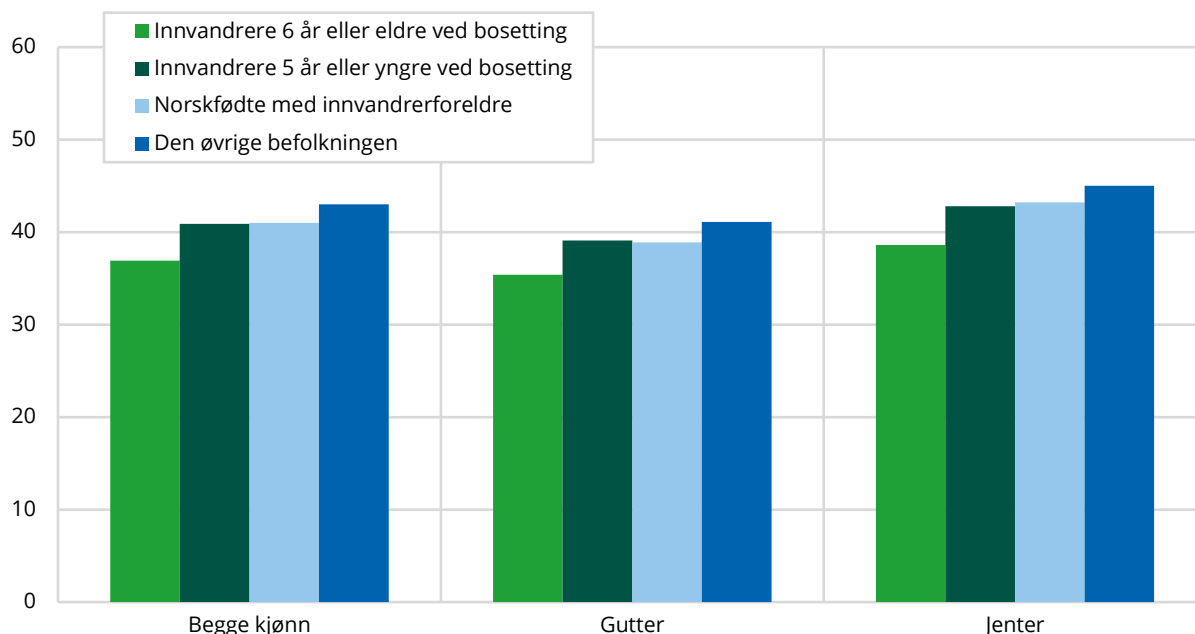
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Norskfødte med innvandrerforeldre hadde i gjennomsnitt 2 grunnskolepoeng mindre enn den øvrige befolkningen. Dette er på linje med resultatene for personer som innvandret før fylte seks år (tidlig-innvandrede), men klart høyere enn for innvandrere som kom til landet i en alder av seks år eller eldre (sen-innvandrede). Sen-innvandrede hadde i gjennomsnitt 6 grunnskolepoeng mindre enn den øvrige befolkningen (figur 3.1).

Sammenlignet med tallene i 2019-rapporten⁴ har gjennomsnittlig grunnskolepoeng økt noe, særlig blant tidlig-innvandrede gutter (fra 37,9 til 39,1) og blant norskfødte jenter med innvandrerforeldre (fra 42,3 til 43,2). Tallene tyder på at det å ha bodd i Norge før man når skolealder vil kunne påvirke resultatene fra avsluttet grunnskole, jevnfør funnene til Henriksen m.fl. (2009) og Steinkellner (2013). Det som skjer i de første leveårene i Norge har med andre ord stor betydning for norskfødte med innvandrerforeldres og tidlig-innvandredes læring videre i skoleløpet. Studier av innvandrere har blant annet pekt på sammenhengen mellom alder ved innvandring og elevenes språkferdigheter, som er en viktig forutsetning for læring og gode skoleprestasjoner. Ifølge den siste Levekårsundersøkelsen blant innvandrere i Norge⁵, ser alder ved innvandring ut til å ha større betydning for norskferdigheter enn botid (Vrålstad og Wiggen red., 2017). I tillegg finnes det studier som viser gode effekter av barnehagedeltakelse for barn av innvandrere (inkluderer både barn født i utlandet og i Norge) på kartleggingsprøver i lesing og regning på første til tredje trinn (Bråten et al., 2014; Drange 2016).

⁴ https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/391638?_ts=16bb80598d8

⁵ Utvalget besto av innvandrere i alderen 16-74 år med minst to års botid i Norge, og som har bakgrunn fra Polen, Bosnia-Hercegovina, Kosovo, Tyrkia, Irak, Iran, Afghanistan, Pakistan, Sri Lanka, Vietnam, Eritrea og Somalia. En ny levekårsundersøkelse blant innvandrere vil eventuelt komme i 2026.

Figur 3.1 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng¹, etter innvandringskategori og kjønn. Skoleåret 2022-2023

¹ Elever med manglende grunnskolepoeng er ikke inkludert
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Jenter oppnådde best resultater i grunnskolen

Når vi sammenligner tallene fra skoleåret 2022-2023 med tallene i 2019-rapporten, ser vi at jenter presterte bedre enn gutter uansett innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og foreldres utdanningsnivå (figur 3.1, tabell 3.1 og tabell 3.2). Likevel har gjennomsnittlig grunnskolepoeng økt mer for gutter enn for jenter siden 2019. Dette gjelder for innvandrere (både tidlig- og sen-innvandrede) og for den øvrige befolkningen, men ikke for norskfødte med innvandrerforeldre. Blant de sistnevnte har gjennomsnittlig grunnskolepoeng økt mer for jenter enn for gutter siden 2019.

Tabell 3.2 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng for norskfødte med innvandrerforeldre, etter kjønn, foreldrenes landbakgrunn og andel foreldre med grunnskolenivå. 2022-2023¹

	Antall elever	Grunnskolepoeng			Andel foreldre med grunnskolenivå
		Begge kjønn	Gutter	Jenter	
Totalt	4 788	41,0	38,9	43,2	22,9
Irak	498	39,1	37,1	41,2	30,3
Somalia	437	38,6	35,9	41,4	47,4
Pakistan	425	39,7	38,1	41,3	33,2
Vietnam	288	45,1	43,1	47,1	27,4
Polen	243	40,9	38,2	43,8	4,5
Kosovo	238	39,4	37,1	41,8	18,1
Tyrkia	190	38,4	37,4	39,5	35,8
Sri Lanka	187	44,3	41,8	47,2	24,1
Russland	170	41,0	39,1	43,0	18,2
Bosnia-Hercegovina	156	42,4	41,1	43,7	9,6
Andre land	1 956	41,8	39,4	44,0	15,6

¹ Elever under 17 år høsten 2022. Elever med manglende grunnskolepoeng, og elever på steinerskole eller utlandsskole er ikke inkludert. Alder ved utgangen av 2022.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

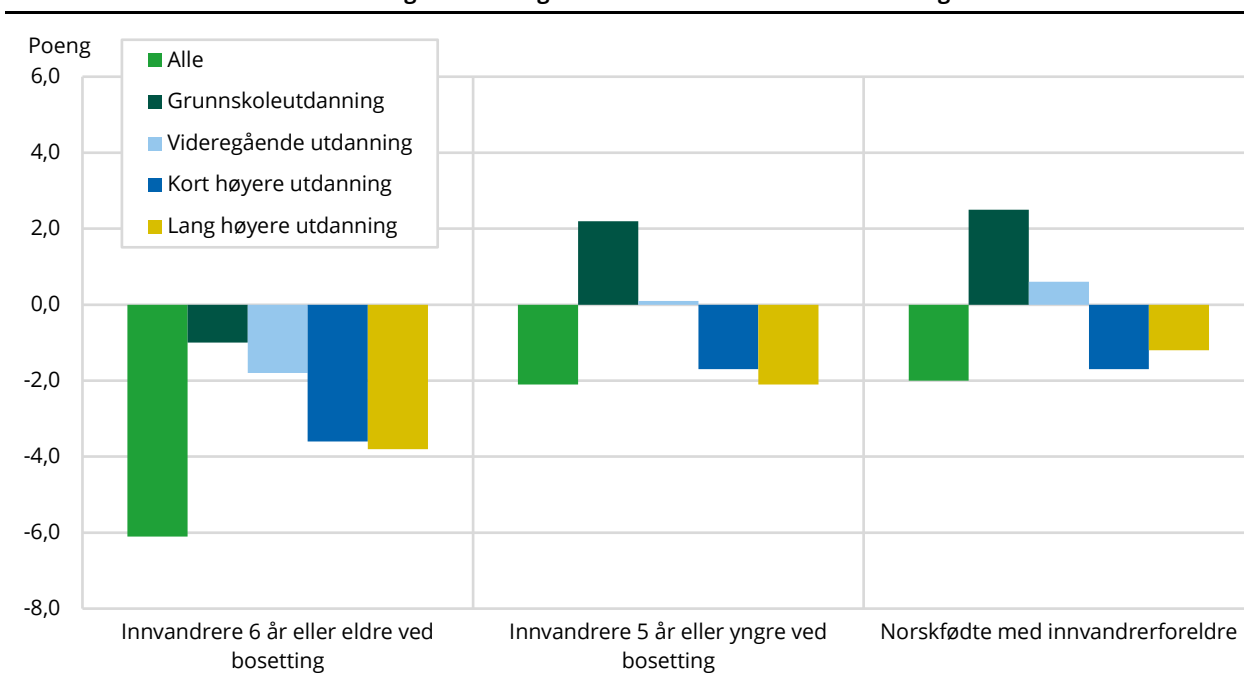
Backe-Hansen, Walhovd og Huang (2014) finner at med økt alder har jenter relativt bedre skoleprestasjoner enn gutter. Forskjellene er ikke nødvendigvis store, men vedvarende. En av årsakene til kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner kan være at jenter er mer motivert som gruppe enn gutter. Det kan også se ut som at jenter i større grad enn gutter kommer bedre ut med en undervisningsform

som har fokus på egen læring. I Stoltenbergutvalgets rapport om kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner, der man finner at gutter har lavere resultater i grunnopplæringen enn jenter, peker utvalget blant annet på at 70 prosent av alle vedtak om spesialundervisning gjelder gutter. Dette kan være et reelt behov, men kan også tyde på at undervisningen ikke er tilpasset guttene (NOU 2019:3). Backe-Hansen, Walhovd og Huang (2014) mener at det ikke gir mening å vektlegge kjønn som eneste dimensjon når man ser på kjønnsforskjeller. Blant annet etnisk tilhørighet, sosial klasse, oppvekst og skolerelaterte forhold bør også tillegges vekt.

Foreldres utdanning påvirket resultatet fra grunnskolen

Foreldrenes utdanningsnivå har stor påvirkning på elevenes skoleresultater. Elever med høyt utdannede foreldre oppnår i snitt bedre resultater enn de med lavt utdannede foreldre (Ekren et al., 2022). Figur 3.2 viser differansen i gjennomsnittlig grunnskolepoeng mellom norskfødte med innvandrerforeldre, tidlig-innvandrede, sen-innvandrede og den øvrige befolkningen der foreldrene har samme utdanningsnivå. «Null» er det samlede gjennomsnittet for den øvrige befolkningen for hver utdanningsgruppe. For eksempel er gjennomsnittlig grunnskolepoeng for norskfødte med innvandrerforeldre med grunnskoleutdanning (38,1) fratrullet gjennomsnittlig grunnskolepoeng for den øvrige befolkningen med foreldre med grunnskoleutdanning (35,6). Det tilsier en forskjell på 2,5 poeng og er omtrent den samme differansen som i 2019-rapporten (2,3).

Figur 3.2 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng¹, etter innvandringskategori og foreldres høyeste utdanningsnivå. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanningsnivå. Skoleåret 2022-2023



¹ Elever med manglende grunnskolepoeng er ikke inkludert
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Elever med høyt utdannede foreldre presterte bedre enn elever med lavt utdannede foreldre, uansett innvandringskategori (tabell 3.1). Blant elever med foreldre med grunnskoleutdanning og videregående utdanning, hadde norskfødte med innvandrerforeldre og tidlig-innvandrede høyere gjennomsnittlig grunnskolepoeng enn den øvrige befolkningen.

Norge har en relativ høy grad av sosial mobilitet (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2017), til dels på grunn av et utdanningssystem som i stor grad gir like muligheter til å velge utdanning. I samfunn med høy sosial mobilitet, har barn av foreldre med et lavt utdanningsnivå gode muligheter til å oppnå et høyt utdanningsnivå. Våre tall kan tyde på at foreldrenes lave utdanningsnivå ikke har

like stor betydning for grunnskolepoeng hos norskfødte med innvandrerforeldre sammenlignet med den øvrige befolkningen.

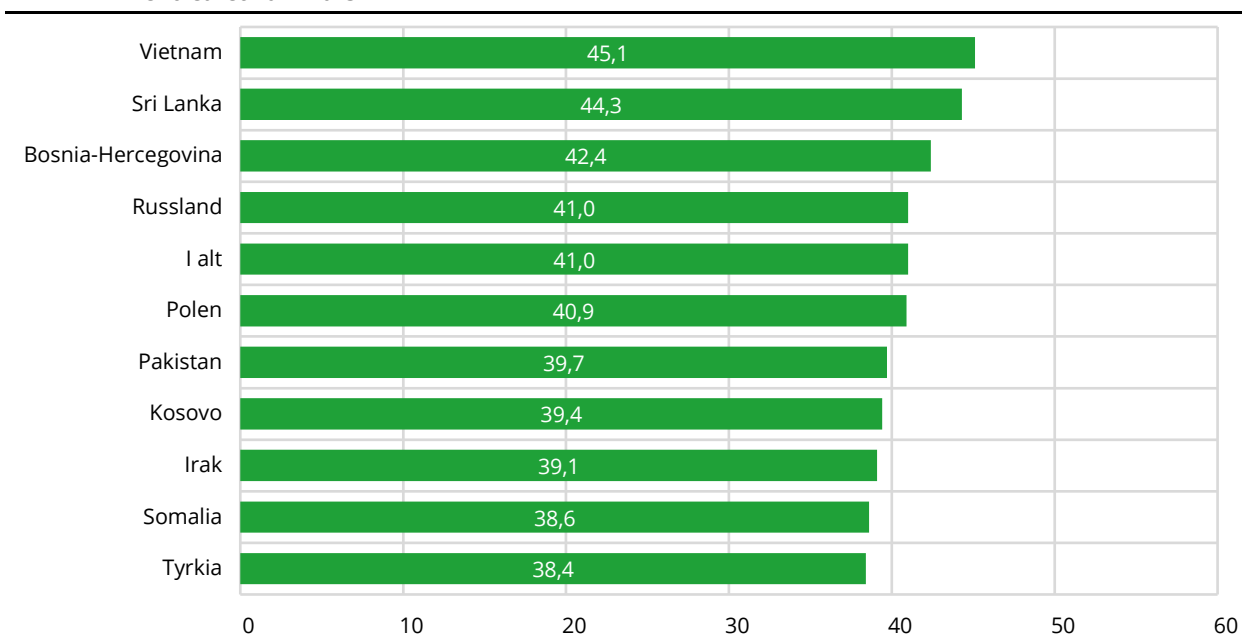
For norskfødte foreldre kan grunnskoleutdanning som høyeste oppnådde utdanningsnivå være et uttrykk for lav sosial kapital⁶. I andre land med et annet utdanningssystem enn Norge er det ikke nødvendigvis slik. Våre tall kan derfor tyde på forskjeller i systemer snarere enn forskjeller i den sosiale kapitalen.

Grunnskolepoeng varierte etter landbakgrunn

I figur 3.3 ser vi på gjennomsnittlig grunnskolepoeng etter foreldrenes landbakgrunn (med utgangspunkt i de 10 landbakgrunnene med flest elever). Der foreldrene har landbakgrunn fra Tyrkia, Somalia og Irak, hadde norskfødte med innvandrerforeldre gjennomsnittlig lavere grunnskolepoeng sammenlignet med andre landbakgrunner (henholdsvis 38,4, 38,6 og 39,1 poeng). Elevene med høyeste gjennomsnittlige grunnskolepoeng blant norskfødte med innvandrerforeldre var de med foreldre født i Sri Lanka og Vietnam (henholdsvis 44,3 og 45,1 poeng). Dette er høyere enn gjennomsnittlig grunnskolepoeng for den øvrige befolkningen (43 poeng). Vi ser også i tabell 3.2 at det var størst forskjell mellom jenter og gutter der foreldrene har landbakgrunn fra Polen og Somalia, og minst forskjell der foreldrene har landbakgrunn fra Tyrkia (tabell 3.2).

En årsak til forskjellene i landbakgrunn kan være hvor godt foreldregruppene er integrert i utdanningssystemet. Som vi så i figur 3.2 presterer elever med høyt utdannede foreldre bedre enn elever med lavt utdannede foreldre. Her kan forventninger eller ambisjoner hjemmefra være en faktor.

Figur 3.3 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng¹ for norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn. Skoleåret 2022-2023



¹ Elever med manglende grunnskolepoeng er ikke inkludert
Kilde: Statistisk sentralbyrå

⁶ «Akkumulerte faktiske/potensielle ressurser knytte til ein aktør sine varige gruppemedlemskap/nettverksrelasjonar» (Korsnes, Andersen og Brante, 1997).

Liten forskjell i manglende grunnskolepoeng mellom norskfødte med innvandrerforeldre og den øvrige befolkningen

Elever som mangler grunnskolepoeng (mangler karakterer i mer enn halvparten av fagene) blir ikke inkludert i tallene for gjennomsnittlig grunnskolepoeng i statistikken Karakterer ved avsluttet grunnskole⁷. Denne elevgruppen så Statistisk sentralbyrå nærmere på i artikkelen *Stadig flere mangler grunnskolepoeng* (Bjugstad, 2016).

Tabell 3.3 Grunnskolepoeng (gruppert), etter innvandringskategori. 2022-2023¹

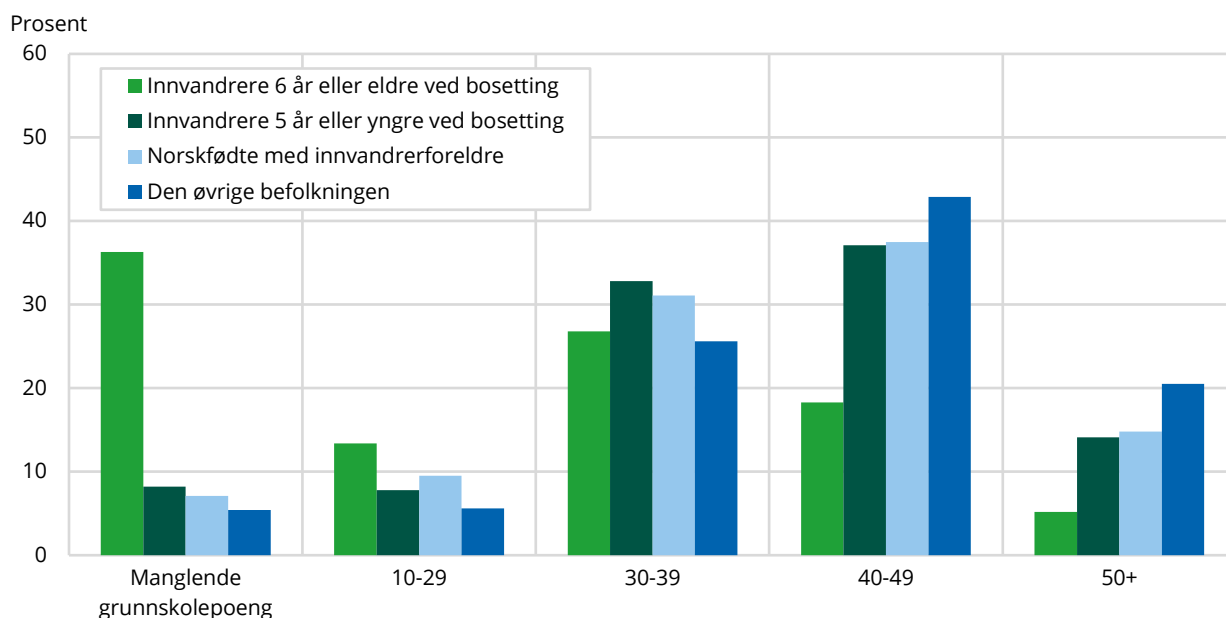
	Antall elever	Andel grunnskolepoeng				
		Manglende grunnskolepoeng	10-29	30-39	40-49	50+
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	5 239	36,3	13,4	26,8	18,3	5,2
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	2 658	8,2	7,8	32,8	37,1	14,1
Norskfødte med innvandrerforeldre	5 156	7,1	9,5	31,1	37,5	14,8
Den øvrige befolkningen	52 308	5,4	5,6	25,6	42,9	20,5

¹ Elever under 17 år høsten 2022. Elever på steinerskole eller utlandsskole er ikke inkludert. Alder ved utgangen av 2022.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I figur 3.4 ser vi på grunnskolepoeng gruppert, inkludert manglende grunnskolepoeng, i skoleåret 2022-2023. Andelen norskfødte med innvandrerforeldre med manglende grunnskolepoeng var 7,1 prosent, 1,7 prosentpoeng høyere enn den øvrige befolkningen (tabell 3.3). Tidlig-innvandrede hadde en noe høyere prosent med manglende grunnskolepoeng enn norskfødte med innvandrerforeldre (8,2). Blant sen-innvandrede hadde 36,3 prosent manglende grunnskolepoeng. Sammenlignet med tallene i 2019-rapporten kan vi se en prosentvis økning i alle innvandringskategorier når det gjelder manglende grunnskolepoeng. Størst er økningen for sen-innvandrede, som gikk fra 19,1 prosent til 36,3 prosent. Ved å se på fagmerknader som føres på vitnemålet fant Bjugstad (2016) at for gruppen med manglende grunnskolepoeng var fritak en fagmerknad som ble mye brukt. Mange elever følger en individuell opplæringsplan eller er minoritetsspråklige og har begynt opplæringen i siste halvdel av året.

Figur 3.4 Grunnskolepoeng gruppert, etter innvandringskategori. Skoleåret 2022-2023



Kilde: Statistisk sentralbyrå

⁷ Dersom man inkluderer elever med manglende grunnskolepoeng i gjennomsnittlig grunnskolepoeng vil dette føre til at gjennomsnittet trekkes ned. Det benyttes i stedet grunnskolepoeng gruppert, der elever med manglende grunnskolepoeng er en egen gruppe.

Alder ved bosetting påvirket grunnskolepoengene

I tabell 3.4 ser vi på gjennomsnittlig grunnskolepoeng etter alder ved innvandring i skoleåret 2022-2023 for innvandrere. I snitt finner vi at innvandrere med høyere alder ved bosetting oppnådde lavere grunnskolepoeng.

Disse funnene kan bekrefte hypotesen om at det å være bosatt i Norge før skolealder påvirker resultatene i grunnskolen og at dette kan være en medvirkende årsak til at norskfødte med innvandrerforeldre og tidlig-innvandrede fikk resultater som er nær den øvrige befolkningen.

Tabell 3.4 Innvandrere, etter gjennomsnittlig grunnskolepoeng, alder ved bosetting i Norge og kjønn. 2022-2023¹

	Antall elever	Grunnskolepoeng		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
Alle	5 777	38,6	36,9	40,4
5 år og under	2 237	41,0	39,1	42,9
6-8 år	1 253	39,2	37,7	40,7
9-11 år	1 335	36,5	34,7	38,4
12-14 år	728	35,3	34,1	36,8
15-16 år	224	35,3	33,3	37,5

¹ Elever under 17 år høsten 2022. Elever med manglende grunnskolepoeng, og elever på steinerskole eller utlandsskole er ikke inkludert. Alder ved utgangen av 2022.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.2. Videregående opplæring

Stor andel norskfødte med innvandrerforeldre i videregående opplæring

Videregående opplæring er en del av grunnopplæringen i Norge. Alle som har fullført grunnskolen har rett til videregående opplæring. Blant alle grupper som avslutter grunnskolen i Norge er nær alle i videregående opplæring samme høst. For norskfødte med innvandrerforeldre var andelen i videregående opplæring etter fullført grunnskole 96,2 prosent i 2023 (tabell 3.5).

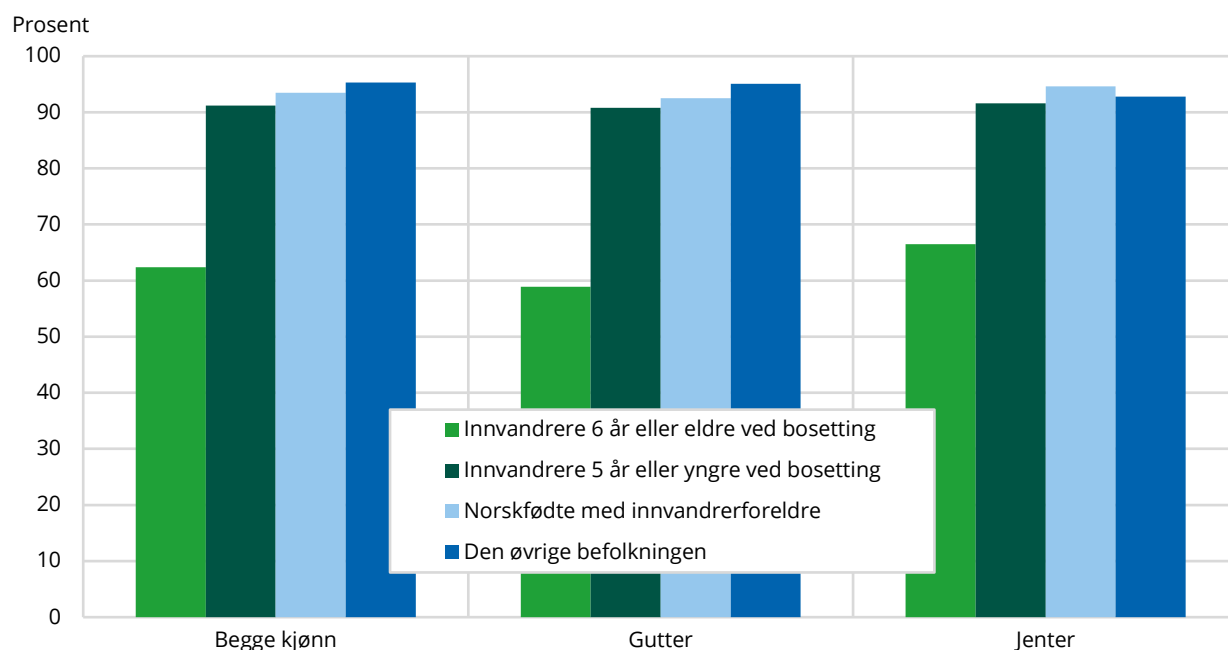
Tabell 3.5 Andel som er i videregående opplæring høsten etter at de avsluttet grunnskole¹, etter kjønn og innvandringskategori. 2023

	Antall som avsluttet grunnskole	Andel i videregående opplæring		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
Alle	66 711	95,2	95,0	95,5
Den øvrige befolkningen	52 628	98,5	98,5	98,6
Norskfødte med innvandrerforeldre	2 457	96,2	96,6	95,8
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	5 147	97,4	97,0	97,7
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	6 479	66,5	65,6	67,5

¹ Personer 16-24 år som avsluttet grunnskole. Alder ved utgangen av 2022.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Norskfødte med innvandrerforeldre er nær den øvrige befolkningen i deltakelse i videregående opplæring. Andelen personer 16-18 år i videregående opplæring for norskfødte med innvandrerforeldre var 93,5 prosent i 2023. Det er 1,8 prosentpoeng færre sammenlignet med den øvrige befolkningen (figur 3.5). Det er generelt en noe høyere andel jenter i videregående opplæring. Dette kan ha en sammenheng med at jenter har en høyere fullføringsgrad, som vi ser i delkapittelet om gjennomføring. Blant sen-innvandrede var det færre i videregående opplæring. Noen av disse kan holde på med kvalifiserende grunnskoleopplæring og er ikke nødvendigvis helt ute av utdanningssystemet.

Figur 3.5 Elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring i prosent av registrert årskull 16-18 år, etter innvandringskategori. 2022-2023

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Færre norskfødte 16-18 år med innvanderforeldre fra Somalia i videregående opplæring

Figur 3.6 ser på andelen norskfødte med innvanderforeldre 16-18 år i videregående opplæring, av alle norskfødte med innvanderforeldre der foreldre har samme landbakgrunn (fra de 10 landene med flest elever). Norskfødte med innvanderforeldre med landbakgrunn fra Tyrkia og Kosovo hadde den høyeste andelen i videregående opplæring, henholdsvis 97,6 og 97,8 prosent. For den øvrige befolkningen var 95,3 prosent i videregående opplæring (tabell 3.6).

Tabell 3.6 Elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring i prosent av registrert årskull 16-18 år, etter kjønn og innvandringskategori. 2023¹

	Antall 16-18 år	I prosent av befolkningen		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
Alle	199 285	92,0	91,2	92,8
Den øvrige befolkningen	158 916	95,3	95,1	95,5
Norskfødte med innvanderforeldre	14 839	93,5	92,5	94,6
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	7 058	91,2	90,8	91,6
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	18 472	62,4	58,9	66,5

¹ Bosatt per 31.12.2023, alder ved utgangen av 2023.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

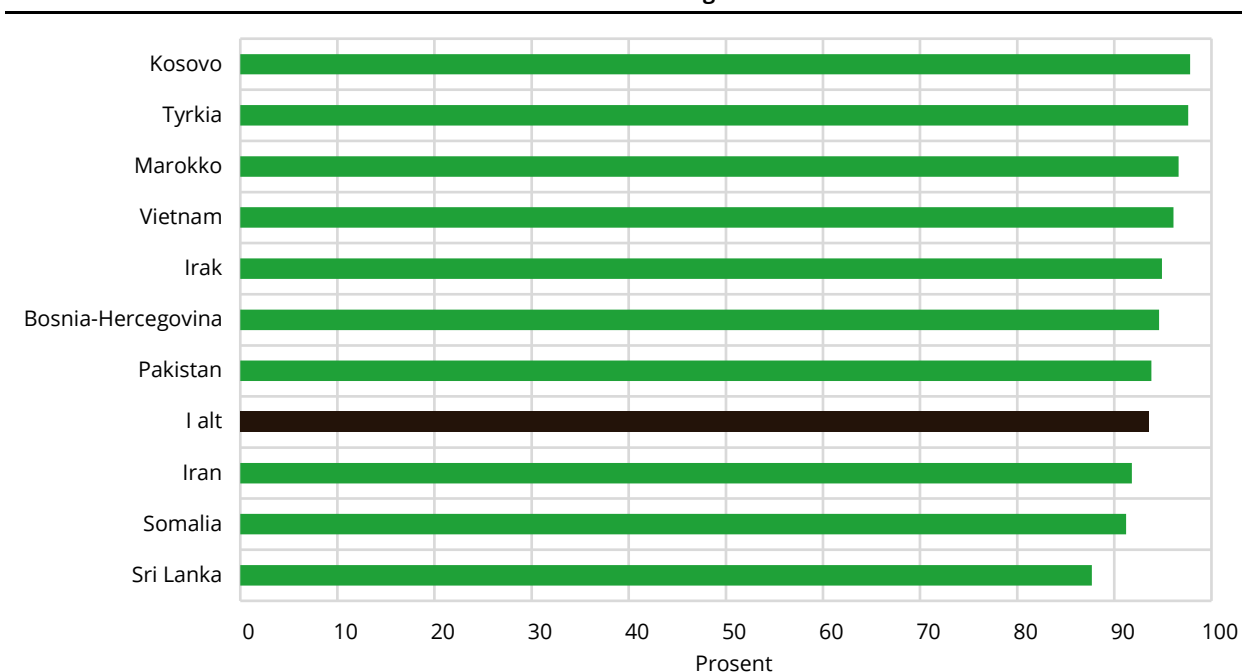
Tabell 3.7 Norskfødte elever, lærlinger og lære kandidater 16-18 år¹ i videregående opplæring, etter kjønn og foreldrenes landbakgrunn. Andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. 2023

	Antall	Andel		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
Alle	13 876	93,5	92,5	94,6
Pakistan	1 484	93,8	92,8	94,8
Sri Lanka	1 346	87,7	85,6	90,2
Vietnam	1 251	96,1	94,5	97,8
Tyrkia	872	97,6	97,1	98,2
Irak	695	94,9	94,3	95,7
Somalia	630	91,2	91,8	90,5
Kosovo	666	97,8	96,3	99,4
Iran	492	91,8	93,0	90,7
Marokko	505	96,6	94,8	98,7
Bosnia-Hercegovina	471	94,6	94,5	94,7
Andre land	5464	93,1	92,1	94,1

¹ Alder ved utgangen av 2023.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Norskfødte med innvanderforeldre med landbakgrunn fra Sri Lanka hadde den laveste andelen i videregående opplæring. Blant de 10 landbakgrunnene med flest elever, hadde Sri Lanka det nest høyeste gjennomsnittlige grunnskolepoengsnittet (figur 3.3), men den laveste andelen i videregående opplæring blant norskfødte elever og lærlinger 16-18 år.

Figur 3.6 Norskfødte med innvanderforeldre 16-18 år i videregående opplæring, etter landbakgrunn. Andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. 2022-2023

Kilde: Statistisk sentralbyrå

En stor del av norskfødte med innvanderforeldre valgte studieforberedende utdanningsprogram

Blant norskfødte med innvanderforeldre i videregående opplæring gikk 74,5 prosent i studieforberedende utdanningsprogram i 2023, 12,6 prosentpoeng høyere sammenlignet med den øvrige befolkningen. Dette gjelder samlet for alle trinn, og lærlinger er ikke inkludert. Det er flere jenter i studieforberedende utdanningsprogram, uansett innvandringskategori. Blant norskfødte jenter med innvanderforeldre var 80,7 prosent i studieforberedende utdanningsprogram, 11,8 prosentpoeng høyere sammenlignet med jenter i den øvrige befolkningen. Denne forskjellen er 3,3 prosentpoeng

større sammenlignet med tallene i 2019-rapporten. Blant norskfødte gutter med innvandrerforeldre var 72,4 prosent i studieforberedende utdanningsprogram, 12,6 prosentpoeng høyere sammenlignet med gutter i den øvrige befolkningen (tabell 3.8). Denne forskjellen er 2,7 prosentpoeng mindre sammenlignet med tallene i 2019-rapporten. Det kan tyde på at forskjellen blant jenter øker, mens forskjellen blant gutter synker.

Tabell 3.8 Elever 16-24 år¹ i videregående opplæring, etter kjønn, utdanningsprogram (todelt) og innvandringskategori. 2023

	I alt	Andel elever	
		Studieforberedende utdanningsprogram	Yrkesfaglig utdanningsprogram
	186 031	116 074	69 957
Begge kjønn	186 031	62,4	37,6
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	15 774	54,4	45,6
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	6 628	66,2	33,8
Norskfødte med innvandrerforeldre	14 637	74,5	25,5
Den øvrige befolkningen	148 992	61,9	38,1
Gutter	91 451	62,4	37,6
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	7 912	54,4	45,6
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	3 249	66,2	33,8
Norskfødte med innvandrerforeldre	7 354	74,5	25,5
Den øvrige befolkningen	72 936	61,9	38,1
Jenter	94 580	69,4	30,6
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	7 862	61,8	38,2
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	3 379	73,5	26,5
Norskfødte med innvandrerforeldre	7 283	80,7	19,3
Den øvrige befolkningen	76 056	68,9	31,1

¹ Alder ved utgangen av 2023.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Det er flere studier som peker på at barn av innvandrerforeldre har et innvandrerdriv eller utdanningsdriv (Bakken, 2003; Birkelund og Mastekaasa, 2009; Bakken, 2016; Bakken og Hyggen, 2018). Innvandrere har lavere utdanning og inntekt sammenlignet med den øvrige befolkningen, som man skulle anta fører til at innvandrernes barn i større grad avstår fra høyere utdanning. Det man i stedet finner er et utdanningsdriv. Barn av innvandrere oppmuntres til å ta en høyere utdanning av foreldrene (Birkelund og Mastekaasa, 2009). Dette utdanningsdrivet eller forventningen om at barna skal ta høyere utdanning kan føre til at flere tar studieforberedende utdanningsprogram. Samtidig kan utdanningsdrivet variere mellom landbakgrunner (Bakken og Hyggen, 2018).

3.3. Gjennomføring i videregående skole

Norskfødte med innvandrerforeldre var nær den øvrige befolkningen i fullføring av videregående opplæring innen fem år

Videregående opplæring kan lede fram til å oppnå studiekompetanse eller yrkeskompetanse⁸. Studiekompetanse betyr at man kan studere ved universitet eller høgskole, og yrkeskompetanse betyr at man har kvalifikasjon til et visst yrke. I de såkalte lærefagene får man yrkeskompetanse med fag- eller svennebrev, og mange yrker krever en slik sertifisering. Dermed er studiekompetanse og yrkeskompetanse en fordel for videre utdannings- og arbeidskarriere. Både Olsen (2018) og Falch og Nyhus (2010) finner at fullføring av videregående opplæring har større betydning for om man er i

⁸ Noen har også mål om grunnkompetanse, som er kompetanse på et lavere nivå enn full yrkes- eller studiekompetanse.

arbeid enn det innvandringsbakgrunn har. Samtidig er sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring mindre for personer med innvandrerbakgrunn (Falch og Nyhus, 2010).

Høsten 2017 var det 61 970 i alderen 16-24 år som startet i Vg1 for første gang. Av disse var 3 482 norskfødte med innvandrerforeldre. 81,3 prosent av alle elevene fullførte med studie- eller yrkeskompetanse innen fem år (tabell 3.9 og figur 3.7). Fullføringsgraden har gått opp med 6 prosentpoeng sammenlignet med tallene i 2019-rapporten. Forskjellen mellom innvandringskategoriene er tydelig. Sen-innvandrede hadde en fullføringsgrad på 66,3 prosent, tidlig-innvandrede på 77,8 prosent, mens norskfødte med innvandrerforeldre hadde en fullføring på 80,8 prosent, som er nokså nær det vi fant for den øvrige befolkningen (2,3 prosentpoeng færre som fullfører innen 5 år⁹). Elevene som ikke fullfører innen fem år kan enten fortsatt være i videregående opplæring, ikke bestått eksamen/fag- eller svenneprøve eller ha sluttet underveis (SSB, 2019b).

Tabell 3.9 Elever 16-24 år¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2017, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og innvandringskategori. 2023

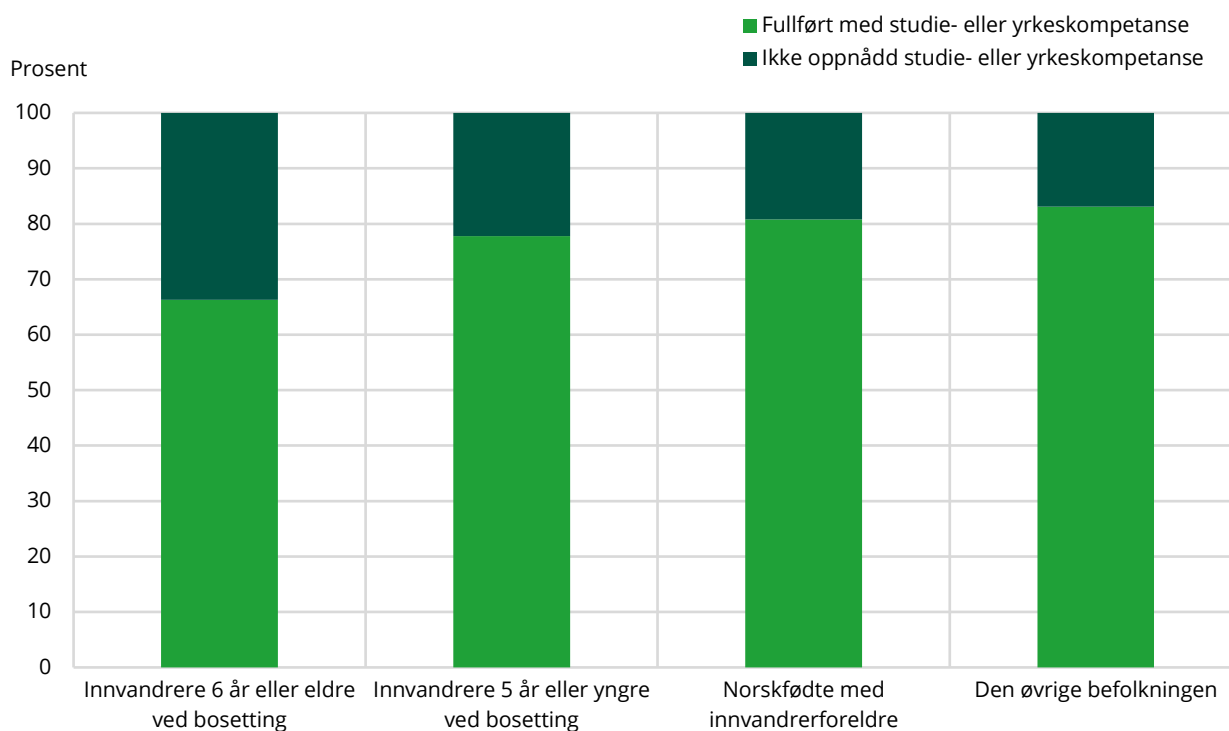
	Antall			Andel	
	I alt	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse	Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse	Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse
Begge kjønn	61 970	50 392	11 578	81,3	18,7
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	5 711	3 789	1 922	66,3	33,7
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	1 114	867	247	77,8	22,2
Norskfødte med innvandrerforeldre	3 482	2 815	667	80,8	19,2
Den øvrige befolkningen	51 663	42 921	8 742	83,1	16,9
Gutter	32 028	24 621	7 407	76,9	23,1
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	3 311	1 947	1 364	58,8	41,2
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	580	402	178	69,3	30,7
Norskfødte med innvandrerforeldre	1 817	1 348	469	74,2	25,8
Den øvrige befolkningen	26 320	20 924	5 396	79,5	20,5
Jenter	29 942	25 771	4 171	86,1	13,9
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	2 400	1 842	558	76,8	23,3
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	534	465	69	87,1	12,9
Norskfødte med innvandrerforeldre	1 665	1 467	198	88,1	11,9
Den øvrige befolkningen	25 343	21 997	3 346	86,8	13,2

¹ Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

⁹ Vi bruker fullføring etter fem år som utgangspunkt i denne rapporten for å gjøre tallene sammenlignbare med rapporten fra 2019. I gjennomføringsstatistikken (<https://www.ssb.no/vgogjen>) bruker vi fem/seks år.

Figur 3.7 Andel elever 16-24 år¹ som startet videregående trinn 1 for første gang høsten 2017, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år



¹ Alder ved startår (vg1)
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Utdanningsvalg kan ha en sammenheng med fullføring

Som vi nevnte tidligere, var det en høy andel norskfødte med innvandrerforeldre i studieforberedende utdanningsprogram. Figur 3.8 og tabell 3.10 viser at elever i studieforberedende utdanningsprogram hadde en høyere fullføringsgrad. Samtidig er lengden på studieforberedende/yrkesfaglige løp ulik¹⁰, og dette bidrar til en lavere fullføringsgrad innen fem år på yrkesfag. Det er også flere elever i yrkesfaglige utdanningsprogram med lave grunnskolepoeng, og gjennomføringstall viser at elever med lave grunnskolepoeng har en lavere fullføringsgrad i videregående opplæring (SSB, 2019a).

¹⁰ Opplæring i skole (studieforberedende) er normalt tre år og fagopplæring (yrkesfaglig) er normalt fire år (to år i skole og to år i bedrift), det er også enkelte utdanningsløp som avviker fra dette.

Tabell 3.10 Elever 16-24 år¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2017, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, utdanningsprogram (todelt) og innvandringskategori. 2023

	I alt	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse		Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse	
		Studie- forberedende utdannings- program	Yrkesfaglig utdannings- program	Studie- forberedende utdannings- program	Yrkesfaglig utdannings- program
	61 970	32 339	18 053	3 109	8 469
Begge kjønn	61 970	91,2	68,1	8,8	31,9
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	5 711	83,1	54,1	16,9	45,9
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	1 114	85,7	60,4	14,3	39,6
Norskfødte med innvandrerforeldre	3 482	88,1	62,0	11,9	38,0
Den øvrige befolkningen	51 663	92,3	70,6	7,7	29,4
Gutter	32 028	88,5	65,4	11,5	34,6
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	3 311	76,4	49,2	23,6	50,8
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	580	79,2	52,6	20,8	47,4
Norskfødte med innvandrerforeldre	1 817	84,0	53,2	16,0	46,8
Den øvrige befolkningen	26 320	90,2	68,8	9,8	31,2
Jenter	29 942	93,5	72,2	6,5	27,8
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	2 400	89,4	63,3	10,6	36,7
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	534	91,6	73,3	8,4	26,7
Norskfødte med innvandrerforeldre	1 665	92,0	75,2	8,0	24,8
Den øvrige befolkningen	25 343	93,9	73,2	6,1	26,8

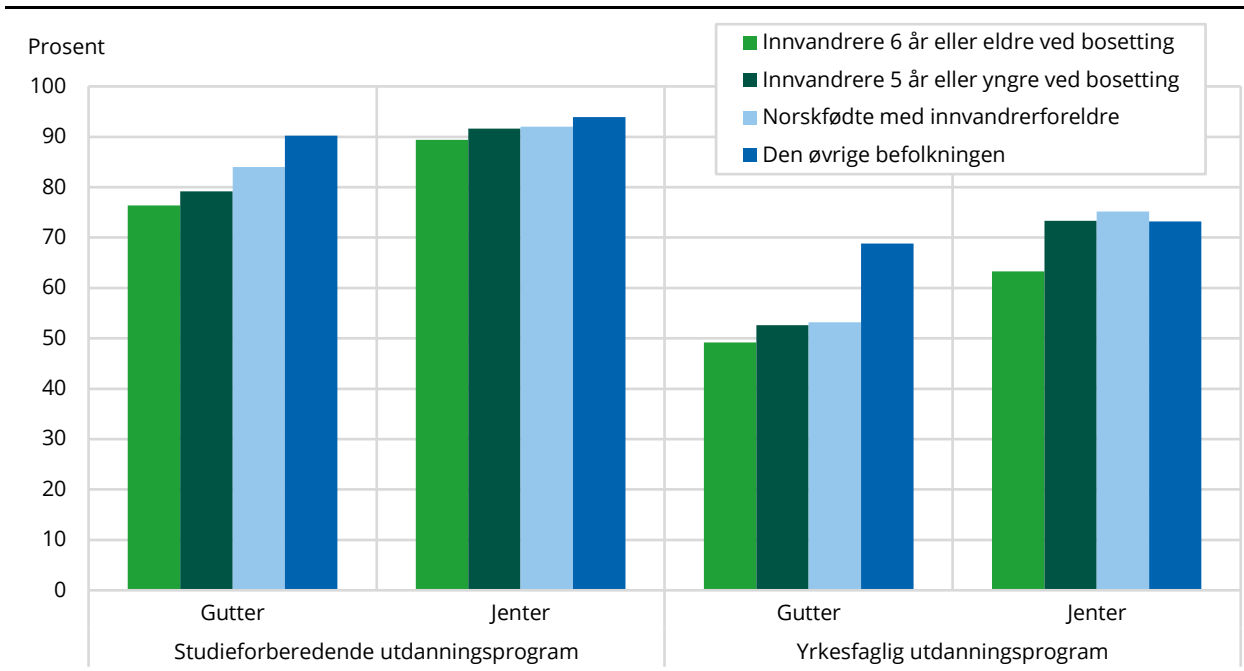
¹ Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Markussen et al. (2006) fant at frafallet i videregående opplæring var mest omfattende i overgang fra Vg2 til Vg3 blant elever på yrkesfaglige utdanningsprogram. Dette skyldes at det i de fleste yrkesfaglige utdanningsprogram er lagt opp til at eleven skal gå i lære. Det er ikke alle som lykkes i å få læreplass. Karakterer, fravær og for få læreplasser kan være noen av faktorene som spiller inn. Tall fra Utdanningsspeilet viser at rundt 3 av 10 ungdomsrettsøkere¹¹ ikke fikk lærekontrakt ved utgangen av året de søkte. Norskfødte med innvandrerforeldre og innvandrere får i mindre grad lærekontrakt enn den øvrige befolkningen, særlig gjelder dette gutter (Utdanningsdirektoratet, 2018).

¹¹ Ungdom som har gjennomført grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har lovfestet rett til videregående opplæring ut skoleåret man fyller 24 år.

Figur 3.8 Andel elever 16-24 år¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2017 og fullførte innen fem år, etter kjønn, utdanningsprogram (todelt) og innvandringskategori



¹ Alder ved startår (vg1)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Det var flere jenter enn gutter som fullførte med studie- eller yrkeskompetanse innen fem år (figur 3.8). Forskjellen mellom kjønnene var størst for norskfødte med innvandrerforeldre i yrkesfaglige utdanningsprogram, der jenter hadde en fullføringsgrad som er 22 prosentpoeng høyere enn for gutter. Ifølge Stoltenbergutvalgets rapport reduserer lokale sysselsettingsmuligheter «gutters tilbøyelighet til å fullføre videregående opplæring i større grad enn for jenter». I tillegg har kvinner «noe høyere økonomisk og ikke-økonomisk avkastning av å ta høyere utdanning enn menn», som kan øke deres tilbøyelighet til å fullføre (2019:3).

Fullføringsgraden varierte med foreldrenes landbakgrunn

Figur 3.9 ser på andelen norskfødte med innvandrerforeldre som fullførte videregående opplæring etter foreldrenes landbakgrunn (fra de 10 landene med flest elever). Fullføringsgraden var høyest for norskfødte med innvandrerforeldre fra Sri Lanka med 91,5 prosent. Norskfødte med innvandrerforeldre fra Sri Lanka hadde også den høyeste fullføringsgraden i 2019-rapporten. Bakken og Hyggen (2018) ser på karakterforskjeller og finner at ungdom med bakgrunn fra Sri Lanka er en gruppe som bruker mye tid på lekser i videregående opplæring, mer enn en og en halv time daglig. De finner også at utdanningsdrivet for denne gruppen er stort, og at utdanningsdriv har betydning for karakterene. I tillegg er innvandrere fra Sri Lanka en etablert innvandringsgruppe som kom til Norge som flyktninger.

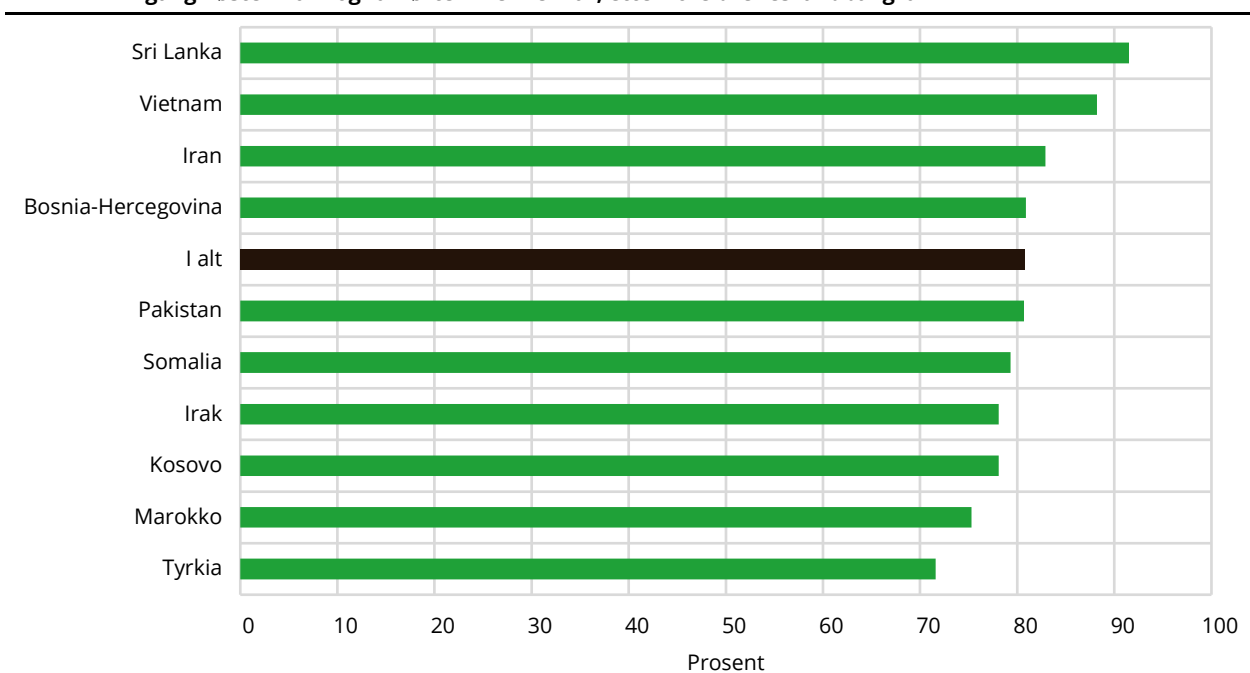
Tabell 3.11 Norskfødte med innvanderforeldre 16-24 år¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2017, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, etter foreldrenes landbakgrunn. 2023

	I alt	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse	Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse
Totalt	3 482	80,8	19,2
Pakistan	472	80,7	19,3
Vietnam	287	88,2	11,8
Sri Lanka	319	91,5	8,5
Tyrkia	243	71,6	28,4
Bosnia-Hercegovina	157	80,9	19,1
Somalia	261	79,3	20,7
Marokko	146	75,3	24,7
Kosovo	210	78,1	21,9
Iran	146	82,9	17,1
Irak	256	78,1	21,9
Andre land	985	79,8	20,2

¹ Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Innvandrere fra Marokko og Tyrkia er, som innvandrere fra Sri Lanka, også en etablert innvandergruppe. Vi finner likevel at norskfødte med innvanderforeldre fra disse landene har en lavere fullføringsgrad (se tabell 3.11). Bakken og Hyggen (2018) finner at elever med foreldre født i Tyrkia og Marokko er blant gruppene som har lavest sosioøkonomisk status og at færre sosioøkonomiske ressurser fører til svakere skoleresultater. Forskjellen i fullføringsgrad kan også skyldes kulturelle forskjeller der forventninger og sosialt press fra familien påvirker utdanningsdeltakelse og resultater.

Figur 3.9 Andel norskfødte elever med innvanderforeldre 16-24 år¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2017 og fullførte innen fem år, etter foreldrenes landbakgrunn¹ Alder ved startår (vg1)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Foreldrenes utdanning påvirket fullføringsgraden

Når det gjelder elever der foreldrene har grunnskoleutdanning og videregående utdanning, hadde norskfødte med innvandrerforeldre høyere fullføringsgrad enn den øvrige befolkningen. Forskjellen var særlig markant (19 prosentpoeng) blant elever med grunnskoleutdannede foreldre. Vi diskuterte tidligere om våre tall kan tyde på forskjeller i utdanningssystemer – hvor vanlig det er å ta utdanning og forskjeller i hvilke grupper det er som tar utdanning – heller enn forskjeller i den sosiale kapitalen. Vi vet også at det blant norskfødte med innvandrerforeldre ofte er en forventning fra foreldrene om at de skal ta høyere utdanning som kan veie opp for at foreldrene har lavere utdanning.

Tabell 3.12 Elever 16-24 år¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2017, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, foreldres høyeste utdanningsnivå og innvandringskategori. 2023

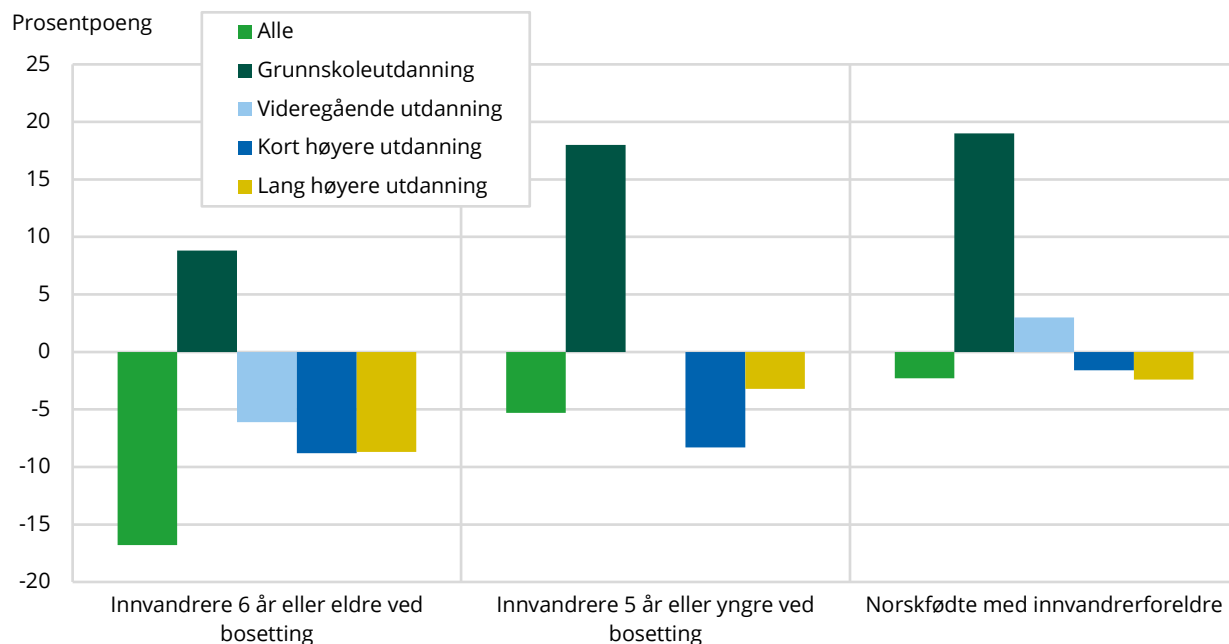
	I alt	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse	Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	5 711	66,3	33,7
Uoppgitt/ingen utdanning	2 088	58,1	41,9
Grunnskoleutdanning	1 388	62,8	37,2
Videregående utdanning	1058	70,6	29,4
Kort høyere utdanning	684	79,2	20,8
Lang høyere utdanning	493	84,2	15,8
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	1114	77,8	22,2
Uoppgitt/ingen utdanning	22	68,2	31,8
Grunnskoleutdanning	339	72,0	28,0
Videregående utdanning	322	76,7	23,3
Kort høyere utdanning	256	79,7	20,3
Lang høyere utdanning	175	89,7	10,3
Norskfødte med innvandrerforeldre	3 482	80,8	19,2
Uoppgitt/ingen utdanning	11	90,9	9,1
Grunnskoleutdanning	883	73,0	27,0
Videregående utdanning	1 358	79,7	20,3
Kort høyere utdanning	883	86,4	13,6
Lang høyere utdanning	347	90,5	9,5
Den øvrige befolkningen	51 663	83,1	16,9
Uoppgitt/ingen utdanning	17	58,8	41,2
Grunnskoleutdanning	2 432	54,0	46,0
Videregående utdanning	19 072	76,7	23,3
Kort høyere utdanning	21 152	88,0	12,0
Lang høyere utdanning	8 990	92,9	7,1

¹ Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fullføringsgraden var høyere for den øvrige befolkningen når vi ser på elever med foreldre som har høyere utdanning som høyeste utdanningsnivå (figur 3.10). Bjørkeng og Dzamarija (2011) finner at effekten av foreldrenes utdanningsnivå er mindre markant for norskfødte med innvandrerforeldre enn den øvrige befolkningen. Dette samsvarer også med våre funn i figur 3.10. Det var en større forskjell i fullføring etter hvilken utdanning foreldrene har blant den øvrige befolkningen enn det er for norskfødte med innvandrerforeldre.

Figur 3.10 Andel elever 16-24 år¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2017 og fullførte² innen fem år, etter foreldrenes høyeste utdanningsnivå og innvandringskategori. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanningsnivå



¹ Alder ved startår (vg1)

² Med studie- eller yrkeskompetanse

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.4. Høyere utdanning

Høy andel norskfødte med innvandrerforeldre i gang med høyere utdanning

Våren 2023 var det totalt 36,6 prosent i aldersgruppen 19-24 år som avsluttet videregående opplæring med studiekompetanse og som var i høyere utdanning samme høst (tabell 3.13). Det er en nedgang på 6,2 prosentpoeng fra 2017-tallene som omtales i den forrige rapporten fra 2019. Tall fra den europeiske studentundersøkelsen viser at de nordiske landene skiller seg ut fra andre europeiske land ved at andelen med et lengre opphold mellom videregående opplæring og høyere utdanning er høy (Steffensen, Ekren og Nygård, 2015 og Eurostudent VIII, 2024). Samtidig er det en forskjell mellom personer i den øvrige befolkningen og norskfødte med innvandrerforeldre. Den øvrige befolkningen hadde den laveste andelen med direkte overgang (32,7 prosent). Dette kan tyde på at det for denne gruppen er vanligere å ta seg et friår for å gå på folkehøgskole, jobbe eller reise (Dzamarija, 2016). Sen-innvandrede hadde den høyeste andelen med direkte overgang på 59,6 prosent, som er 26,9 prosentpoeng høyere enn den øvrige befolkningen (tabell 3.13).

Tabell 3.13 Direkte overgang fra videregående til høyere utdanning høsten 2023, aldersgruppe 19-24 år¹

	Antall avslutta med studiekompetanse 2022/2023	Andel i gang med høyere utdanning høsten 2017		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
I alt	39 525	36,6	32,6	39,4
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	2 026	59,6	56,1	62,3
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	993	54,6	51,9	56,8
Norskfødte med innvandrerforeldre	2 882	58,8	52,9	63,3
Den øvrige befolkningen	33 624	32,7	28,7	35,6

¹ Alder ved utgangen av 2023.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I 2023 var 9 993 norskfødte med innvandrerforeldre i aldersgruppen 19-24 år i høyere utdanning i Norge¹². Blant norskfødte med innvandrerforeldre i aldersgruppen 19-24 år var 42,7 prosent i høyere utdanning. Det er 2,1 prosentpoeng høyere enn i 2017 og 6,5 prosentpoeng høyere enn for den øvrige befolkningen (tabell 3.14). Det at så mange norskfødte med innvandrerforeldre er i gang med en høyere utdanning er positivt i et integreringsperspektiv. Formell kompetanse er viktig for å komme inn på arbeidsmarkedet.

I figur 3.11 ser vi at forskjellene mellom gruppene var størst i tidlig alder (19-21 år). Dette kan ses i sammenheng med at den øvrige befolkningen i større grad har et lengre opphold før oppstart av høyere utdanning enn norskfødte med innvandrerforeldre. Vi ser også at sen-innvandrede har lavere deltakelse i høyere utdanning. Noe av dette skyldes at mange av disse kommer ferdig utdannet til Norge for å jobbe (Dalgard, 2016).

Tabell 3.14 Studenter 19-24 år i høyere utdanning etter kjønn, alder og innvandringskategori. Absolutte tall og prosent av befolkningen. 2023¹

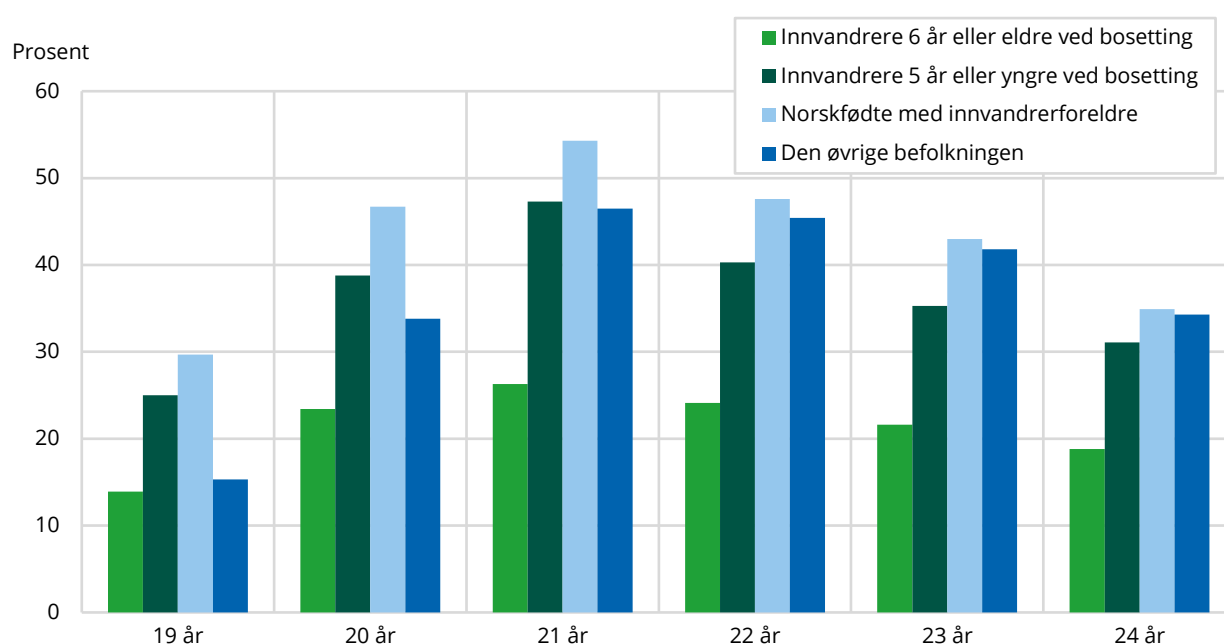
	Antall studenter	Prosent av befolkningen						
		I alt	19 år	20 år	21 år	22 år	23 år	24 år
Begge kjønn	138 956	34,9	16,3	33,7	44,9	43,0	39,3	32,3
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	9 488	21,4	13,9	23,4	26,3	24,1	21,6	18,8
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	2 342	35,7	25,0	38,8	47,3	40,3	35,3	31,1
Norskfødte med innvandrerforeldre	9 993	42,7	29,7	46,7	54,3	47,6	43,0	34,9
Den øvrige befolkningen	117 133	36,2	15,3	33,8	46,5	45,4	41,8	34,3
Gutter	56 051	27,4	11,5	24,0	34,4	34,5	32,6	27,1
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	3 843	16,4	10,5	17,8	20,3	18,5	16,0	15,1
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	979	28,8	20,0	30,6	37,1	34,1	28,7	27,2
Norskfødte med innvandrerforeldre	4 300	35,7	22,4	36,8	46,4	41,2	38,0	30,7
Den øvrige befolkningen	46 929	28,3	10,4	23,5	35,3	36,4	35,0	29,0
Jenter	82 905	42,8	21,5	43,9	55,7	52	46,4	37,7
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	5 645	26,9	17,7	29,3	32,3	30,6	28	23,2
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	1 363	43,1	30,7	47,3	57	46,8	43,2	35,3
Norskfødte med innvandrerforeldre	5 693	49,9	37,2	57,1	62,5	54,7	48,1	39,5
Den øvrige befolkningen	70 204	44,4	20,3	44,5	58,3	54,7	49	39,9

¹ Bosatt per 30.09.2023, alder ved utgangen av 2023.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Det er en høyere andel jenter som studerer enn gutter. Blant norskfødte med innvandrerforeldre var 49,9 prosent av jentene i høyere utdanning, 5,5 prosentpoeng flere sammenlignet med den øvrige befolkningen. For norskfødte gutter med innvandrerforeldre var 35,7 prosent i høyere utdanning, 7,4 prosentpoeng høyere enn for den øvrige befolkningen (tabell 3.14). Andelen norskfødte gutter med innvandrerforeldre i høyere utdanning har holdt seg stabil siden 2017 (kun 0,2 prosentpoeng høyere). Andelen norskfødte jenter med innvandrerforeldre i høyere utdanning har derimot økt med 3,8 prosentpoeng siden 2017. Vi vet at det er flere jenter som velger studieforberedende utdanningsprogram i videregående opplæring enn gutter. Det er også flere jenter enn gutter som fullfører videregående opplæring med studiekompetanse, som gir et grunnlag for å søke høyere utdanning. I Stoltenbergsutvalgets rapport trekkes det frem at en yrkesfaglig utdanning lønner seg mer for gutter enn for jenter. Dermed kan det være et rasjonelt valg for gutter å velge bort høyere utdanning til fordel for en yrkesfaglig utdanning på videregående nivå. Utvalget peker også på at jenter har noe høyere økonomisk og ikke-økonomisk avkastning av å ta høyere utdanning enn gutter (NOU 2019:3).

¹² Studenter i høyere utdanning i utlandet er ikke inkludert i tallene.

Figur 3.11 Studenter 19-24 år i høyere utdanning, etter alder og innvandringskategori. Prosent av befolkningen. 2023

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Stor andel norskfødte med innvanderforeldre fra Sri Lanka og Vietnam i høyere utdanning

I figur 3.12 ser vi på norskfødte studenter med innvanderforeldre 19-24 år (fra de 10 landene med flest elever) i andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. Tidligere fant vi at norskfødte med innvanderforeldre fra Vietnam, Sri Lanka og Bosnia-Hercegovina hadde høyere gjennomsnittlige grunnskolepoeng enn norskfødte med innvanderforeldre totalt. Disse gruppene ligger dessuten over gjennomsnittet for norskfødte med innvandrere totalt i andel i høyere utdanning.

Tabell 3.15 Norskfødte studenter med innvanderforeldre 19-24 år¹ i høyere utdanning etter kjønn og foreldrenes landbakgrunn. Andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. 2023

	Antall elever	Andel elever		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
Alle	9 993	42,7	35,7	49,9
Pakistan	1 203	42,2	34,6	50,3
Irak	809	37,2	30,5	44,2
Somalia	711	36,2	27,4	45,8
Vietnam	1041	54,3	47,9	61,0
Sri Lanka	1117	59,0	55,2	63,1
Tyrkia	516	35,8	27,4	45,3
Kosovo	543	40,6	32,0	49,1
Iran	443	45,5	39,5	52,0
Bosnia-Hercegovina	400	44,3	36,6	52,0
Marokko	346	38,6	28,8	49,0
Andre land	2 864	40,5	34,3	46,9

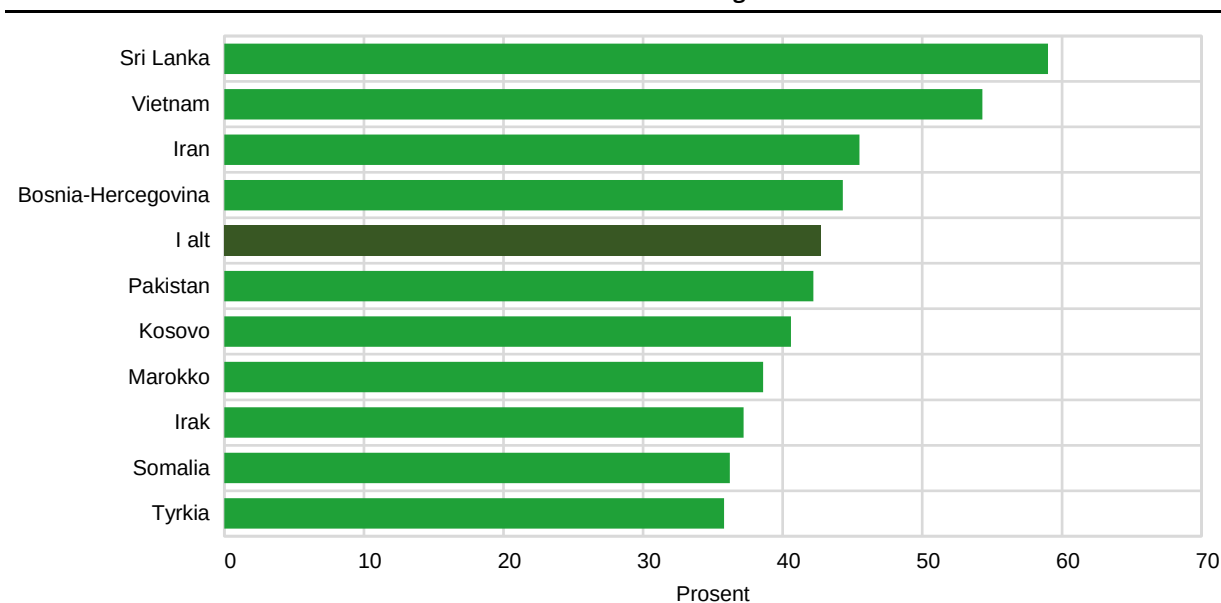
¹ Alder ved utgangen av 2023.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Det er særlig norskfødte med innvanderforeldre fra Sri Lanka og Vietnam som har en høy andel i høyere utdanning. Jenter hadde gjennomgående større andel i høyere utdanning enn gutter. Den største kjønnsforskjellen finner vi blant norskfødte med innvanderforeldre fra Somalia og Marokko. I Somalia var jenteandelen 18,4 prosentpoeng høyere enn gutteandelen, mens den i Marokko var 20,2 prosentpoeng høyere. Den minste kjønnsforskjellen finner vi blant norskfødte med innvander-

foreldre fra Sri Lanka. Sri Lanka hadde høyest jenteandel (63,1 prosent) og høyest gutteandel (55,2), og differansen var kun 7,9 prosentpoeng (tabell 3.15).

Figur 3.12 Norskfødte studenter med innvanderforeldre 19-24 år i høyere utdanning, etter landbakgrunn. Andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. 2023



Kilde: Statistisk sentralbyrå

Flere norskfødte med innvanderforeldre valgte økonomiske og administrative fag

Vi har også sett på hvilke studier som er mest vanlig blant norskfødte med innvanderforeldre¹³. Bachelor innen økonomiske og administrative fag er særlig vanlig blant norskfødte studenter med innvanderforeldre. 16,4 prosent tok denne type studier, 1,2 prosentpoeng flere enn blant den øvrige befolkningen. Norskfødte med innvanderforeldre fra Kosovo hadde den høyeste andelen (23,6 prosent), mens norskfødte med innvanderforeldre fra Sri Lanka hadde den laveste andelen (12,4 prosent) (tabell 3.16 og 3.17).

¹³ Utdanninger er gruppert etter universitet- og høyskolegrupperingen etter standarden for utdanningsgruppering (NUS). Se nærmere her: <https://www.ssb.no/klasse/klassifikasjoner/36/varianter/1094>

Tabell 3.16 Studenter 19-24 år¹ i høyere utdanning, etter studier². 2023

	Hele befolkningen	Innvandrere 6 år eller eldre	Innvandrere 5 år eller yngre	Norskfødte med innvander- foreldre	Den øvrige befolkning
Antall	138 956	9 488	2 342	9 993	117 133
Totalt	100	100	100	100	100
Bachelor, økonomiske og administrative fag	15,2	15,5	16,5	16,4	15,1
Bachelor, samfunnsfag og juridiske fag	8,5	8,7	9,0	8,4	8,5
Bachelor, naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (ikke ingeniør)	6,9	9,5	11,4	11,8	6,2
Lavere nivå's utdanning	9,4	8,9	8,8	7,8	9,6
Bachelor, ingeniørfag	4,7	7,0	6,4	6,6	4,3
Master, teknologifag	6,1	3,3	4,4	5,6	6,4
Bachelor, helsefagutdanning, ikke sykepleier	3,9	5,7	4,9	4,1	3,7
Bachelor, humanistiske og estetiske fag (ikke fireårig)	4,0	5,3	3,5	2,6	4,1
Bachelor, helse-, sosial- og idrettsfag (ikke sykepleier og helsefag som inngår i UH-gruppe 13B Bachelor, helsefagutdanning)	4,4	3,6	4,4	4,3	4,5
Bachelor, sykepleieutdanning	7,0	8,7	6,2	4,6	7,1
Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk (ikke allmenn-/grunnskole-, førskole-, fag- og yrkesfaglærer)	1,1	1,6	2,2	3,0	0,9
Bachelor, førskole-/barnehagelærerutdanning	2,2	2,7	2,0	2,1	2,1
Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	8,3	3,2	6,4	6,1	8,9
Cand.med. -utdanning	1,8	1,6	2,6	3,0	1,7
Master, rettsvitenskap	2,4	1,0	1,6	2,0	2,5
Siviløkonom-/Master-utdanning	1,0	0,5	0,6	0,8	1,1
Andre studier	13,0	13,0	9,2	10,9	13,2

¹ Alder ved utgangen av 2023.² Utdanninger er gruppert etter universitet- og høyskolegrupperingen etter standarden for utdanningsgruppering (NUS). Se nærmere her: <https://www.ssb.no/klasse/klassifikasjoner/36/varianter/1094>

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bachelor innen samfunnsfag og juridiske fag og bachelor innen naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag er også vanlig blant norskfødte med innvanderforeldre. Andelen norskfødte med innvanderforeldre som var i gang med bachelor innen samfunnsfag og juridiske fag (8,4 prosent) var tilnærmet lik andelen blant den øvrige befolkningen (8,5 prosent). Når det gjelder bachelor innen naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag var andelen norskfødte med innvanderforeldre 11,8 prosent, mens den for den øvrige befolkningen var 6,2 prosent. 3 prosent av norskfødte med innvanderforeldre var i gang med en bachelor i lærerutdanninger eller utdanning i pedagogikk, mens andelen blant den øvrige befolkningen var kun 0,9 prosent. Når det gjelder master i lærerutdanninger eller utdanning i pedagogikk var 6,1 prosent av norskfødte med innvanderbakgrunn i gang med dette. Her var andelen blant den øvrige befolkningen noe høyere (8,9 prosent) (tabell 3.16).

Tabell 3.17 Norskfødte med innvanderforeldre 19-24 år i høyere utdanning, etter studier og foreldres landbakgrunn. 2023¹

	Pakistan	Irak	Somalia	Vietnam	Sri Lanka	Tyrkia	Kosovo	Iran	Bosnia-Hercegovina	Marokko
Antall	1 203	809	711	1041	1117	516	543	443	400	346
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bachelor, økonomiske og administrative fag	19,0	15,6	13,9	15,4	12,4	15,7	23,6	17,6	19,3	14,7
Bachelor, samfunnsfag og juridiske fag	9,6	8,0	7,2	3,8	5,3	9,3	12,0	11,3	9,8	7,8
Bachelor, naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (ikke ingeniør)	15,7	9,5	18,4	16,4	7,7	8,1	9,0	10,2	7,0	13,6
Lavere nivå's utdanning	6,7	8,5	6,5	7,4	6,6	6,8	6,6	9,3	7,3	6,1
Bachelor, ingeniørfag	5,2	7,0	8,7	7,4	9,2	6,0	5,2	5,0	6,3	5,5
Master, teknologifag	3,0	3,6	1,4	9,7	13,0	1,9	.	4,7	7,3	2,0
Bachelor, helsefagutdanning, ikke sykepleier	3,3	6,8	6,8	4,7	3,9	2,7	2,8	.	3,5	.
Bachelor, humanistiske og estetiske fag (ikke fireårig)	2,0	2,1	2,5	2,6	.	2,3	2,4	3,8	3,8	1,4
Bachelor, helse-, sosial- og idrettsfag (ikke sykepleier og helsefag som inngår i UH-gruppe 13B Bachelor, helsefagutdanning)	4,7	3,5	6,9	1,8	2,3	9,7	5,3	3,8	4,0	.
Bachelor, sykepleierutdanning	2,6	4,9	7,3	4,2	4,4	5,2	5,3	3,8	4,0	5,2
Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk (ikke allmenn-/grunnskole-, førskole-, fag- og yrkesfaglærer)	3,9	3,5	4,4	1,1	1,9	5,2	4,8	1,4	2,5	5,8
Bachelor, førskole-/barnehagelærerutdanning	2,8	2,3	2,3	0,9	1,6	4,5	3,3	2,3	2,5	4,3
Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	5,5	8,2	6,0	5,9	5,8	11,0	6,3	5,0	8,8	7,5
Cand.med. -utdanning	2,7	3,2	1,1	2,4	7,3	1,2	0,7	4,5	.	.
Master, rettsvitenskap	1,9	.	.	.	2,8	1,9	2,9	3,8	.	.
Siviløkonom-/Master-utdanning	0,9	.	.	1,4	1,6	0,2	0,7	.	.	.
Andre studier	10,5	12,0	5,3	14,2	13,6	8,1	7,6	10,6	10,3	8,4

¹ Alder ved utgangen av 2023. Verdier under 10 er undertrykket.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Sammenligner vi norskfødte med innvanderforeldre etter foreldres landbakgrunn ser vi at for norskfødte med innvanderforeldre fra Somalia var det vanlig med en bachelor i sykepleier-utdanning. En bachelor i førskole- og barnehagelærerutdanning var mer vanlig for norskfødte med innvanderforeldre fra Tyrkia. For norskfødte med innvanderforeldre fra Sri Lanka var det vanlig med en bachelor i ingeniørfag, og de hadde også en høyere andel som tok mastergrad i teknologifag enn andre. Sett i forhold til alle norskfødte med innvanderforeldre, var de med bakgrunn fra Vietnam og Sri Lanka overrepresenterte på teknologiske studier (tabell 3.17).

3.5. Utdanningsnivå

Rundt én av fem norskfødte med innvandrerforeldre hadde grunnskolenivå, til tross for høy andel i gang med høyere utdanning

På grunn av at mange i aldersgruppen 19-24 år ikke har fullført sin utdanning, velger vi å se på aldersgruppen 25-39 år når vi skal se på høyeste oppnådde utdanningsnivå¹⁴ i 2023. Dette utgjorde 29 664 norskfødte med innvandrerforeldre i 2023 (tabell 3.18).

Tabell 3.18 Personer 25-39 år¹, etter kjønn, utdanningsnivå og innvandringskategori. 2023

	I alt	Prosent					
		Ingen utdanning/ I alt uoppgitt	Grunn- skolenivå	Videre- gående- skolenivå og fagskole- nivå	Universi- tets- og høgskole- nivå kort	Universi- tets- og høgskole- nivå lang	
Begge kjønn	1 141 798	100	0,5	18,2	29,9	32,5	19,3
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	284 489	100	0,5	25,6	24,9	26,8	22,2
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	12 264	100	0,0	24,5	26,0	32,4	17,0
Norskfødte med innvandrerforeldre	29 664	100	2,5	20,5	23,0	34,9	21,6
Den øvrige befolkningen	815 381	100	0,4	15,4	31,9	34,4	18,2
Gutter	583 277	100	0,5	21,1	37,2	25,2	16,4
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	142 789	100	0,4	28,9	28,9	22,5	19,3
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	6 305	100	0,1	30,1	28,9	26,8	14,2
Norskfødte med innvandrerforeldre	15 419	100	2,6	25,9	25,5	30,2	18,3
Den øvrige befolkningen	418 764	100	0,4	18,1	40,7	25,9	15,3
Jenter	558 521	100	0,4	15,2	22,2	40,2	22,3
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	141 700	100	0,5	22,4	20,9	31,0	25,1
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	5 959	100	0,0	18,5	23,0	38,4	20,0
Norskfødte med innvandrerforeldre	14 245	100	2,4	14,6	20,3	39,9	25,2
Den øvrige befolkningen	396 617	100	0,3	12,6	22,7	43,5	21,2

¹ Alder ved utgangen av 2023.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Utdanningsnivået varierte etter innvandringskategori. De største forskjellene var i andelen med grunnskolenivå og videregående nivå for personer i alderen 25-39 år. Nær én av fem norskfødte med innvandrerforeldre hadde grunnskolenivå, som er 5,1 prosentpoeng høyere sammenlignet med den øvrige befolkningen. Funn fra OECD, som ser på en rekke OECD-land inkludert Norge, viser at norskfødte med innvandrerforeldre har en større sannsynlighet for å oppnå kun en grunnskole-utdanning sammenlignet med den øvrige befolkningen (OECD, 2017). I underkant av en tredjedel av den øvrige befolkningen hadde videregående skolenivå, som er 8,9 prosentpoeng høyere sammenlignet med norskfødte med innvandrerforeldre (figur 3.13).

¹⁴ Det er benyttet imputerte verdier for utdanningsnivå for innvandrere vi mangler opplysninger om fra og med 2014, tilsvarende i publiseringen av befolkningens utdanningsnivå. Opplysningene har imidlertid ikke blitt imputert bakover i tid. Se Jentoft (2014) for nærmere beskrivelse av imputeringen.

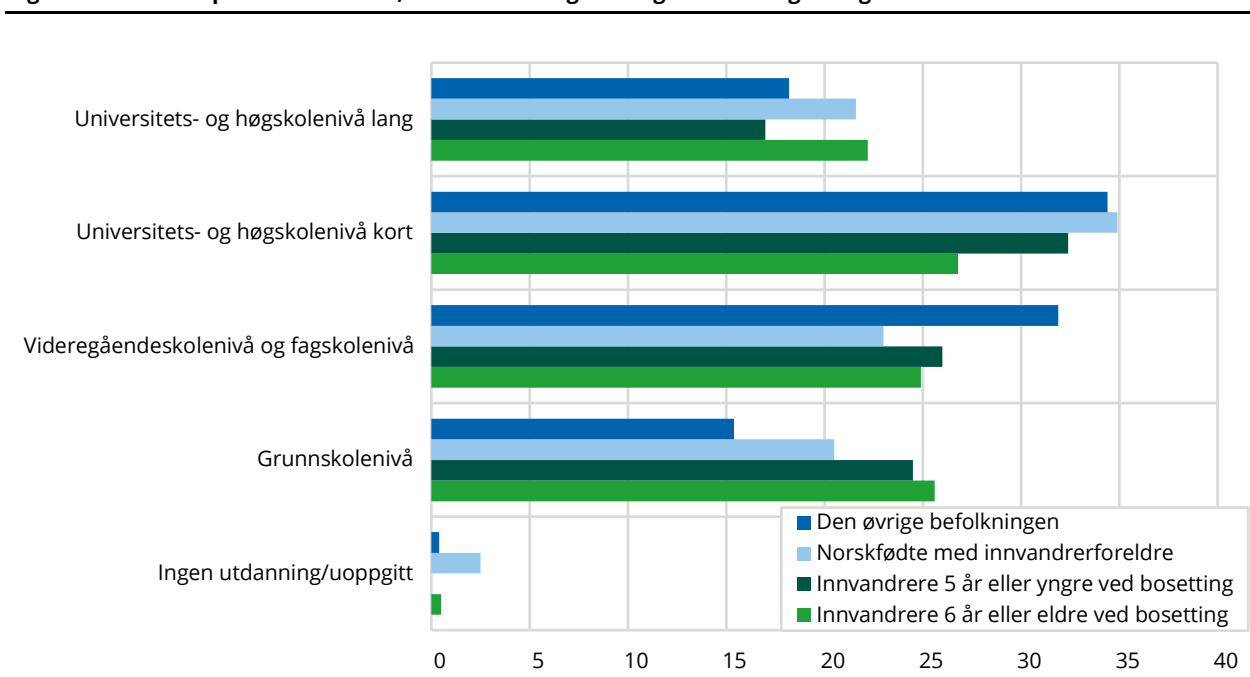
Tabell 3.19 Norskfødte med innvanderforeldre 25-39 år¹, etter foreldrenes landbakgrunn og utdanningsnivå. 2023

I alt	Ingen utdanning/uoppgitt				Grunnskolenivå			Videregående skolenivå			Universitets- og høghskolenivå		
	Begge kjønn	Gutter	Jenter		Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter
I alt	29 664	2,5	2,6	2,4	20,5	25,9	14,6	23,0	25,5	20,3	56,4	48,5	65,0
Pakistan	6 617	3,0	3,2	2,7	23,0	29,7	15,8	22,8	23,3	22,2	54,2	46,9	62,0
Vietnam	3 560	0,5	0,5	0,5	14,9	18,9	10,5	22,2	25,2	18,9	63,0	55,9	70,6
Tyrkia	2 376	2,2	1,8	2,6	30,6	36,1	24,7	30,0	31,2	28,5	39,3	32,6	46,7
Sri Lanka	1 988	1,2	1,4	1,0	10,1	14,0	6,2	15,2	19,3	11,1	74,6	66,7	82,8
India	1 330	0,9	0,9	0,9	9,5	12,1	6,6	15,0	18,4	11,4	75,5	69,4	82,0
Marokko	1 307	2,6	3,0	2,1	31,2	38,2	23,7	27,3	31,3	23,1	41,4	30,5	53,1
Somalia	1 124	10,8	11,5	10,1	29,6	39,6	18,1	20,4	23,7	16,7	50,0	36,7	65,2
Chile	974	2,3	2,4	2,2	31,2	37,7	23,8	33,1	35,2	30,7	35,7	27,1	45,5
Iran	958	2,1	2,7	1,5	17,7	22,8	12,4	18,3	20,9	15,7	64,0	56,4	71,9
Bosnia-Hercegovina	920	0,3	0,4	0,2	14,1	19,5	8,6	25,0	28,8	21,1	61,0	51,7	70,3
Andre land	8 510	2,8	2,7	2,9	19,4	24,2	14,1	23,6	26,8	20,1	57,0	49,0	65,8

¹ Alder ved utgangen av 2023.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vi finner at 56,5 prosent norskfødte med innvanderforeldre hadde et universitets- og høghskolenivå. Det er 9,2 prosentpoeng høyere enn i 2017 da andelen var 47,3 prosent. Norskfødte med innvanderforeldre har gått fra å ha en lavere andel (29,5 prosent i 2017) med kort universitets- og høghskolenivå enn den øvrige befolkningen til å ha en høyere andel (34,9 prosent) enn den øvrige befolkningen på 34,4 prosent. Det er vanligere for norskfødte med innvanderforeldre å ta en lengre høyere utdanning (21,6 prosent) enn det er for den øvrige befolkningen (18,2 prosent).

Figur 3.13 Andel personer 25-39 år, etter utdanningsnivå og innvandringskategori. 2023

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Jenter hadde et høyere utdanningsnivå enn gutter, uansett innvandringskategori. Forskjellen i andelen med universitets- og høghskolenivå mellom gutter og jenter var minst blant norskfødte med innvanderforeldre. Dette er på grunn av at norskfødte gutter med innvanderforeldre hadde en større andel med universitets- og høghskolenivå enn andre gutter, 48,5 prosent, som er 7,3 prosentpoeng høyere sammenlignet med den øvrige befolkningen. Blant norskfødte jenter med

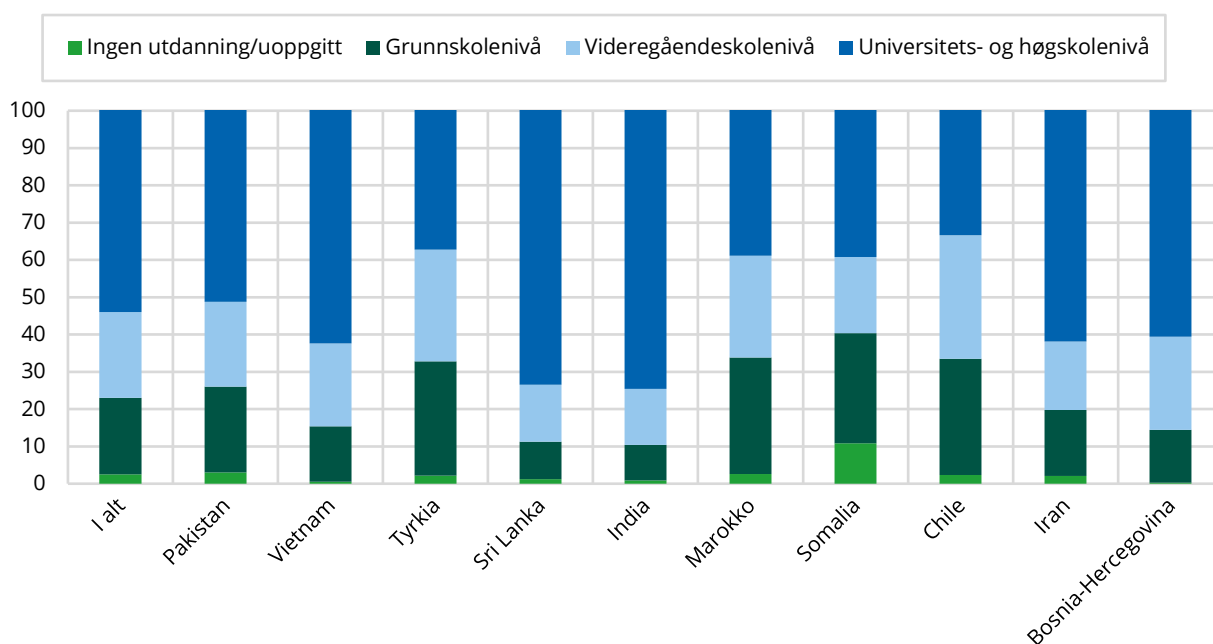
innvanderforeldre hadde 65 prosent et universitets- og høgskolenivå. Det er 10,9 prosentpoeng høyere enn i 2017 og omtrent på likt nivå som den øvrige befolkningen (tabell 3.20).

Stor andel norskfødte med innvanderforeldre fra India og Sri Lanka hadde universitets- og høgskolenivå

I figur 3.14 ser vi på norskfødte med innvanderforeldre etter utdanningsnivå og foreldrenes landbakgrunn (fra de 10 landene med flest elever). Norskfødte med innvanderforeldre fra Somalia hadde en større andel med ingen eller uoppgitt utdanning (10,8 prosent). Blant norskfødte med innvanderforeldre fra Tyrkia, Marokko og Chile var andelen med grunnskolenivå høyere sammenlignet med de andre gruppene. Disse gruppene hadde også lavest andel med universitets- og høgskolenivå. Forskjellen i kjønn var størst for norskfødte med innvanderforeldre fra Somalia der andelen med grunnskolenivå var 39,6 prosent for gutter og 18,1 prosent for jenter.

Vi så i figur 3.12 at norskfødte med innvanderforeldre fra Sri Lanka og Vietnam hadde høyest andel i gang med en høyere utdanning. Denne gruppen, i tillegg til norskfødte med innvanderforeldre fra India som er inkludert i figur 3.14, hadde høyest andel med universitets- og høgskolenivå. Norskfødte jenter med innvanderforeldre fra Sri Lanka hadde den høyeste andelen med universitets- og høgskolenivå (82,8 prosent).

Figur 3.14 Andel norskfødte med innvanderforeldre 25-39 år med universitets- og høgskolenivå, etter foreldrenes landbakgrunn. 2023



Kilde: Statistisk sentralbyrå

Den øvrige befolkningen ble i større grad påvirket av foreldres utdanningsnivå enn norskfødte med innvanderforeldre

Utdanningsmobilitet kan blant annet måles ved å sammenligne foreldre og deres barns høyeste utdanningsnivå. Forskjeller i utdanningskvalitet og tilgang til utdanning kan føre til at mobiliteten mellom barn og foreldre blir stor (OECD, 2017). Dette er institusjonelle forutsetninger som kan påvirke mobiliteten. For norskfødte med innvanderforeldre vil vi kunne få denne typen utslag om foreldrene har bakgrunn fra et land der tilgangen til utdanning er mer begrenset enn i Norge. Foreldrene kan også komme fra land der det er mindre vanlig å ta en lengre utdanning, noe som kan påvirke forventningen om at barna skal ta høyere utdanning. Verdsettingen av utdanning i det landet foreldrene kommer fra kan også ha innvirkning.

Tabell 3.20 Personer 25-39 år¹, etter foreldres høyeste utdanningsnivå, utdanningsnivå² og innvandringskategori. 2023

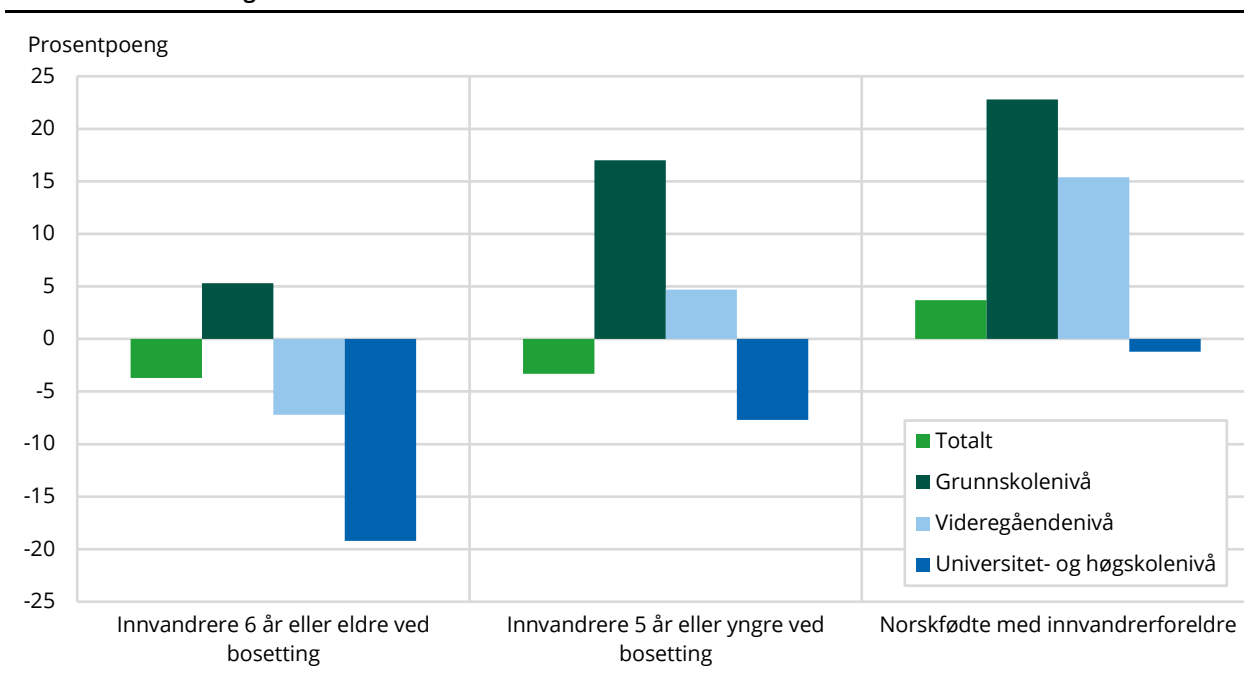
	I alt	Ingen utdanning/grunnskolenivå			Videregående skolenivå			Universitets- og høyskolenivå		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	284 489	26,1	29,3	22,9	24,9	28,9	20,9	49,0	41,9	56,2
Foreldre med uoppgitt/ingen utdanning	248 618	25,3	27,9	22,8	23,9	28,2	19,7	50,8	43,9	57,6
Foreldre med grunnskolenivå	14 003	39,6	46,8	31,3	33,4	33,2	33,6	27,0	20,0	35,1
Foreldre med videregående nivå	10 517	31,4	38,0	24,1	34,8	36,9	32,5	33,8	25,1	43,4
Foreldre med universitets- og høyskolenivå	11 351	21,4	26,9	15,2	27,0	30,1	23,6	51,6	43,0	61,2
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	12 264	24,5	30,2	18,6	26,0	28,9	23,0	49,4	41,0	58,4
Foreldre med uoppgitt/ingen utdanning	304	39,5	49,4	26,9	26,3	27,1	25,4	34,2	23,5	47,8
Foreldre med grunnskolenivå	3 749	31,2	38,7	23,3	30,1	31,4	28,7	38,7	29,9	48,0
Foreldre med videregående nivå	3 875	26,6	32,0	21,0	27,7	30,5	24,8	45,7	37,5	54,2
Foreldre med universitets- og høyskolenivå	4 336	15,9	19,7	11,8	21,0	25,4	16,4	63,1	54,9	71,8
Norskfødte med innvandrerforeldre	28 953	20,5	26,0	14,6	23,0	25,5	20,3	56,4	48,5	65,0
Foreldre med uoppgitt/ingen utdanning	295	41,4	49,7	32,4	28,5	27,5	29,6	30,2	22,9	38,0
Foreldre med grunnskolenivå	9 434	28,4	35,2	21,1	27,1	28,3	25,7	44,5	36,4	53,2
Foreldre med videregående nivå	10 065	19,7	25,5	13,5	23,9	27,0	20,5	56,4	47,5	66,1
Foreldre med universitets- og høyskolenivå	9 159	12,6	16,3	8,7	17,8	21,0	14,2	69,6	62,7	77,1
Den øvrige befolkningen	812 306	15,4	18,1	12,6	31,9	40,7	22,7	52,7	41,2	64,7
Foreldre med uoppgitt/ingen utdanning	315	44,1	53,9	35,0	25,1	25,7	24,5	30,8	20,4	40,5
Foreldre med grunnskolenivå	69 932	37,1	41,5	32,6	41,2	45,7	36,5	21,7	12,9	30,9
Foreldre med videregående nivå	378 307	18,4	21,5	15,2	40,6	50,8	29,9	41,0	27,8	54,9
Foreldre med universitets- og høyskolenivå	363 752	8,1	10,2	6,0	21,1	29,2	12,5	70,8	60,6	81,5

¹ Alder ved utgangen av 2023.² Personer med uoppgitt utdanning er ikke inkludert i tabellen. Dette utgjør 711 norskfødte med innvandrerforeldre og 3 064 i den øvrige befolkningen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om man oppnår en utdanning på universitets- og høyskolenivå eller ikke har en klar sammenheng med foreldres utdanningsnivå. Dersom foreldrene har universitets- og høyskolenivå, er det en større sannsynlighet for at deres barn har samme utdanningsnivå (tabell 3.20). Samtidig vet vi at utdanningsnivået til befolkningen har økt over en lengre periode, og dermed vil barna gjøre det noe bedre enn foreldrene i utdanningssystemet.

Figur 3.15 Andel personer 25-39 år med universitets- og høghskolenivå, etter innvandringskategori og foreldres høyeste utdanningsnivå. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanningsnivå. 2023



Kilde: Statistisk sentralbyrå

Der foreldrenes utdanningsnivå er grunnskolenivå hadde den øvrige befolkningen den laveste andelen med universitets- og høghskolenivå (21,7 prosent). For norskfødte med innvandrerforeldre var andelen 44,5 prosent. Vi ser også det samme der foreldrenes utdanningsnivå er videregående nivå (tabell 3.20). Dette kan ha sammenheng med at norskfødte med innvandrerforeldre har et større utdanningsdriv enn den øvrige befolkningen (Bakken, 2016; Birkelund og Mastekaasa, 2009). Den øvrige befolkningen ser ut til å bli påvirket av foreldres utdanningsnivå i større grad enn norskfødte med innvandrerforeldre. I tillegg kan årsakene til at foreldrene har lav utdanning være annerledes for innvandrere enn for den øvrige befolkningen.

Når vi sammenligner personer med foreldre som har universitets- og høghskolenivå hadde den øvrige befolkningen høyest andel med universitets- og høghskolenivå (70,8 prosent). Norskfødte med innvandrerforeldre hadde tilsvarende en andel på 69,6 prosent (tabell 3.20). Dette forsterker tanken om at den øvrige befolkningen blir mer påvirket av foreldres utdanningsnivå, da det er flere i den øvrige befolkningen som har et universitets- og høghskolenivå enn norskfødte med innvandrerforeldre dersom foreldrene har tilsvarende.

Hermansen (2016) finner at gapet mellom den øvrige befolkningen og norskfødte med innvandrerforeldre er mindre enn for foreldregenerasjonen når det gjelder utdanning, og særlig for de etniske minoritetene der foreldrene hadde lavest utdanning og inntekt. OECDs rapport (2017) finner også et minskende gap, og at gapet blir mindre når man kontrollerer for foreldrenes utdanning. De finner at både norskfødte med innvandrerforeldre og den øvrige befolkningen har et høyere utdanningsnivå enn foreldrene, men at det er mer uttalt for norskfødte med innvandrerforeldre.

4. Tilknytning til arbeidsmarkedet

Mads Ivar Kirkeberg

Arbeidsmarkedet er en svært viktig arena for integrering i samfunnet. Et viktig mål for integreringspolitikken er å sikre selvforsørging gjennom deltakelse i arbeidslivet. Men sysselsetting bidrar ikke bare til økonomisk selvforsørgelse, men styrker også språkkunnskapene, gir innsikt i norsk kultur og verdier og utvider de sosiale nettverkene. I Norge står den såkalte arbeidslinja sentralt. Stortingsmelding nr. 35 fra 1994-1995 presenterer arbeidslinja slik: «Arbeidslinja betyr at virkemidler og velferdsordninger – enkeltvis og samlet – utformes, dimensjoneres og tilrettelegges slik at de støtter opp under målet om arbeid til alle». For å kunne opprettholde universelle velferdsordninger, er den norske velferdsmodellen avhengig av høy yrkesdeltakelse og en relativt lik inntektsfordeling (NOU 2011:7). Arbeidslinja forsøker å balansere hensynet til at ulike stønadsordninger skal forhindre dårlige økonomiske levekår, samtidig som ikke flere enn høyst nødvendig skal benytte seg av dem. Inntektsstatistikken til SSB har gjennom flere år vist at det er store forskjeller i de økonomiske levekårene hos ulike grupper innvandrere, og at et viktig skille går mellom de som har en tilknytning til arbeidslivet, og de som står uten inntektsgivende arbeid, og som derfor er avhengige av ulike former for stønader. Inntektsnivået til stønadsmottakere vil som hovedregel ligge lavere enn den inntekten man kan oppnå som arbeidstaker (Kirkeberg et al. 2019).

Blant de som har innvandret til Norge er det store forskjeller i hvilke forutsetninger man har for å komme inn på det norske arbeidsmarkedet avhengig av blant annet innvandringsgrunn, utdanning og språkkunnskaper. Statistisk sentralbyrås sysselsettingsstatistikk viser at 68,2 prosent av innvandrerne i alderen 20-66 år var sysselsatt per 4. kvartal 2023. Men det er store forskjeller etter landbakgrunn. Blant for eksempel innvandrere med bakgrunn fra Afrika var andelen sysselsatte 61,6 prosent, mens tilsvarende andel blant innvandrere fra øvrige Norden var 80,5 prosent. I befolkningen eksklusive innvandrere var andelen sysselsatte 79,8 prosent per 4. kvartal 2023 (se nærmere <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/sysselsetting-blant-innvandrere-registerbasert>).

Blant norskfødte med innvandrerforeldre er det foreløpig en relativt liten gruppe som har nådd yrkesaktiv alder, men disse vil utgjøre en økende andel av befolkningen i yrkesaktiv alder i årene fremover. SSBs befolkningsframskrivninger (hovedalternativet) anslår at norskfødte i alderen 20-66 år vil utgjøre 4,6 prosent av hele befolkningen i denne alderen i 2040. I 2050 anslås det at andelen vil ha økt til 6,5 prosent og i 2060 til 8,5 prosent. Det er derfor av stor interesse å studere nærmere tilpasningen på arbeidsmarkedet for denne voksende befolkningsgruppen. I hvilken grad er norskfødte med innvandrerforeldre sysselsatte som enten lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende? I hvilken grad finner vi ulikheter i sysselsettingsnivå etter alder, kjønn og foreldrenes landbakgrunn? Vi skal også se litt på avtalt arbeidstid og i hvilke yrker vi finner norskfødte kvinner og menn med innvandrerforeldre. Vi sammenligner gjennomgående med andre grupper i befolkningen i samme alder. Disposisjonen i dette kapitlet er stort sett den samme som i tilsvarende kapittel om arbeidsmarkedet i rapporten fra 2019 om norskfødte med innvandrerforeldre (Kirkeberg et al. 2019). Mange av de samme figurer og tabeller i denne rapporten gjør det dermed mulig å sammenligne med situasjonen fem år tilbake.

4.1. Nærmere om populasjonen

Kapittel 2 om demografi viser at norskfødte med innvandrerforeldre er en ung befolkningsgruppe - så mange som syv av ti er mindreårige ved inngangen til 2024. Disse har selvfølgelig i liten grad mulighet til å påvirke sin egen økonomiske situasjon - de blir som oftest forsørget av foresatte. Vi har i dette kapitlet valgt å avgrense de norskfødte til de unge voksne - de som er i aldersgruppen 25-39 år. Det er samme aldersavgrensning som er benyttet tidligere i Kirkeberg et al. (2019).

Den siste tilgjengelige årgangen av SSB sin inntektsstatistikk for husholdninger, som vi blant annet skal benytte som kilde, er for inntektsåret 2022. De norskfødte som var i aldersgruppen 25-39 år det året vil dermed være født i perioden 1983-1997. Dette er ingen stor gruppe i befolkningen. Antall bosatte ved utgangen av 2022 viser drøyt 27 500 personer.

Siden vi primært ønsker å se på tilknytning til arbeidsmarkedet er studenter i aldersgruppen 25-39 år forsøkt holdt utenfor ved å fjerne personer som verken er yrkestilknyttet eller trygdemottakere, og som samtidig mottok studielån fra Statens Lånekaske i 2022¹⁵.

Det har lite for seg å beskrive inntektsforholdene samlet til gruppen norskfødte med innvanderforeldre. Det vil være store forskjeller med hensyn til deres utdanningsnivå, arbeidsdeltakelse og inntektsnivå, i tillegg til at foreldrene deres har ulike innvandringsbakgrunn. Det er mer hensiktsmessig å gruppere de norskfødte etter foreldrenes landbakgrunn. I dette kapitlet har vi valgt å se nærmere på 19 054 norskfødte 25-39 år bosatt per 1. januar 2023, og med bakgrunn fra de ti største enkeltlandene slik det fremgår i tabell 4.1.

Tabell 4.1 Antall norskfødte 25-39 år¹ med innvanderforeldre, etter landbakgrunn, kjønn og alder. De ti største landene. Bosatte per 1. januar 2023

	I alt	Kvinner			Menn		
		25-29 år	30-34 år	35-39 år	25-29 år	30-34 år	35-39 år
I alt	19 054	4 316	3 191	1 702	4 567	3 418	1 860
Pakistan	6 262	1 067	1 108	839	1 164	1 153	931
Vietnam	3 276	734	563	280	775	620	304
Tyrkia	2 182	468	372	209	498	422	213
Sri Lanka	1 601	532	224	40	527	233	45
India	1 215	238	217	135	242	225	158
Marokko	1 188	224	213	126	275	221	129
Somalia	869	313	93	5	349	105	4
Chile	891	163	216	43	173	240	56
Iran	800	210	171	13	211	185	10
Bosnia-Hercegovina	770	367	14	12	353	14	10

¹ Personer bosatt i privathusholdninger. Studenter ikke inkludert.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Mange av disse norskfødte er barn av arbeidsinnvandrere som kom til Norge fra slutten av 1960-tallet og frem til innvandringsstoppen i 1975, og personer som senere har kommet på grunn av familieforening eller familieetablering.

Nesten syv av ti i denne gruppen har foreldre fra ett av de fire landene Pakistan, Tyrkia, India og Marokko. Norskfødte med pakistanske foreldre utgjør alene en tredel av gruppen. De øvrige norskfødte i gruppen har foreldre med flyktningbakgrunn fra Vietnam, Sri Lanka, Somalia, Chile, Iran og Bosnia-Hercegovina - og senere familieforening/etablerte til disse. I forrige SSB-rapport om norskfødte med innvanderforeldre (Kirkeberg et al. 2019), var norskfødte med bakgrunn fra Sri Lanka, Somalia, Iran og Bosnia-Hercegovina ikke med på grunn av for få personer i aldersgruppen, men nå er antall personer høyt nok til at disse også kan inkluderes.

Valget av disse ti landene gjør det mulig, til en viss grad, å analysere nærmere deres yrkesinntekt og tilpasning på arbeidsmarkedet med hensyn på ulike bakgrunnsvariabler som for eksempel alder, kjønn og fullført utdanning.

¹⁵ Denne definisjonen av studenter benyttes i SSBs inntektsstatistikk for husholdninger, men vil ikke omfatte alle studenter. Noen studenter mottar f.eks. kun studiestipend.

4.2. Referansepopulasjoner

Hvem skal de norskfødte 25-39 år med innvandrerforeldre sammenlignes med for å se hvordan de gjør det på arbeidsmarkedet? Hvorvidt denne gruppen gjør det, relativt sett, bra eller dårlig, avhenger i stor grad av hvilke resultater de oppnår sammenliknet med andre grupper i samfunnet i samme alder.

I dette kapitlet har vi valgt ut tre referansegrupper:

Innvandrere 25-39 år med alder 5 år eller yngre i innvandringsåret.

I tabeller og figurer vil denne gruppen bli referert til som tidliginnvandrede. Disse innvandrerne vil ha lang botid (20-34 år) siden de innvandret før skolepliktig alder. En innvandrer som kom til Norge før fylte 6 år har antagelig mer til felles med en som er født i Norge enn med en som kom hit i voksen alder. I likhet med norskfødte med innvandrerforeldre, vil tidliginnvandrede kunne gjennomføre hele grunnskoleutdanningen i Norge, og de vil derfor på sentrale integrerings- og levekårsområder kunne skille seg fra innvandrere som har innvandret senere i livet. Men det er viktig å være klar over at gruppen tidliginnvandrede vil omfatte personer med landbakgrunn fra veldig mange andre land enn de ti landene som vi sammenligner med her hos norskfødte med innvandrerforeldre. Eventuelle forskjeller kan derfor skyldes at norskfødte med innvandrerforeldre og tidliginnvandrede er forskjellige, men de kan også skyldes at gruppen tidliginnvandrede domineres av andre land som er annerledes enn de ti landene vi studerer.

Øvrige innvandrere 25-39 år.

Personer som ikke har tidliginnvandret - alder 6 år eller eldre i innvandringsåret.

Befolkningen 25-39 år uten innvandrerbakgrunn.

Personer som verken har innvandret eller er født her i landet med foreldre som har innvandret.

Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger

Inntektsstatistikken for husholdninger omfatter alle personer i privathusholdninger som bor i landet ved utgangen av året. Inntektsopplysninger er fremkommet ved å koble ulike administrative og statistiske datakilder for hele befolkningen per 31.12 i inntektsåret. I dette kapitlet benyttes data for inntektsåret 2022.

Inntektsopplysninger og biografiske opplysninger er hentet inn fra følgende kilder:

Skattemeldingen (lønn, næringsinntekt, kapitalinntekter, pensjon, skatter med videre)

Skatteoppgjørsregisteret A-meldingen (arbeidsledighetstrygd og diverse skattefrie overføringer)

NAV (barnetrygd, grunn- og hjelpestønad, kontantstøtte med videre)

KOSTRA (sosialhjelp)

Lånekassen (studielån og studiestipend)

Gjeldsregisteret AS (usikret gjeld)

Statistisk sentralbyrås utdanningsstatistikk (høyeste fullførte utdanning)

Statistisk sentralbyrås husholdningsstatistikk (grunnlaget for privathusholdningene)

Les mer om denne statistikken her <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/statistikk/inntekts-og-formuesstatistikk-for-husholdninger>

4.3. Når er man tilknyttet arbeidsmarkedet?

Når er en person yrkestilknyttet? Hvordan skal man måle om vedkommende har en svak eller sterk tilknytning til arbeidsmarkedet? Skal det defineres ut fra om man har et visst antall timer i avtalt arbeidstid eller bør man ha en arbeidsinntekt over en viss beløpsstørrelse?

I Statistisk sentralbyrås arbeidsmarkedsstatistikk regnes man som sysselsatt dersom man har utført inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i en bestemt referanseuke (tredje uken i november). Denne definisjonen følger av internasjonale krav fra ILO (International Labour Organization). I Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk må man ha en årlig registrert yrkesinntekt høyere enn to ganger folketrygdens grunnbeløp for å bli regnet som yrkestilknyttet. Dette utgjorde i 2022, som er det året vi måler, om lag 220 000 kroner. Denne indikatoren for tilknytning til arbeidsmarkedet er blant annet blitt benyttet i en årrekke til den sosiale rapporteringen for ulike lavinntektsgrupper på oppdrag for Arbeids- og sosialdepartementet (se for eksempel Omholt 2016).

Det sier seg selv at så vidt forskjellige definisjoner vil kunne gi svært ulike tall for tilknytning til arbeidsmarkedet. I dette kapitlet vil vi, i likhet med Kirkeberg et al. (2019), gi tall for både avtalt arbeidstid og yrkesinntekt, og vise hvordan norskfødte med innvandrerforeldre fordeler seg etter disse to variablene sammenlignet med de valgte referansegruppene.

La oss se på yrkesinntekt først. Yrkesinntekt er i denne sammenhengen definert som summen av lønnsinntekt, netto næringsinntekt, sykepenger og foreldrepenger. Dette inntektsbegrepet vil med andre ord omfatte både lønsmottakere og de som driver selvstendig næringsvirksomhet. Sykepenger er også inkludert i denne sammenhengen siden dette forutsetter et arbeidsforhold, og er en tidsbegrenset erstatning for arbeidsinntekt som delvis betales av arbeidsgiver. Foreldrepenger utbetales til dem som er blitt foreldre ved fødsel eller adopsjon. For å kunne få foreldrepenger må man ha hatt inntektsgivende arbeid i minst seks av de ti siste månedene før mottak, og årsinntekten må tilsvare et halvt grunnbeløp (om lag 55 000 kroner i 2022). I tillegg må man ha medlemskap i norsk folketrygd. Vi velger her å inkludere foreldrepenger i yrkesinntekten siden retten til denne ytelsen opptjenes ved yrkesaktivitet, og ikke minst at den aldersgruppen vi ser på, 25-39 år, er en periode i livet hvor mange får barn.

4.4. Sterk yrkestilknytning blant mange norskfødte kvinner og menn med innvandrerbakgrunn

Figur 4.1 viser andelen norskfødte 25-39 år med innvandrerforeldre, etter kjønn og landbakgrunn, og som i løpet av 2022 hadde en registrert yrkesinntekt høyere enn to ganger folketrygdens grunnbeløp (2G) som utgjør om lag 220 000 kroner det året.

Tilknytning til arbeidsmarkedet målt på denne måten, viser at det er til dels store forskjeller etter landbakgrunn i andelen norskfødte med en slik yrkesinntekt. Flere grupper av norskfødte med innvandrerforeldre har en sterk yrkestilknytning, og ligger på nivå med den jevnaldrende befolkningen uten innvandrerbakgrunn. Men figur 4.1 viser også at enkelte grupper av norskfødte kvinner og menn har en svakere yrkestilknytning sammenlignet med både tidliginnvandrede og den øvrige befolkningen.

Norskfødte kvinner 25-39 år med foreldre fra India, Vietnam, Sri Lanka og Bosnia-Hercegovina skiller seg ut i figur 4.1. Her ligger yrkestilknytningen godt over 80 prosent. Blant kvinner med bakgrunn fra disse fire landene ligger yrkestilknytningen høyere enn blant jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn. Høyest tilknytning til arbeidsmarkedet finner vi blant norskfødte kvinner med foreldre fra India, Vietnam og Sri Lanka. Her hadde henholdsvis 86, 85 og 83 prosent en yrkesinntekt over 2G i 2022. Ingen andre av de gruppene vi ser på – hverken blant kvinner eller menn – har en større andel yrkestilknyttede enn norskfødte kvinner med bakgrunn fra disse tre landene. Til

sammenligning var andelen yrkestilknyttede blant jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn 81 prosent, og 74 prosent blant tidliginnvandrede kvinner.

Blant norskfødte menn 25-39 år med foreldre fra India, Vietnam, Sri Lanka og Bosnia-Hercegovina, ligger andelen med yrkesinntekt over 2G på 82 prosent i 2022. Dette er litt lavere enn i den jevnaldrende mannlige befolkningen uten innvandrerbakgrunn – 85 prosent.

Tilsvarende tidligere undersøkelse (Kirkeberg et al. 2019) viste også en relativt sterk yrkestilknytning blant både norskfødte kvinner og menn med indisk og vietnamesisk bakgrunn.

Kirkeberg et al. (2019) viste også at norskfødte kvinner og menn med foreldre fra Tyrkia, Pakistan, Chile og Marokko hadde en svakere yrkestilknytning i 2017 enn jevnaldrende med foreldre fra India og Vietnam. Dette ser vi er tilfellet også fem år senere. Ingen av disse fire gruppene norskfødte kvinner med innvandrerforeldre har en andel yrkestilknyttede over 74 prosent, og alle ligger lavere i yrkestilknytning sammenlignet med tidliginnvandrede kvinner. Den svakeste yrkestilknytningen blant disse gruppene finner vi fortsatt blant norskfødte kvinner med tyrkisk bakgrunn – 66 prosent hadde en yrkesinntekt over 2G i 2022. En årsak til relativt lav yrkestilknytning blant norsk-tyrkiske kvinner 25-39 år, er en høy andel med uføretrygd. Tidligere undersøkelser har vist at norskfødte kvinner med tyrkiske innvandrerforeldre i større grad mottar uføretrygd fra folketrygden sammenlignet med andre jevnaldrende grupper av norskfødte kvinner med innvandrerbakgrunn (Kirkeberg et al. 2019 og Dzamarija 2024). Yrkestilknytningen blant norskfødte kvinner med tyrkisk bakgrunn har allikevel økt med 4 prosentpoeng sammenlignet med målingen i 2017. Også blant norskfødte kvinner med bakgrunn fra Pakistan, Chile og Marokko, har yrkestilknytningen økt noe siden forrige måling i 2017.

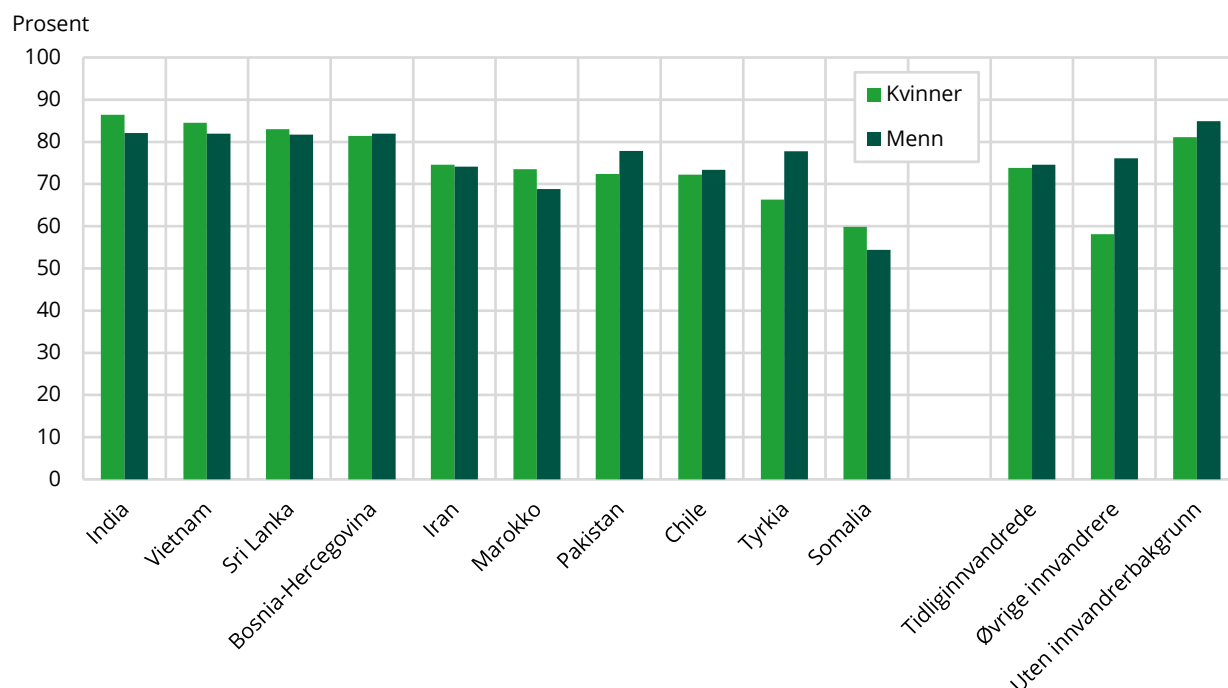
For norskfødte menn med innvandrerforeldre fra Tyrkia, Pakistan, Chile og Marokko er yrkestilknytningen en god del svakere sammenlignet med jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn. Blant disse norskfødte mennene er det de med marokkansk bakgrunn som har lavest yrkestilknytning i 2022 med 69 prosent – samme nivå som i 2017. Disse mennene har også en klart lavere andel yrkesaktive enn hos norskfødte kvinner med samme landbakgrunn.

I den antallsmessig største gruppen, norskfødte menn av pakistanske foreldre, hadde 78 prosent en yrkesinntekt over 2G i 2022 – samme andel som blant norskfødte menn med tyrkiske innvandrerforeldre. Dette er en noe lavere andel i begge grupper sammenlignet med fem år tidligere.

Norskfødte kvinner og menn med iransk bakgrunn har en yrkestilknytning som ligger på linje med kvinner og menn som har tidliginnvandret, og dermed godt under nivået til den jevnaldrende befolkningen uten innvandrerbakgrunn.

Norskfødte med somalisk bakgrunn skiller seg ut i figur 4.1 med klart lavest tilknytning til arbeidsmarkedet – det gjelder både kvinner og menn. Blant kvinner var andelen yrkestilknyttede 60 prosent. Dette er lavere enn blant tidliginnvandrede kvinner (74 prosent), men noe høyere sammenlignet med øvrige kvinner som har innvandret (58 prosent). Kun 54 prosent av norskfødte menn med somalisk bakgrunn hadde i 2022 en så høy yrkesinntekt at de ble regnet som yrkestilknyttede ifølge SSB sin inntektsstatistikk. Dette er langt lavere enn blant både menn som har tidliginnvandret (75 prosent), og menn som har innvandret etter skolepliktig alder (76 prosent).

Figur 4.1 Andelen norskfødte kvinner og menn 25-39 år med innvanderforeldre og med yrkesinntekt høyere enn 2G. Landbakgrunn. 2022



Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Hva er årsakene til forskjellene i tilknytning til arbeidsmarkedet blant norskfødte med ulike landbakgrunn - målt ut fra yrkesinntektens størrelse?

Forskjeller i utdanningsnivå er generelt en viktig forklaring til ulike tilknytning til arbeidsmarkedet. Yrkestilknytning og inntektsnivå øker med økt utdanning. Blant de norskfødte kvinnene 25-39 år med høyest yrkestilknytning finner vi også de med høyest andel med fullført høyere utdanning. Blant norskfødte kvinner med foreldre fra India eller Sri Lanka hadde 81 prosent fullført en utdanning på høyskole- eller universitetsnivå. Også blant norsk-vietnamesiske og norsk-bosniske kvinner har en høy andel fullført høyere utdanning – 69 prosent i begge grupper. Til sammenligning var tilsvarende andel blant tidliginnvandrede kvinner 56 prosent, mens 63 prosent av jevnaldrende kvinner uten innvanderbakgrunn hadde fullført en slik høyere utdanning i 2022.

Blant norskfødte kvinner med bakgrunn fra Tyrkia og Somalia som har lavest yrkestilknytning i figur 4.1, hadde henholdsvis 42 og 57 prosent fullført en utdanning på høyskole- eller universitetsnivå.

Kapittel 3 om utdanning i denne rapporten, viser at blant norskfødte kvinner med innvanderforeldre er utdanningsnivået gjennomgående høyere enn blant norskfødte menn med samme landbakgrunn. Men de samme forskjeller i utdanningsnivå etter landbakgrunn vises også blant mennene. I likhet med kvinner, finner vi også blant menn at høyere utdanning er mest vanlig blant de med innvanderforeldre fra India og Sri Lanka – henholdsvis 69 og 63 prosent. Til sammenligning var andelen 40 prosent blant jevnaldrende menn uten innvanderbakgrunn. Lavest andel med fullført utdanning på høyskole- eller universitetsnivå, har norskfødte menn med bakgrunn fra Chile og Marokko med henholdsvis 25 og 27 prosent. Norsk-somaliske menn 25-39 år har den klart laveste andelen yrkestilknyttede i figur 4.1. Blant disse hadde 34 prosent fullført en høyere utdanning, mens 36 prosent hadde fullført kun grunnskole. I den største gruppen, norskfødte menn med pakistanske foreldre, hadde 44 prosent fullført en utdanning fra høyskole eller universitet.

Som vi skal se lenger ned i kapitlet gir ulike utdanningsnivå også klare forskjeller når det gjelder i hvilke yrker vi finner norskfødte kvinner og menn med innvanderforeldre, og som bidrar til å

forklare ulikt nivå på yrkesinntektene. Vi skal også se at det er forskjeller i avtalt arbeidstid. Senere i kapitlet vil vi også vise at andelen som står helt utenfor arbeidsmarkedet (det vil si ingen registrert yrkesinntekt) varierer mye mellom norskfødte kvinner og menn med ulik landbakgrunn.

Først skal vi se på om yrkestilknytningen endrer seg noe med økt alder for henholdsvis norskfødte menn og kvinner med innvandrerforeldre.

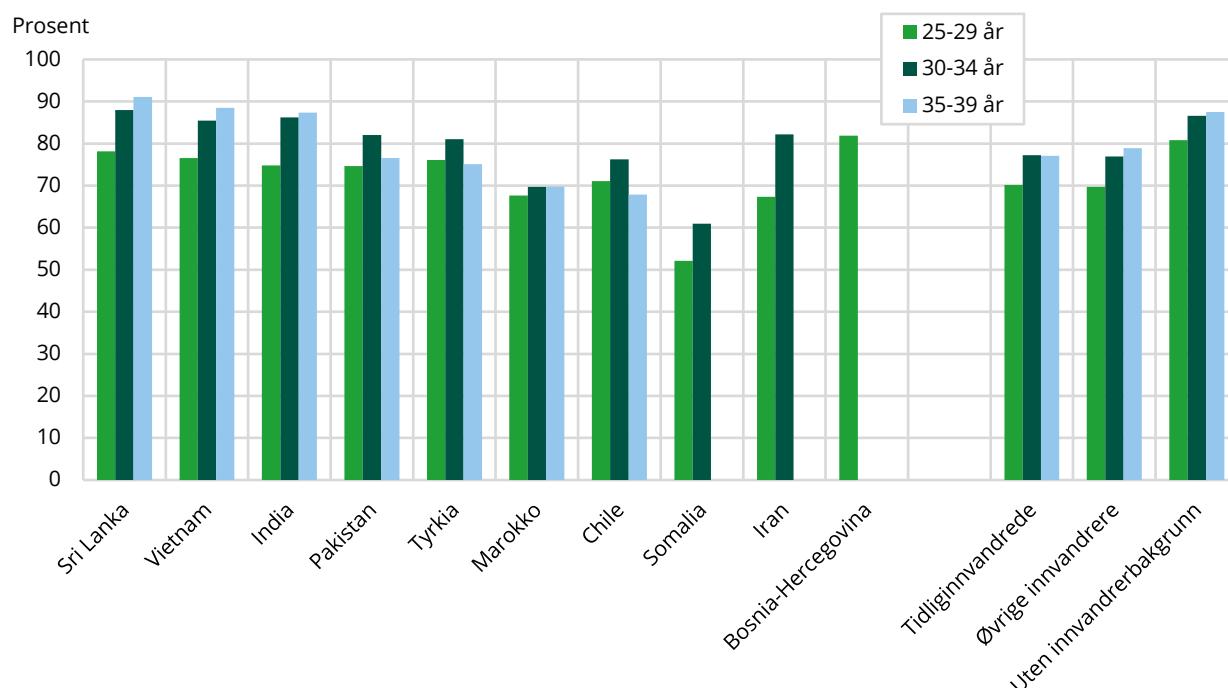
4.5. Høyere yrkestilknytning med økt alder for norskfødte menn med bakgrunn fra Sri Lanka, Vietnam og India

I figur 4.2 ser vi på andelen yrkestilknyttede blant norskfødte menn med innvandrerforeldre, fordelt etter landbakgrunn og tre aldersgrupper – 25-29 år, 30-34 år og 35-39 år. Vi bruker fortsatt registrert yrkesinntekt høyere enn 2G i 2022 (om lag 220 000 kroner) som en indikator for yrkestilknytning.

Som vi så tidligere i tabell 4.1, blir gruppene med norskfødte relativt små når vi fordeler etter kjønn og tre aldersgrupper for de enkelte landene. For norskfødte med foreldre fra Somalia, Iran og Bosnia-Hercegovina kan det foreløpig ikke gis tall for alle grupper på grunn av for få personer i de eldste aldersgruppene.

Figur 4.1 viser at andelen yrkestilknyttede reduseres noe med økende alder for flere av gruppene med norskfødte menn med innvandrerforeldre, mens blant andre grupper øker tilknytningen til arbeidslivet med økende alder. Blant for eksempel norskfødte menn med innvandrerforeldre fra Sri Lanka øker andelen yrkestilknyttede klart med alderen. Andelen yrkestilknyttede er 78 prosent blant menn i alderen 25-29 år, 88 prosent for menn 30-34 år og 91 prosent for de i alderen 35-39 år. Til sammenligning øker også yrkestilknytningen med alder i de tre referansegruppene i figur 4.1. For menn uten innvandrerbakgrunn øker andelen yrkestilknyttede fra 81 prosent blant de i alderen 25-29 år til henholdsvis 87 og 88 prosent i de to eldste aldersgruppene.

Yrkestilknytningen øker også klart med alderen for de med bakgrunn fra Vietnam og India, og er på linje med jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn. Utviklingen i yrkestilknytning kan sees mye i sammenheng med et økt utdanningsnivå. Andelen med høyere utdanning har økt i de eldste aldersgruppene sammenlignet med tidligere. Blant for eksempel norskfødte menn med vietnamesisk bakgrunn i alderen 35-39 år, hadde 46 prosent fullført utdanning fra universitet eller høyskole i 2017 (Kirkeberg et al. 2019). I 2022 har andelen med høyere utdanning økt til 57 prosent i denne aldersgruppen. Norskfødte menn med bakgrunn fra Sri Lanka og India skiller seg også ut ved at mange har fullført en utdanning på høyskole- eller universitetsnivå. Disse to gruppene av norskfødte menn, har den høyeste andelen med høyere utdanning i alle tre aldersgrupper. I aldersgruppen 35-39 år hadde for eksempel drøyt to av tre menn fullført en slik høyere utdanning i 2022.

Figur 4.2 Andelen norskfødte menn med innvanderforeldre med yrkesinntekt høyere enn 2G, etter alder og landbakgrunn, 2022

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Økt yrkestilknytning med økende alder kan også forklares med at færre i den eldste aldersgruppen nå står helt utenfor arbeidslivet sammenlignet med målingen i 2017. Blant for eksempel norsk-vietnamesiske menn er det nå flere som står med en registrert yrkesinntekt. 6 prosent blant norskfødte menn 35-39 år med vietnamesisk bakgrunn hadde ingen registrert yrkesinntekt i 2022 (se figur 4.3). I 2017 var tilsvarende andel 11 prosent.

Blant norskfødte menn med bakgrunn fra Pakistan, Tyrkia og Chile går andelen yrkestilknyttede noe ned i den eldste aldersgruppen sammenlignet med yngre aldersgrupper.

I den tallmessig største gruppen, norskfødte menn med pakistanske foreldre, synker andelen yrkestilknyttede fra 82 prosent blant de 30-34 år til 77 prosent blant de i aldersgruppen 35-39 år. Denne utviklingen kan sees i sammenheng med at flere blir stående utenfor arbeidslivet med økende alder. Nesten 14 prosent av norskfødte menn 35-39 år med pakistansk bakgrunn hadde ingen registrert yrkesinntekt i 2022. Tilsvarende andel for aldersgruppen 30-34 år var 8 prosent (se figur 4.3). Til sammenligning var det blant jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn, rundt 7 prosent i begge aldersgrupper med ingen registrert yrkesinntekt det året. Forskjeller i utdanningsnivå kan også være en delvis forklaring til lavere yrkestilknytning med økt alder. Blant norsk-pakistanske menn 30-34 år hadde 47 prosent høyere utdanning, mens denne andelen synker til 40 prosent i den eldste aldersgruppen.

For norskfødte menn med tyrkiske innvanderforeldre synker også yrkestilknytningen noe med alderen - fra 81 prosent blant de i alderen 30-34 år og til 75 prosent i aldersgruppen 35-39 år. Også her viser inntektsstatistikken at flere blir stående utenfor arbeidslivet med økt alder. I aldersgruppen 30-34 år hadde drøyt 11 prosent ingen registrert yrkesinntekt i 2022 sammenlignet med drøyt 16 prosent blant dem i alderen 35-39 år. Blant norsk-tyrkiske menn er det også en relativt lav andel som fullfører høyere utdanning sammenlignet med mange andre grupper. Men også i denne gruppen ser vi at det er blitt noe mer vanlig å ta høyere utdanning blant de yngre. I aldersgruppen 25-29 år hadde 33 prosent fullført en utdanning på høyskole- eller universitetsnivå, og bidrar til den

relativt høye yrkestilknytningen i denne aldersgruppen. Tilsvarende andel med høyere utdanning blant norsk-tyrkiske menn i aldersgruppene 30-34 år og 35-39 år var 29 og 27 prosent.

4.6. En høy andel norskfødte menn med somalisk og marokkansk innvandrerbakgrunn står utenfor arbeidslivet

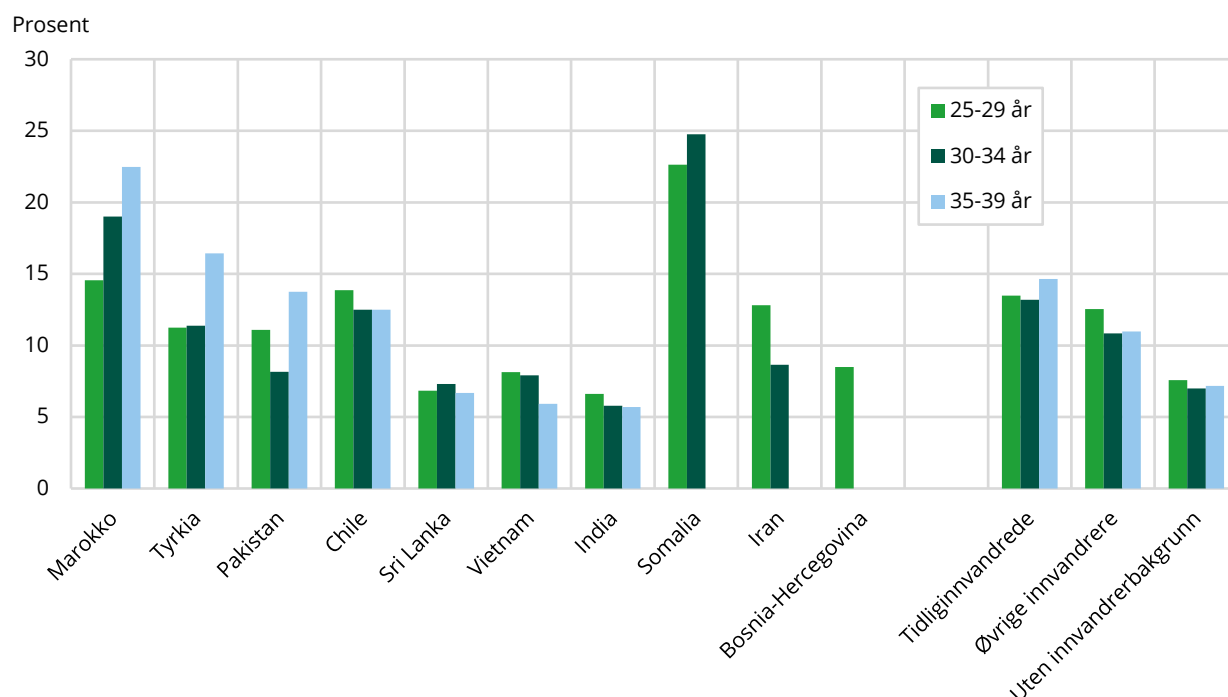
Vi har allerede vært innom noen eksempler på at synkende yrkestilknytning delvis kan forklares med at noen helt faller utenfor arbeidslivet med økende alder. Figur 4.3 viser andelen norskfødte menn med innvandrerbakgrunn som står uten noen form for registrert yrkesinntekt i løpet av 2022, etter de samme tre aldersgrupper. Som tidligere omtalt definerer vi her yrkesinntekt til å omfatte både lønnsinntekt og næringsinntekt i tillegg til sykepenger og foreldrepenger.

Figur 4.3 viser at blant noen grupper av norskfødte menn med innvandrerbakgrunn, er det en relativt høy andel som ikke mottar yrkesinntekt sammenlignet med våre tre referansegrupper, og det er en klar tendens til at dette øker med økende alder.

Norskfødte menn med somalisk og marokkansk bakgrunn skiller seg ut i figuren. Blant norsk-somaliske menn har 23 prosent i aldersgruppen 25-39 år ingen registrert yrkesinntekt. Andelen øker til 25 prosent blant de i aldersgruppen 30-34 år. I den eldste aldersgruppen, 35-39 år, er det for få norsk-somaliske menn til å kunne gi tall. Blant norsk-marokkanske menn øker andelen uten registrert yrkesinntekt fra 15 prosent blant de i alderen 25-29 år til henholdsvis 19 og 23 prosent i de to eldste aldersgruppene. Blant menn uten innvandrerbakgrunn var det til sammenligning rundt 7 prosent uten yrkesinntekt i 2022 i alle tre aldersgrupper.

Også blant norskfødte menn med tyrkisk, pakistansk og chilensk bakgrunn ligger andelen uten yrkesinntekt langt høyere enn blant jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn. Norskfødte menn med innvandrerforeldre fra Sri Lanka, Vietnam og India hadde høyest yrkestilknytning etter alder i figur 4.2. Dette viser seg også i at disse gruppene i langt mindre grad står utenfor arbeidslivet ved ikke å ha registrert inntekt fra arbeid.

Figur 4.3 Andelen norskfødte menn med innvandrerforeldre uten registrert yrkesinntekt i 2022, etter alder og landbakgrunn



Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Uten registrert yrkesinntekt (inkludert sykepenger og foreldrepenger), er det ulike former for inntektsoverføringer som bidrar til livsopphold. Flere går over fra yrkesinntekt til å motta arbeidsavklaringspenger og uføretrygd.

Hvis vi som eksempel kun ser på den eldste aldersgruppen (35-39 år), finner vi at 12 prosent av norsk-marokkanske menn mottar arbeidsavklaringspenger i 2022. Blant norskfødte menn med tyrkisk eller pakistansk herkomst er tilsvarende andeler 8 og 6 prosent. Hos norskfødte med foreldre fra Vietnam, Sri Lanka og India var andelen som mottok arbeidsavklaringspenger rundt 2 prosent. Til sammenligning var det drøyt 4 prosent som mottok dette blant menn 34-39 år uten innvandrerbakgrunn.

Vi finner mange av de samme forskjellen etter landbakgrunn når det gjelder mottak av uføreytelser. Andelen som mottok uføreytelser blant norskfødte menn 34-39 år med marokkansk bakgrunn var 14 prosent i 2022, mens dette gjaldt for 13 prosent blant norsk-tyrkiske menn og 8 prosent blant norsk-pakistanske menn i samme alder. Til sammenligning var det 6 prosent blant menn 34-39 år uten innvandrerbakgrunn som mottok uføreytelser i 2022. Blant norskfødte menn med bakgrunn fra Vietnam, Sri Lanka og India er andelen lavere – henholdsvis 2, 4 og 4 prosent.

Den relativt høye bruken av ytelser fra folketrygden blant enkelte grupper norskfødte med innvandrerforeldre samsvarer også med tidligere undersøkelser som for eksempel Epland og Kirkeberg (2018) og Dzamarija (2024). I kapittel 5 trekker vi inn hele husholdningen til de norskfødte med innvandrerbakgrunn, og ser nærmere på hvilke inntektstyper som er viktigst ut fra hvor man befinner seg i inntektsfordelingen.

4.7. En høy andel norsk-tyrkiske kvinner faller utenfor arbeidslivet når de blir eldre

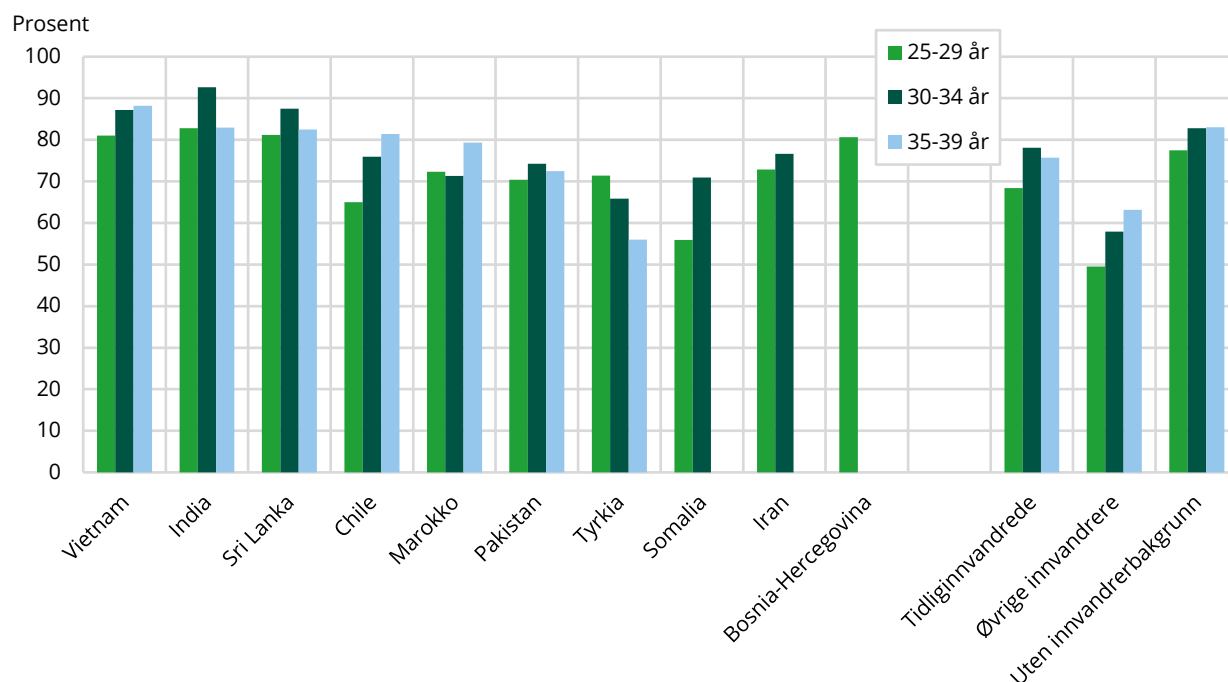
I figur 4.4 ser vi nærmere på tilknytningen til arbeidslivet for norskfødte kvinner med innvandrerforeldre i de samme tre aldersgruppene som ovenfor. Yrkestilknytningen er fortsatt definert ved å ha en samlet yrkesinntekt i løpet av 2022 høyere enn to ganger folketrygdens grunnbeløp (220 000 kroner). I likhet med norskfødte menn, kan det heller ikke gis tall for alle aldersgrupper for norskfødte kvinner med bakgrunn fra Somalia, Iran og Bosnia-Hercegovina.

Vi har tidligere sett i figur 4.1 at norskfødte kvinner med bakgrunn fra Vietnam, India og Sri Lanka hadde den høyeste yrkestilknytningen. Dette viser seg også når vi ser på yrkestilknytning etter alder i figur 4.4. I alle tre aldersgrupper finner vi den høyeste yrkestilknytningen hos norskfødte kvinner med foreldre fra disse tre landene i 2022. Norsk-vietnamesiske kvinner har en økt yrkestilknytning med økt alder, mens blant norskfødte kvinner med bakgrunn fra India og Sri Lanka synker yrkestilknytningen i den eldste aldersgruppen. Norskfødte kvinner med bakgrunn fra disse tre landene er, som tidligere nevnt, kjennetegnet av å ha en høy andel med utdanning på høyskole- eller universitetsnivå. Det gjelder i alle tre aldersgrupper. I for eksempel den yngste aldersgruppen, 25-29 år, har 82 prosent av kvinnene med bakgrunn fra Sri Lanka fullført høyere utdanning. Tilsvarende andeler blant norskfødte kvinner med bakgrunn fra India og Vietnam var 79 og 71 prosent. Til sammenligning hadde 63 prosent av jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn fullført en slik utdanning.

Den høye yrkestilknytningen hos disse kvinnene kan også forklares ved at en relativt lav andel står uten registrert yrkesinntekt (se figur 4.5). Hos norskfødte kvinner med bakgrunn fra Vietnam og Sri Lanka ligger andelen uten yrkesinntekt lavere enn hos alle andre grupper i figur 4.5 – også lavere enn blant kvinner uten innvandrerbakgrunn. Dette gjelder i alle tre aldersklasser. Dette gjelder også for norsk-indiske kvinner med unntak av aldersgruppen 35-39 år – her står 12 prosent uten registrert yrkesinntekt. Men dette kan ikke forklares ved at norsk-indiske kvinner 35-39 år har relativt flere med arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd. 5 prosent av disse norsk-indiske

kvinnene mottar uføreytelser i 2022 sammenlignet med 9 prosent blant kvinner uten innvandrerbakgrunn i samme alder.

Figur 4.4 Andelen norskfødte kvinner med innvandrerforeldre med yrkesinntekt høyere enn 2G, etter alder og landbakgrunn, 2022



Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

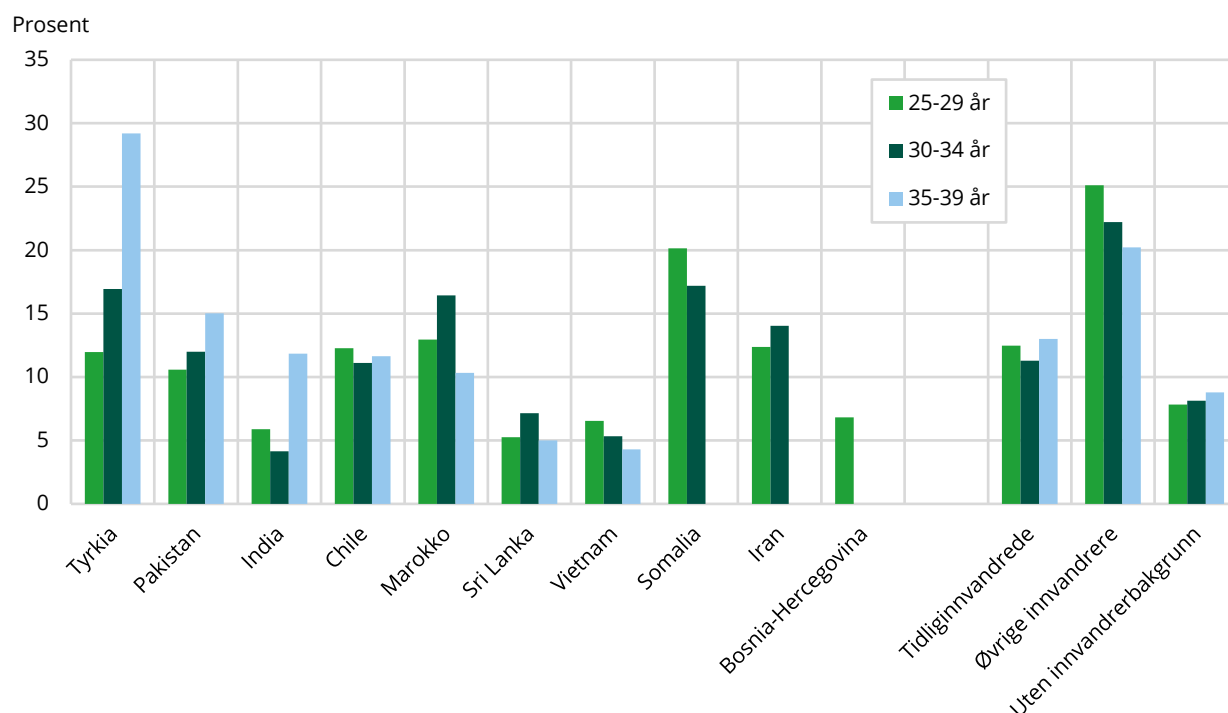
Norskfødte kvinner med chilensk bakgrunn øker sin tilknytning til arbeidslivet med økt alder. Andelen med en yrkesinntekt over 2G øker fra 65 prosent i den yngste aldersgruppen til 81 prosent i den eldste gruppen. For norskfødte kvinner med tyrkisk bakgrunn er bildet motsatt. Yrkestilknytningen til denne gruppen kvinner faller med økende alder fra 71 prosent i aldersgruppen 25-29 år til 66 prosent i aldersgruppen 30-34 år, og videre til 56 prosent i aldersgruppen 35-39 år. Norsk-tyrkiske kvinner har den laveste tilknytningen til yrkeslivet i begge de eldste aldersgruppene sammenlignet med øvrige norskfødte kvinner i figur 4.4. Relativt mange ser ut til å falle utenfor arbeidslivet og går over til å motta arbeidsavklaringspenger og deretter uføretrygd. I aldersgruppen 35-39 år står 29 prosent av norsk-tyrkiske kvinner uten registrert yrkesinntekt i 2022 (figur 4.5). I denne aldersgruppen mottok 18 prosent arbeidsavklaringspenger i 2022, mens 23 prosent mottok uføretrygd. Mottak av disse ytelsene er langt vanligere blant norsk-tyrkiske kvinner sammenlignet med andre grupper av norskfødte kvinner med innvandrerbakgrunn i samme alder. Blant kvinner 35-39 år uten innvandrerbakgrunn mottok 8 prosent arbeidsavklaringspenger i 2022, mens 9 prosent mottok uføreytelser. Blant norsk-tyrkiske kvinner er det også relativt færre med høyere utdanning blant de eldste. I aldersgruppen 35-39 år har 33 prosent fullført utdanning på høyskole- eller universitetsnivå, mens i aldersgruppen 25-29 år har 45 prosent fullført en slik høyere utdanning.

For norsk-somaliske og norsk-iranske kvinner har vi kun tall for de to yngste aldersgruppene i figur 4.4, men for begge grupper øker yrkestilknytningen med alder. Igjen sammenfaller dette med et økt utdanningsnivå. Blant for eksempel norsk-somaliske kvinner er andelen med fullført utdanning på høyskole- eller universitetsnivå 53 prosent i aldersgruppen 25-29 år, og øker til 70 prosent for de i alderen 30-34 år. Men andelen som står uten yrkesinntekt er relativt høy blant norsk-somaliske kvinner i disse to aldersgruppene – 20 prosent blant de 25-29 år og 17 prosent blant de 30-34 år (figur 4.5).

Blant norskfødte kvinner med pakistanske foreldre er yrkestilknytningen relativt stabil med økende alder. I aldersgruppen 25-29 år har 70 prosent en yrkesinntekt høyere enn 2G i 2022. Denne andelen stiger til 73-74 prosent for de to eldre gruppene. Også blant norskfødte kvinner med pakistansk bakgrunn har det blitt mer vanlig å ta høyere utdanning. I de to yngste aldersgruppene har nå seks av ti fullført høyere utdanning, mens andelen ligger noe lavere i den eldste aldersgruppen (53 prosent). Andelen som står uten yrkesinntekt øker med alderen for norsk-pakistanske kvinner, fra 11 prosent i den yngste aldersgruppen til 15 prosent blant de eldste i figur 4.5. 8 prosent av norsk-pakistanske kvinner i alderen 35-39 år mottok uføreytelser i 2022.

Mye av det mønsteret vi ser i deltakelse i utdanning og derigjennom deltakelse på arbeidsmarkedet for norskfødte kvinner med innvanderforeldre henger sammen med deres mønster i fruktbarhet og familiedannelse (mer om disse mønstre står i kapittel 2). De kvinnene med innvanderforeldre som var født i Norge på 1970- og 1980-tallet startet familieliv og fødsler i relativt ung alder, og de hadde derfor begrensede muligheter til å ta utdanning. Det at for eksempel norskfødte kvinner med foreldre fra Pakistan stadig oftere tar høyere utdanning har en klar sammenheng med at mange nå utsetter familiedannelse og første fødsel, gjerne til utdanningen er fullført. Som illustrasjon av utsettelsen av familiedannelsen, kan vi nevne at i 1999 var 36 prosent av norskfødte kvinner i alderen 24-26 år med foreldre fra Pakistan ugifte, i 2019 var andelen nesten fordoblet, til 70 prosent. Det gjenstår å se om utviklingen med at stadig flere norskfødte kvinner med foreldre fra Pakistan tar høyere utdanning vil føre til et sysselsettingsnivå mer likt det norskfødte kvinner med bakgrunn fra India og Vietnam har (Kirkeberg et al. 2019).

Figur 4.5 Andelen norskfødte kvinner med innvanderforeldre uten registrert yrkesinntekt i 2022, etter alder og landbakgrunn



Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

4.8. Omsorgsansvar for flere barn blant de med svakere yrkestilknytning

Forskjeller i omsorgsansvar for barn vil kunne påvirke spesielt kvinners yrkesdeltakelse. Det er til dels store forskjeller i gjennomsnittlig antall mindreårige barn i husholdningene til de norskfødte kvinner med innvandrerbakgrunn som vi studerer her. Norskfødte kvinner 25-39 år med foreldre fra Tyrkia og Pakistan, har i gjennomsnitt 0,93 og 1,14 mindreårige barn i husholdningen i 2022. Mens blant kvinner med høyere yrkestilknytning, som norskfødte med foreldre fra Vietnam og India er gjennomsnittlig antall barn en god del lavere – henholdsvis 0,58 og 0,60. Hvis vi kun ser på aldersgruppen 35-39 år er gjennomsnittlig antall barn blant norsk-tyrkiske og norsk-pakistanske kvinner henholdsvis 1,64 og 1,84. Norskfødte kvinner med indisk og vietnamesisk bakgrunn i samme alder har henholdsvis 1,19 og 1,35 barn.

Hvordan man innretter seg med pass av små barn kan forklare noe av forskjellen i yrkestilknytning blant norskfødte kvinner med innvandrerforeldre. Kontantstøtte utbetales fortsatt til husholdninger med barn mellom 1 og 2 år som ikke har heltidsplass i barnehage med offentlig støtte. Også når det gjelder mottak av kontantstøtte finner vi forskjeller mellom norskfødte kvinner 25-39 år med ulik landbakgrunn, men som selvfølgelig også kan forklares noe ut fra forskjeller i antall barn som vist ovenfor. Blant norsk-pakistanske kvinner 25-39 år mottok 10 prosent kontantstøtte i 2022. Hos norsk-tyrkiske kvinner var tilsvarende andel 8 prosent. Hos norskfødte kvinner med foreldre fra Vietnam eller India mottok, til sammenligning, henholdsvis 5 og 4 prosent kontantstøtte i 2022.

Det inntektsbegrepet som er benyttet for å måle yrkestilknytning omfatter også foreldrepenger som omtalt tidligere i kapitlet¹⁶. Hvor mye man får utbetalt i foreldrepenger avhenger av hvor lang periode man velger å ta ut denne stønaden (se <https://familie.nav.no/om-foreldrepenger>). Som regel er det kvinner som tar ut mest i foreldrepenger. Hos kvinner med en i utgangspunktet relativt lav yrkesinntekt kan uttak av foreldrepenger føre til at man havner under den inntektsgrensen som er valgt her for å bli regnet som yrkestilknyttet i 2022 (2G=220 000 kroner).

4.9. Retur til arbeidslivet etter fødsel

Vi har i dette kapitlet så langt sett at det er klare forskjeller i tilknytning til yrkeslivet for ulike grupper av norskfødte kvinner med foreldre som har innvandret. Det er forskjeller i antall barn man har omsorgsansvar for, og hvordan man tilpasser seg med hensyn til barnepass. Ulikt utdanningsnivå og lengde på et utdanningsløp, og deretter inntreden på arbeidsmarkedet, vil kunne påvirke når i livet man etablerer seg med egen familie og eventuelt får barn. Nå skal vi se litt på norskfødte kvinner med innvandrerforeldre som har vært ute i yrkeslivet og deretter går ut i en fødselspermisjon med rett på foreldrepenger. I hvilken grad vender disse kvinnene tilbake til arbeidslivet igjen etter endt fødselspermisjon? Vi skal sammenligne med tidliginnvandrede kvinner og kvinner uten innvandrerbakgrunn.

Vi benytter her et panel som dekker hele befolkningen med inntektsdata fra 1993 til 2022. Som tidligere tar vi utgangspunkt i aldersgruppen 25-39 år. Vi selekterer ut kvinner som mottar foreldrepenger i et bestemt år og ser på deres eventuelle yrkesinntekt i tre påfølgende år. Som vi viste innledningsvis i dette kapitlet (tabell 4.1) har flere av de landene vi studerer et relativt lavt antall kvinner i aldersgruppen 25-39 år. I tabell 4.2 under har vi derfor valgt ut de tre største gruppene – norskfødte kvinner med foreldre fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Blant norskfødte kvinner med annen landbakgrunn er det foreløpig for få som står som mottakere av foreldrepenger.

¹⁶ Engangsstønad ved fødsel er ikke med. Engangsstønad kan du få hvis du venter barn og ikke har vært i arbeid det siste året. Da kan du få en engangssum istedenfor foreldrepenger.

For å kunne få foreldrepenger må man som ansatt ha hatt inntekt minst seks av de ti siste månedene. Omregnet til årsinntekt må inntekten til den ansatte tilsvare et halvt grunnbeløp¹⁷, og man må være medlem av norsk folketrygd.

I tabell 4.2 ser vi at antallet som mottar foreldrepenger naturlig nok øker for hvert år ettersom flere av de som er i alderen 25-39 år i 2022, kommer i en alder da det er naturlig å få barn. For norskfødte kvinner med pakistansk bakgrunn starter vi tidsserien i 2010, mens for norskfødte med foreldre fra Vietnam og Tyrkia starter tidsserien først i 2015 på grunn av for få mottakere av foreldrepenger i årene før. Vi ender tidsserien for mottak av foreldrepenger i 2019 for å kunne følge yrkesinntekten i tre påfølgende år 2020-2022. 2022 er foreløpig siste tilgjengelige årgang i SSB sin inntektsstatistikk.

Av de norsk-pakistanske kvinnene i alderen 25-39 år i 2022, var det 96 kvinner som mottok foreldrepenger i 2010. I de tre påfølgende årene, 2011-2013, hadde henholdsvis 84, 80 og 77 prosent av disse kvinnene en positiv yrkesinntekt. I tabell 4.2 definerer vi nå yrkesinntekt kun til å være lønnsinntekt og/eller næringsinntekt. Vi inkluderer ikke sykepenger og foreldrepenger som tidligere i kapitlet. Vi setter heller ikke som krav at yrkesinntekten skal være høyere enn to ganger grunnbeløpet i folketrygden. Vi ønsker her kun å se om disse kvinnene har en positiv yrkesinntekt årene etter de har mottatt foreldrepenger. Antallet norsk-pakistanske kvinner som mottar foreldrepenger øker for hvert år frem til 2019 hvor 520 kvinner mottok denne stønaden til omsorg for barn som nylig er født eller adoptert. 90 prosent av disse kvinnene hadde en inntekt fra arbeid året etter i 2020, og denne andelen holdt seg på 89-90 prosent også i de to neste årene. Hvis man studerer tidsserien for norsk-pakistanske kvinner fra 2010 til 2019, er det en tendens til at relativt flere vender tilbake til yrkeslivet etter fødselspermisjon sammenlignet med tidligere.

¹⁷ Inntektskravet her er med andre ord en del lavere enn det vi har satt som krav til å være yrkestilknyttet tidligere i kapitlet (2G).

Tabell 4.2 Norskfødte kvinner 25-39 år i 2022 med innvandrerforeldre som har mottatt foreldrepenger. Andel med yrkesinntekt i årene etter. Landbakgrunn Pakistan, Vietnam og Tyrkia.

Landbakgrunn og inntektsår	Antall kvinner som som mottok foreldrepenger	Herav andel med yrkesinntekt		
		Året etter	To år etter	Tre år etter
Pakistan				
2010	96	84	80	77
2011	131	84	79	83
2012	151	79	83	83
2013	179	84	83	84
2014	218	82	81	83
2015	249	83	84	88
2016	302	87	88	89
2017	406	89	88	88
2018	447	88	88	87
2019	520	90	89	90
Vietnam				
2015	82	95	95	91
2016	89	97	93	94
2017	117	94	95	95
2018	163	95	94	98
2019	186	95	98	97
Tyrkia				
2015	83	82	83	80
2016	86	84	76	79
2017	119	84	87	87
2018	125	89	86	83
2019	144	89	87	90
Tidliginnvandrede				
2010	222	84	83	86
2011	312	85	84	86
2012	375	87	86	88
2013	392	86	86	88
2014	464	87	88	87
2015	572	91	89	91
2016	656	90	90	92
2017	767	91	93	93
2018	798	94	94	93
2019	843	93	94	94
Uten innvandrerbakgrunn				
2010	18 578	93	93	93
2011	22 965	93	93	93
2012	27 387	93	92	93
2013	31 323	93	93	93
2014	36 775	93	93	94
2015	41 069	94	94	94
2016	46 608	95	95	95
2017	56 755	95	96	95
2018	59 194	96	96	96
2019	62 328	97	97	96

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Den samme økende tendensen kan leses ut fra tallene til tidliginnvandrede kvinner. Her ligger andelen med en registrert yrkesinntekt litt høyere. Blant tidliginnvandrede kvinner som mottok foreldrepenger i 2019, har 93-94 prosent en positiv yrkesinntekt i de tre påfølgende årene 2020-2022.

Norsk-vietnamesiske kvinner ser i enda større grad ut til å vende tilbake til yrkeslivet etter endt fødselspermisjon sammenlignet med norsk-pakistanske kvinner. Blant disse kvinnene er det en høyere andel som får en yrkesinntekt igjen i årene etter mottak av foreldrepenger. Andelene med

yrkesinntekt ligger høyt gjennom hele tidsserien 2015-2019. Blant de norsk-vietnamesiske kvinnene som mottok foreldrepenger i 2019, hadde 95 prosent en yrkesinntekt i 2020. I 2021 og 2022 er andelene 98 og 97 prosent. Dette er på samme nivå som kvinner uten innvandrerbakgrunn i tabell 4.2.

Hos norskfødte kvinner med tyrkiske innvandrerforeldre ligger andelene med yrkesinntekt i årene etter mottak av foreldrepenger nesten på linje med norsk-pakistanske kvinner. Blant de 144 norsk-tyrkiske kvinnene som mottok foreldrepenger i 2019, hadde 89 prosent en yrkesinntekt i 2020. I 2021 og 2022 er andelene 87 og 90 prosent.

Det er viktig å understreke at tallene i tabell 4.2 skal tolkes med varsomhet dels på grunn av et relativt lavt antall mottakere av foreldrepenger, men også fordi at datagrunnlaget ikke gjør det mulig enda å kontrollere for ulike faktorer som vil kunne påvirke tallene. Andelene med en registrert yrkesinntekt i påfølgende år etter mottak av foreldrepenger, gir allikevel en indikasjon på i hvilken grad disse kvinnene vender tilbake til yrkeslivet etter endt fødselspermisjon. I en mer omfattende analyse for sammenligning mellom ulike grupper bør man også se nærmere på mors yrkesinntekt før og etter fødselspermisjon, og om mor jobber mer eller mindre. Man kan også se på hvordan mor og far tilpasser seg uttak av foreldrepermisjon. Det er også viktig å kontrollere for om det er første barn og hvor mange barn man eventuelt har fra før, og om man er enslig forsørger eller i et parforhold med andre inntektstakere. Tallene i tabell 4.2 er heller ikke kontrollert for en eventuell ny fødsel i de tre påfølgende årene etter mottak av foreldrepenger. Til sist kommer også spørsmålet om man benytter seg av kontantstøtte til å forlenge tiden før en eventuell tilbakekomst til arbeidslivet. For mange fungerer kontantstøtten som en ventestønad i påvente av et barnehageopptak. Dette gjelder særlig for mødrene som var yrkesaktive før fødsel (Arntsen, Lima og Rudlende 2019).

Enkelte grupper av mødre med innvandrerbakgrunn tar i større grad ut kontantstøtte sammenlignet med andre mødre. Blant for eksempel de norsk-pakistanske kvinnene i tabell 4.2 som mottok foreldrepenger i 2019, var det 46 prosent som mottok kontantstøtte året etter. Tilsvarende andeler blant de norskfødte kvinnene med foreldre fra Tyrkia og Vietnam var 47 og 38 prosent. Hos kvinner uten innvandrerbakgrunn var til sammenligning andelen som mottok kontantstøtte 25 prosent. Dette indikerer som også andre har påpekt, at det er kulturelle forskjeller med hensyn til hvilken tilsynsordning man foretrekker for ettåringer (Arntsen, Lima og Rudlende 2019).

4.10. Fordeling av yrkesinntekt - høy andel norsk-somaliske menn med lavest inntekt

Så langt har vi sett på yrkestilknytningen målt ved hvor mange som har en yrkesinntekt over minsteytelsen fra folketrygden på to ganger grunnbeløpet (om lag 220 000 kroner i 2022). I tabellene 4.3 og 4.4 ser vi nærmere på hvordan yrkesinntekten fordeler seg blant norskfødte menn og kvinner med innvandrerforeldre sammenlignet med henholdsvis jevnaldrende menn og kvinner uten innvandrerbakgrunn.

I tabell 4.3 har vi tatt utgangspunkt i drøyt 404 000 menn 25-39 år uten innvandrerbakgrunn og sortert dem stigende etter deres yrkesinntekt¹⁸ i 2022, og delt dem i fire like store inntektsklasser (kvartiler). Første kvartil vil da være firedelen med lavest yrkesinntekt, mens fjerde kvartil er firedelen med de høyeste yrkesinntektene. Som vi ser fordeler disse mennene 25-39 år uten innvandrerbakgrunn seg likt med 25 prosent i hvert kvartil. De samme inntektsgrenser er deretter benyttet for å fordele de norskfødte mennene med innvandrerforeldre i de fire inntektsklassene, etter deres yrkesinntekt i 2022.

¹⁸ Yrkesinntekten i tabellene 4.3 og 4.4. er definert på samme måte som når vi tidligere så på yrkestilknytning, det vil si lønnsinntekt og næringsinntekt og i tillegg sykepenger og foreldrepenger.

Tabell 4.3 Andel norskfødte menn 25-39 år med innvandrerforeldre, etter kvartilfordelt yrkesinntekt¹. 2022

	Antall personer	Yrkesinntekt			
		1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil
Pakistan	3 248	35,6	21,0	20,4	23,0
Vietnam	1 699	29,8	26,1	22,1	21,9
Tyrkia	1 133	37,6	27,8	19,8	14,8
Sri Lanka	805	35,0	21,7	23,6	19,6
India	625	27,8	17,3	19,0	35,8
Marokko	625	44,3	24,3	15,0	16,3
Somalia	458	64,9	19,7	10,3	5,2
Chile	469	46,7	25,8	20,7	6,8
Iran	406	43,1	19,5	19,0	18,5
Bosnia-Hercegovina	377	35,0	33,2	21,0	10,9
Tidliginnvandrede	6 452	39,4	24,1	18,7	17,7
Øvrige innvandrere	138 818	40,7	29,5	16,8	13,0
Uten innvandrerbakgrunn	404 162	25,0	25,0	25,0	25,0

¹ Kvartilgrenser for menn 25-39 år uten innvandrerbakgrunn

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.2. viser at norskfødte menn i alderen 25-39 år med innvandrerforeldre ikke har den samme fordelingen av yrkesinntekt som sine jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. Alle ti grupper av menn som vi studerer er overrepresenterte i det laveste inntektskvartilet, og med unntak av norsk-indiske menn, underrepresentert i øverste inntektskvartil. Grensen mellom 1. og 2. inntektskvartil i tabellen går ved 414 000 kroner. Første inntektskvartil vil også omfatte personer med manglende yrkesinntekt eller negativ yrkesinntekt (på grunn av underskudd i næringsvirksomhet). De store forskjellene blant norskfødte menn med ulik landbakgrunn i laveste inntektsklasse, kan blant annet tilskrives store forskjeller i andelen uten registrert yrkesinntekt slik vi så i figur 4.3.

Høyest andel under denne inntektsgrensen har norsk-somaliske menn. Nesten to av tre menn har en yrkesinntekt som plasserer dem i laveste inntektskvartil i 2022. Som vi tidligere har sett skiller norsk-somaliske menn seg ut med en svak yrkestilknytning, og hvor en forholdsvis høy andel står uten registrert inntekt. Kun 5 prosent av norsk-somaliske menn hadde en så høy yrkesinntekt at de lå i det høyeste inntektskvartilet. For å plassere seg i høyeste inntektskvartil måtte yrkesinntekten i løpet av 2022 være høyere enn 763 000 kroner.

Blant norskfødte menn med foreldre fra Chile eller Marokko har henholdsvis 47 og 44 prosent en så lav yrkesinntekt at de ligger i laveste inntektsklasse, mens henholdsvis 7 og 16 prosent av disse mennene plasserer seg øverst i fordelingen. Til sammenligning hadde 39 prosent av tidlig-innvandrede menn (alder under 6 år ved innvandring) en yrkesinntekt som plasserte dem i laveste kvartil, mens 18 prosent lå i øverste inntektsklasse.

I den største gruppen norskfødte, menn med pakistanske foreldre, er henholdsvis 36 og 23 prosent i laveste og høyeste inntektskvartil. Det er om lag samme andeler som i forrige måling for fem år siden (Kirkeberg et al. 2019). Også blant norsk-tyrkiske menn er fordelingen av yrkesinntekt omtrent den samme i 2017 og 2022.

Tidligere undersøkelser har også vist at det er relativt store inntektsforskjeller innenfor gruppen av norskfødte med innvandrerforeldre (Epland og Kirkeberg 2018, Kirkeberg et al. 2019). Norskfødte menn med indiske foreldre skiller seg klart ut ved at mange har høye yrkesinntekter – 36 prosent plasserer seg i det høyeste inntektskvartilet. I undersøkelsen i 2019 var tilsvarende andel 42 prosent.

Vi har tidligere vist at norskfødte menn med bakgrunn fra Sri Lanka og Bosnia-Hercegovina har en høy tilknytning til yrkeslivet og relativt få uten noen registrert inntekt fra arbeid. Allikevel er det 35

prosent i begge disse to gruppene som ligger i laveste inntektskvartil. Dette skyldes at inntektsgrensen mellom 1. og 2. kvartil (414 000 kr) ligger godt over grensen på 2G (220 000 kr) for å bli regnet som yrkestilknyttet ifølge SSB sin inntektsstatistikk.

4.11. Mange norskfødte kvinner ligger høyt i fordelingen av yrkesinntekt

Tabell 4.4 viser andelen kvinner 25-39 år etter kvartilfordelt yrkesinntekt i 2022. Kvartilgrensene er her beregnet ut fra yrkesinntekten til de drøyt 384 000 kvinnene uten innvandrerbakgrunn i samme alder, og som vi ser fordeler seg med 25 prosent i hvert inntektskvartil.

I likhet med mennene, er det også slik blant kvinnene at norskfødte med innvandrerforeldre ikke har den samme fordelingen av yrkesinntekt som sine jevnaldrende av samme kjønn uten innvandrerbakgrunn. Men det er noen klare forskjeller i fordelingen av yrkesinntekt når vi sammenligner norskfødte kvinner og menn med innvandrerforeldre. Vi har tidligere sett at kvinner i større grad har fullført høyere utdanning, og ofte har en sterkere yrkestilknytning enn menn med samme landbakgrunn. Dette viser seg også ved at kvinnene ligger relativt høyere i fordelingen av yrkesinntekt enn det mennene gjør, når vi sammenligner med yrkesinntektene til henholdsvis kvinner og menn uten innvandrerbakgrunn i tabellene 4.3 og 4.4.

I tabell 4.4 er norskfødte kvinner med innvandrerforeldre fra India (44 prosent), Sri Lanka (34 prosent) og Vietnam (33 prosent) klart overrepresentert i det høyeste inntektskvartilet. Som vi så tidligere hadde disse også den sterkeste yrkestilknytningen. For å tilhøre høyeste inntektskvartil blant kvinnene måtte man i 2022 ha en yrkesinntekt høyere enn 617 000 kroner. Samtidig finner vi at disse gruppene av norskfødte kvinner med innvandrerforeldre er noe underrepresentert i det laveste inntektskvartilet (andeler under 25 prosent). For å tilhøre laveste kvartil måtte yrkesinntekten til kvinner 25-39 år ligge under 310 000 kroner i 2022.

Blant norskfødte kvinner med chilensk, tyrkisk, somalisk og marokkansk bakgrunn er bildet et annet. Disse norskfødte kvinnene av innvandrere er klart overrepresenterte blant kvinnene med lavest yrkesinntekt og underrepresenterte blant kvinnene med høyest inntekt. Høyest andel i nederste inntektskvartil har norskfødte kvinner med somalisk bakgrunn med 50 prosent fulgt av kvinner med tyrkisk bakgrunn med 43 prosent. Som vi så tidligere i figur 4.5 er det store forskjeller i andelen uten registrert yrkesinntekt blant norskfødte kvinner med ulike landbakgrunn. De relativt høye andelene med manglende tilknytning til arbeidsmarkedet for norskfødte kvinner med somalisk og tyrkisk bakgrunn, bidrar til å forklare hvorfor disse er overrepresenterte nederst i fordelingen av yrkesinntekt.

Tabell 4.4 Andel norskfødte kvinner 25-39 år med innvandrerforeldre, etter kvartilfordelt yrkesinntekt¹. 2022

	Antall personer	Yrkesinntekt			
		1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil
Pakistan	3 014	34,8	24,4	19,1	21,7
Vietnam	1 577	22,1	22,6	22,7	32,6
Tyrkia	1 049	43,3	24,5	18,7	13,5
Sri Lanka	796	23,5	19,9	22,6	34,1
India	590	19,7	15,9	20,7	43,7
Marokko	563	33,4	23,3	24,3	19,0
Somalia	411	50,4	17,5	15,6	16,6
Chile	422	36,5	30,3	20,1	13,0
Iran	394	31,2	18,8	20,6	29,4
Bosnia-Hercegovina	393	23,9	23,4	29,3	23,4
Tidliginnvandrede	6 182	32,9	22,5	20,4	24,3
Øvrige innvandrere	137 125	50,6	24,5	12,3	12,7
Uten innvandrerbakgrunn	384 449	25,0	25,0	25,0	25,0

¹ Kvartilgrenser for kvinner 25-39 år uten innvandrerbakgrunn

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Blant norskfødte kvinner med pakistansk bakgrunn har 35 prosent en yrkesinntekt som plasserer dem i nederste inntektskvartil, mens 22 prosent har en så høy yrkesinntekt at de ligger i øverste inntektskvartil. Tidliginnvandrede kvinner 25-39 år ligger til sammenligning noe høyere i fordelingen av yrkesinntekt. 33 prosent er i laveste inntektskvartil, men mange i denne gruppen har også en høy yrkesinntekt – 24 prosent tilhørte øverste inntektskvartil i 2022.

4.12. De fleste er lønnstakere, men også en del selvstendig næringsdrivende

Hittil i dette kapitlet har vi brukt SSBs inntektsstatistikk for husholdninger, og opplysninger om opptjent yrkesinntekt gjennom året, som en indikator for tilknytning til arbeidsmarkedet blant norskfødte kvinner og menn med foreldre som har innvandret. Nå skal vi gå over til å benytte arbeidsmarkedsstatistikkens opplysninger om aktivitetsstatus og avtalt arbeidstid for å se om en person er sysselsatt, og hvor mange timer vedkommende har i (avtalt) arbeidstid. La oss først se på hvor mange som regnes som lønnstakere og selvstendig næringsdrivende ifølge System for persondata (SFP) før vi går over til å se på selve arbeidstiden (se egen boks som beskriver SFP nærmere).

Figur 4.6 gir en oversikt over aktivitetsstatus i 4. kvartal 2022 blant norskfødte menn 25-39 år med innvandrerbakgrunn sammenlignet med de tre jevnaldrende referansegruppene tidliginnvandrede, øvrige innvandrede og befolkningen uten innvandrerbakgrunn¹⁹. I figuren er mennene klassifisert enten som lønnstakere, som selvstendig næringsdrivende eller i gruppen «øvrige». I sistnevnte gruppe finner vi først og fremst personer som er registrert som arbeidsledige, mottakere av arbeidsavklaringspenger, personer med varig uførepensjon eller personer med ukjent status.

Vi finner mange av de samme forskjellene i tilknytning til yrkeslivet som vist tidligere mellom norskfødte menn med ulik landbakgrunn – og også sammenlignet med de tre referansegruppene. Andelen lønnstakere er høyest blant norskfødte menn med innvandrerbakgrunn fra Sri Lanka (86 prosent), Bosnia- Hercegovina (85 prosent), Vietnam (83 prosent) og India (81 prosent). I den jevnaldrende mannlige befolkningen uten innvandrerbakgrunn er andelen lønnstakere 84 prosent.

¹⁹ De samme personer som er fulgt hittil i kapitlet kobles mot System for persondata. Blant de 19 054 norskfødte med innvandrerforeldre er det to som ikke kobler. I de tre referansegruppene mangler kobling mot SFP for 4 personer blant tidliginnvandrede, 7 671 personer blant øvrige innvandrere og 101 personer blant de uten innvandrerbakgrunn.

Blant tidliginnvandrede menn og menn som har innvandret etter skolepliktig alder, ligger andelen lønnstakere rundt 75 prosent, omtrent det samme som hos norskfødte menn med pakistansk, tyrkisk og chilensk bakgrunn.

Vi har tidligere sett at norsk-somaliske menn hadde den laveste yrkestilknytningen av alle – uansett kjønn. Figur 4.6 viser at 59 prosent av norsk-somaliske menn hadde en aktivitetsstatus som lønnstakere i 4. kvartal 2022 – lavest andel av alle grupper norskfødte menn i figuren. Drøyt 38 prosent av norsk-somaliske menn 25-39 år er verken registrert som lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende.

System for persondata (SFP)

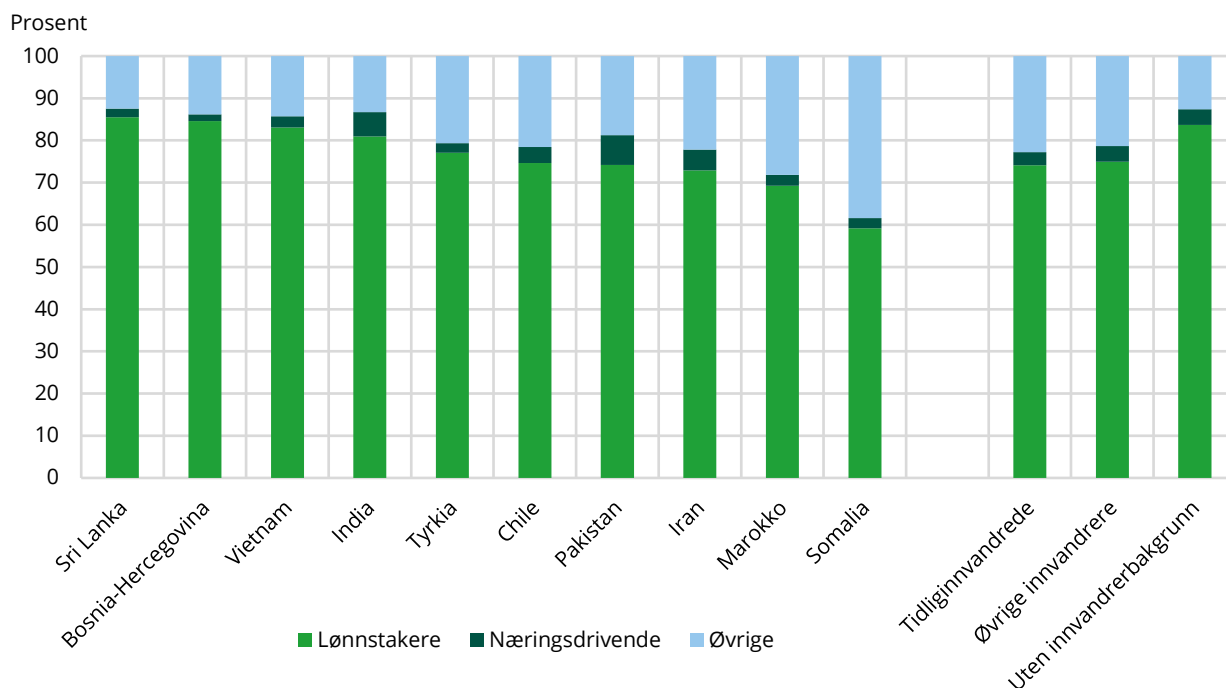
Data om aktivitetsstatus og arbeidstid hentes fra System for persondata (SFP). I SFP er informasjon fra en rekke administrative registre sammenstilt. Disse registerdataene gir opplysninger om en persons aktivitetsstatus i 4. kvartal hvert år, blant annet om vedkommende er sysselsatt eller ikke. Måletidspunktet er tredje uken i november, kalt referanseuken. Sysselsatte består av både lønnstakere og selvstendig næringsdrivende. SSB følger definisjonen fra Internasjonal Labour Organization (ILO), der sysselsatte er definert som personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken. For sysselsatte med flere arbeidsforhold i referanseuken fastsettes ett som det viktigste.

Hvorvidt en person er lønnstaker avledes fra opplysninger i A-ordningen. Startdato og eventuell sluttdato for arbeidsforholdet tilsier om man har et arbeidsforhold i referanseuka. Informasjon om lønn og type lønnsutbetaling avgjør om arbeidsforholdet skal regnes som sysselsetting og om det er aktivt i statistikkperioden. Størrelsen på lønnen har ingen betydning. Personer som ikke har mottatt lønn, men som er midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon e.l. skal også regnes som sysselsatte.

Etter at lønnstakere er definert ut fra A-ordningen så identifiseres de med aktivitetsstatus som selvstendig næringsdrivende. Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) i 4. kvartal bestemmer nivået på antall næringsdrivende. Personer med registrert næringsinntekt på selvangivelsen opptjent i løpet av året, og som ikke er klassifisert som lønnstakere, gis status som næringsdrivende helt til det anslåtte antallet næringsdrivende fra AKU i 4. kvartal er oppnådd. Man velger personer med høyest beløp i næringsinntekt fra selvangivelsen for å øke sannsynligheten for at disse faktisk var aktive som næringsdrivende på måletidspunktet i november.

For mer informasjon om SFP, se for eksempel Nerland, Aurdal og Horgen (2011).

Figur 4.6 Aktivitetsstatus per 4. kvartal 2022. Norskfødte menn 25-39 år med innvandrerforeldre



Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå.

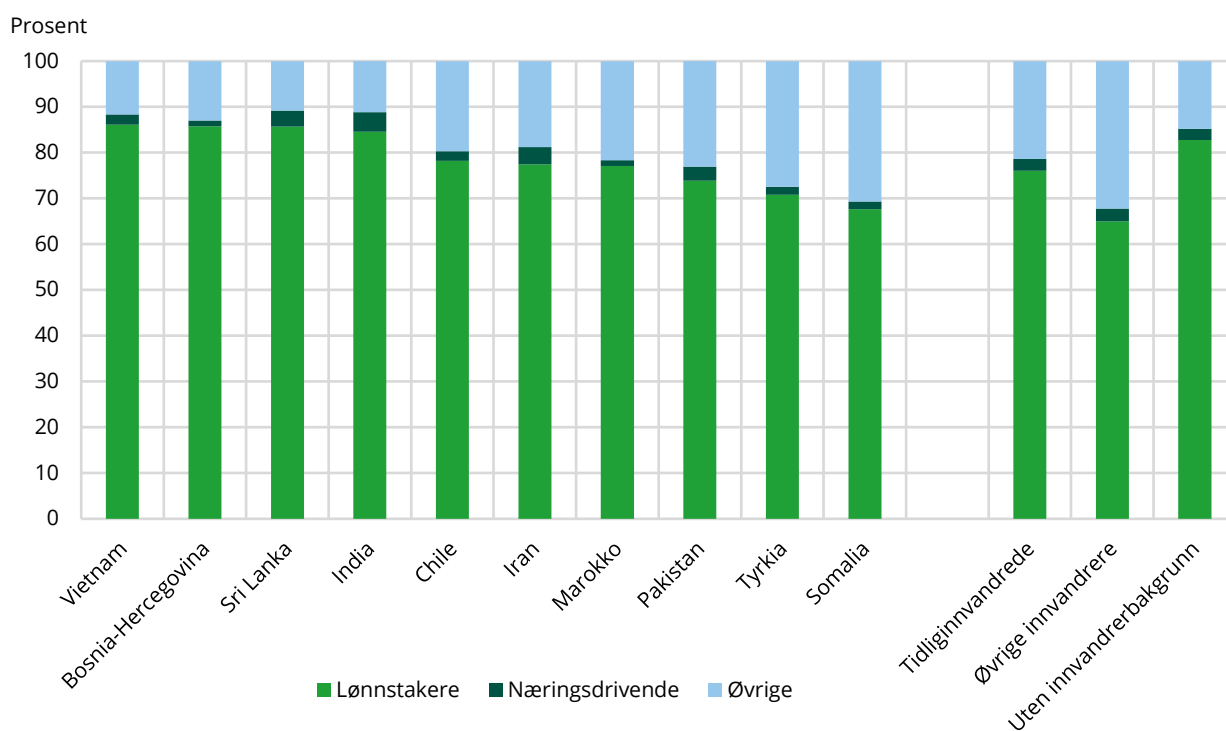
Som vi ser i figur 4.6 er innslaget av selvstendig næringsdrivende relativt høyt i noen grupper. Blant for eksempel norskfødte menn 25-39 år med pakistanske foreldre er 7 prosent klassifisert som næringsdrivende i 4. kvartal 2022 ifølge SFP. Blant norskfødte menn med indiske og iranske innvanderforeldre ble henholdsvis 6 og 5 prosent regnet som selvstendig næringsdrivende i 4. kvartal 2022. I den jevnaldrende mannlige befolkningen uten innvandrerbakgrunn er denne andelen til sammenligning i underkant av 4 prosent.

I figur 4.7 viser vi aktivitetsstatus i 4. kvartal 2022 for norskfødte kvinner i alderen 25-39 år med innvanderforeldre. Høyest andel lønnstakere finner vi blant norskfødte kvinner med innvanderforeldre fra Vietnam, Bosnia-Hercegovina, Sri Lanka og India (85-86 prosent). Blant jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn ble til sammenligning 83 prosent regnet som lønnstakere. Hos tidliginnvandrede kvinner er andelen lønnstakere en del lavere (76 prosent).

Lavest andel lønnstakere blant kvinnene hadde de med landbakgrunn fra Somalia (68 prosent), Tyrkia (71 prosent) og Pakistan (74 prosent).

Igjen ser vi også at innslaget av selvstendig næringsdrivende er høyere blant flere grupper norskfødte kvinner med innvanderforeldre enn blant jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn. Høyest andel selvstendig næringsdrivende hadde norskfødte kvinner med landbakgrunn fra India, Iran, Sri Lanka og Pakistan med 3-4 prosent. Hos de tre referansegruppene i figur 4.7 lå andelen med egen næringsvirksomhet litt lavere (2-3 prosent).

Figur 4.7 Aktivitetsstatus per 4. kvartal 2022. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvanderforeldre



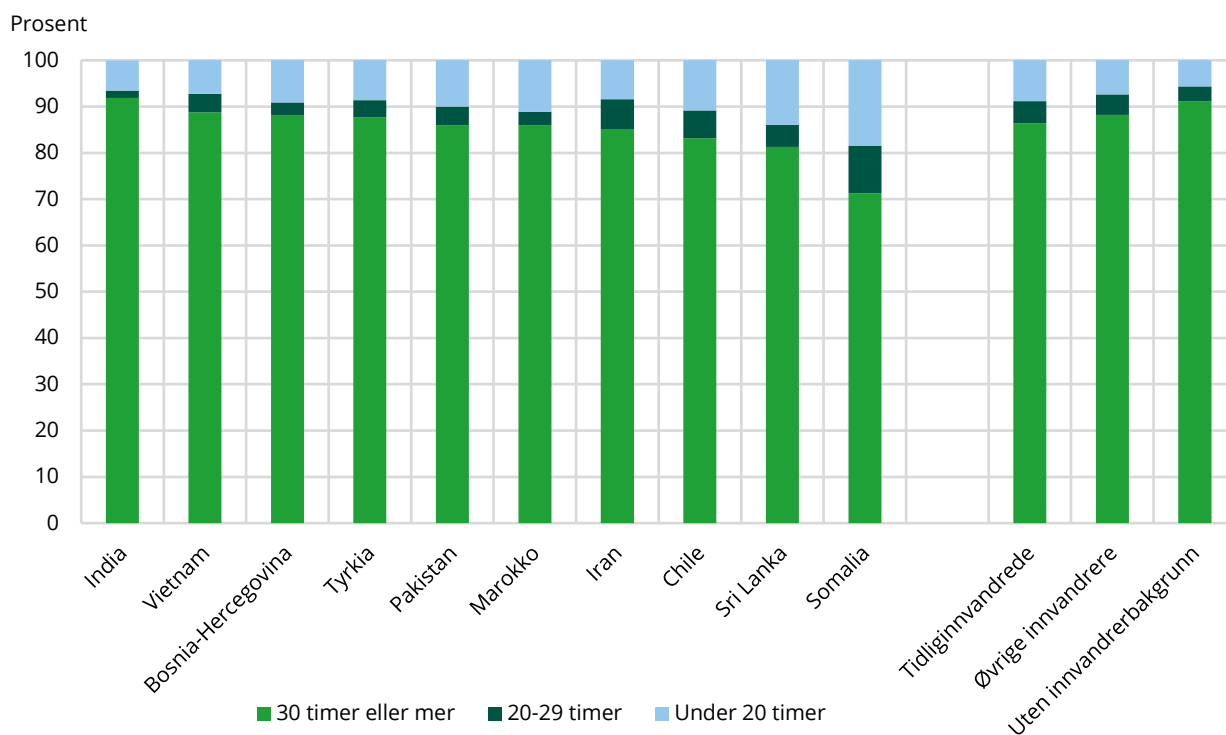
Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå.

4.13. Mange mannlige lønnstakere har heltidsarbeid

Det er kun for lønnstakere, og ikke for selvstendig næringsdrivende, at det finnes opplysninger i SFP om arbeidstid²⁰. Statistikken viser avtalt arbeidstid, og ikke faktisk eller utført arbeidstid i referanseuken. Avtalt arbeidstid omfatter det man forventer å arbeide ifølge arbeidskontrakten, og man tar ikke hensyn til merarbeid, overtid og ulike typer fravær. Det er summen av avtalt arbeidstid for alle arbeidsforhold i referanseuken. Dersom en person har flere bijobber blir avtalt arbeidstid for denne personen summert opp.

Det kan være stor variasjon i hvor mange timer per uke som lønnstakeren har avtale om å jobbe, og hvor mange timer som utgjør heltid eller deltid vil variere fra yrke til yrke. I noen yrker kan heltidsarbeid være mindre enn 37,5 timer i uka, spesielt gjelder det yrker der skift- eller turnusarbeid er utbredt (omsorgsarbeidere, ansatte i industrien, oljevirksomhet mv.). I figurene 4.8 og 4.9 som viser avtalt arbeidstid for lønnstakere, henholdsvis norskfødte menn og kvinner med innvanderforeldre, er avtalt arbeidstid i referanseuken delt opp i følgende intervaller: under 20 timer i uka, 20-29 timer i uka og 30 timer i uka eller mer.

Figur 4.8 **Avtalt arbeidstid for lønnstakere per 4. kvartal 2022. Norskfødte menn 25-39 år med innvanderforeldre**



Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå.

Som det kommer frem av figur 4.8 har mange av lønnstakerne blant norskfødte menn med innvanderforeldre, en avtalt arbeidstid på 30 timer eller mer i uka. Andelen med en slik arbeidstid ligger på over 80 prosent i alle grupper, med unntak for norsk-somaliske menn. I denne gruppen har 71 prosent av lønnstakerne en avtalt arbeidstid på 30 timer eller mer i uka, mens 19 prosent har en arbeidstid under 20 timer per uke.

Høyest andel med avtalt arbeidstid 30 timer eller mer, finner vi blant norskfødte menn med indiske foreldre med 92 prosent – om lag samme andel som blant jevnaldrende menn uten innvanderbakgrunn (91 prosent). Også blant norskfødte menn med vietnamesisk, bosnisk eller tyrkisk

²⁰ Det finnes ikke opplysninger om arbeidstid eller yrke for selvstendig næringsdrivende i noen administrative datasystemer.

bakgrunn har nesten ni av ti lønnstakere en avtalt arbeidstid på 30 timer eller mer i uka på vårt måletidspunkt i 4. kvartal 2022.

I den største gruppen, norskfødte menn med pakistanske innvandrerforeldre, har 86 prosent av lønnstakerne en arbeidstid på 30 timer eller mer i referanseuka, det samme som blant tidlig-innvandrede menn.

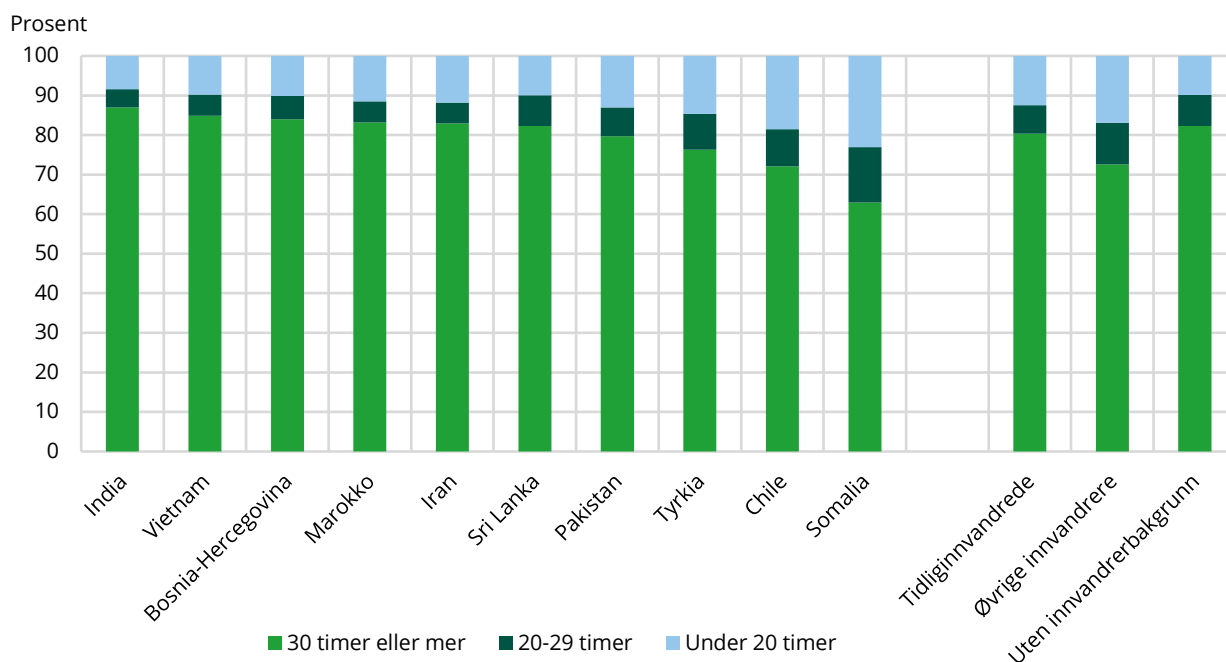
Hos norskfødte menn med innvandrerforeldre fra Sri Lanka, hvor yrkestilknytningen (målt ved yrkesinntekt > 2G) er blant den høyeste, hadde 81 prosent en avtalt ukentlig arbeidstid på 30 timer eller mer, 5 prosent hadde mellom 20 og 29 timer, mens 14 prosent hadde under 20 timer avtalt arbeidstid i uka.

4.14. Mer deltidsarbeid blant kvinnene

Vi har tidligere i kapitlet sett at tilknytningen til yrkeslivet er høy blant de fleste grupper av norskfødte kvinner med innvandrerforeldre – både målt ved hjelp av SSB sin inntektsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk. Det er velkjent at kvinner i større grad enn menn jobber deltid. Dette skyldes flere forhold som at kvinner oftere arbeider i næringer med høy grad av deltid, at kvinner i større grad har omsorgsansvar for barn, familieøkonomi, partners inntekt mv. Opplysningene om avtalt arbeidstid i SFP skiller ikke mellom frivillig og ufrivillig deltid.

Hvis vi sammenligner figurene 4.8 og 4.9 ser vi at norskfødte kvinner med innvandrerforeldre i større grad arbeider deltid sammenlignet med menn med samme landbakgrunn. Kort deltidsarbeid, under 20 timer i uka, er også mer utbredt blant disse norskfødte kvinnene når vi sammenligner med jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn. Men samtidig er andelen lønnstakere med heltidsarbeid, avtalt arbeidstid på 30 timer eller mer i uka, høyere blant flere grupper norskfødte kvinner med innvandrerforeldre sammenlignet med referansegruppene²¹.

Figur 4.9 **Avtalt arbeidstid for lønnstakere per 4. kvartal 2022. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvandrerforeldre**



Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå.

²¹ I SFP blir man regnet som sysselsatt dersom man har midlertidig fravær fra jobben på grunn av fødsel eller adopsjon.

Blant kvinnelige lønsmottakere 25-39 år med bakgrunn fra India, Vietnam, Bosnia-Hercegovina, Marokko og Iran, er andelen med avtalt heltidsarbeid høyere enn hos kvinner uten innvandrerbakgrunn. I likhet med menn, finner vi den høyeste andelen lønnstakere med en slik avtalt arbeidstid blant norskfødte kvinner med indisk bakgrunn – 87 prosent. Til sammenligning var andelen 82 prosent blant kvinner uten innvandrerbakgrunn.

Figur 4.8 viste at norsk-somaliske menn hadde lavest andel med avtalt heltidsarbeid 30 timer eller mer, og relativt flest med kort deltid (under 20 timer i uka). Det samme er tilfellet for norsk-somaliske kvinner. 63 prosent av disse kvinnelige lønsmottakerne har heltidsarbeid, mens 23 prosent jobber kort deltid. Blant kvinnelige lønsmottakere uten innvandrerbakgrunn, er det 10 prosent som har kort deltid. Med unntak for norsk-indiske og norsk-vietnamesiske kvinner, er kort deltid mer utbredt blant norskfødte kvinner med innvandrerbakgrunn enn blant kvinner uten innvandrerbakgrunn.

4.15. Høy andel norskfødte menn med innvandrerbakgrunn i akademiske yrker ...

Forskjeller i inntektsnivå og avtalt arbeidstid kan blant annet tilskrives at man jobber i ulike typer yrker²². I tabell 4.5 viser vi en yrkesfordeling for norskfødte menn 25-39 år med innvandrerforeldre for 4. kvartal 2022. Statistisk sentralbyrås standard for yrkesklassifisering gir detaljerte opplysninger om hvilket yrke man innehar. I tabellen vises fordelingen på det mest aggregerte nivået i standarden²³, som viser hvilket yrkesfelt som yrket hører til for de som er klassifisert som lønns- takere på måletidspunktet. Dette sier også noe om kompetansenivået man må inneha for å ha et yrke innenfor feltet.

Vi har tidligere sett at det er til dels store forskjeller i utdanningsnivå blant de gruppene av norskfødte med innvandrerforeldre som vi studerer i dette kapitlet. Dette gir seg utslag i yrkesfordelingen. I akademiske yrker som krever en kompetanse tilsvarende minst 4-års utdanning fra universitet eller høyskole, finner vi en høy andel norskfødte menn med landbakgrunn fra India, Sri Lanka, Iran og Vietnam. Norskfødte menn 25-39 år med indiske foreldre er aller oftest å finne i denne type yrker med en andel på 38 prosent sammenlignet med 25 prosent blant jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn og blant tidliginnvandrede. Hos norskfødte menn med bakgrunn fra Sri Lanka og Iran hadde henholdsvis 34 og 32 prosent av lønnstakerne et akademisk yrke i 4. kvartal 2022.

I høyskoleyrker, som krever kompetanse tilsvarende 1-3 års utdanning fra universitet eller høyskole, finner vi også en høyere representativitet blant flere grupper norskfødte menn med innvandrerforeldre sammenlignet med jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn.

Yrker innenfor salg og service er mer vanlig blant norskfødte menn med innvandrerforeldre sammenlignet med menn uten innvandrerbakgrunn. Dette gjelder uansett landbakgrunn. Høyest andel innenfor salg og service finner vi blant norskfødte menn med somalisk og chilensk bakgrunn med en andel på henholdsvis 34 og 30 prosent. De andre gruppene ligger mellom 15 og 24 prosent. Blant menn uten innvandrerbakgrunn jobber til sammenligning 12 prosent innenfor salg- og service.

Håndverkeryrker er derimot mindre vanlig blant norskfødte menn 25-39 år med innvandrerbakgrunn sammenlignet med jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. Høyest andel innenfor dette yrkesfeltet finner vi blant norskfødte menn med chilensk, tyrkisk, marokkansk eller bosnisk bakgrunn.

²² SFP inneholder kun opplysninger om yrke for lønnstakere.

²³ En mer findelet yrkesfordeling vil gi for få observasjoner.

Innenfor yrkesfeltet operatører og sjåførere finner vi en relativt høy andel norskfødte menn med tyrkisk eller pakistansk bakgrunn - 9 prosent – sammenlignet med drøyt 9 prosent blant jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn.

Tabell 4.5 Yrkesfordeling blant lønntakere. Norskfødte menn 25-39 år med innvandrereforeldre. 4. kvartal 2022

	Tyrkia	Bosnia- Hercegovina	Marokko	Somalia	Sri Lanka	India	Iran
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Administrative ledere	7,6	3,8	4,6	2,2	3,1	8,6	7,2
Akademiske yrker	17,5	26,2	23,9	24,1	34,3	37,9	32,2
Høgskoleyrker	16,1	23,0	19,5	15,2	24,1	24,6	21,6
Kontoryrker	11,2	12,8	7,4	13,3	10,7	6,6	9,3
Salg og service	21,7	15,7	24,4	33,7	18,5	14,8	23,3
Primæryrker	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Håndverkere	13,4	12,1	12,8	2,2	3,7	2,8	4,1
Operatører og sjåførere	8,8	5,4	5,3	5,6	3,7	3,8	2,1
Renholdere og hjelpearbeidere	3,8	1,0	2,1	3,7	1,9	1,0	0,3

Tabell 4.5 forts.

	Pakistan	Vietnam	Chile	Tidlig- innvandrede	Øvrige innvandrere	Uten innvandrere- bakgrunn
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Administrative ledere	7,9	6,2	3,7	6,5	4,5	6,6
Akademiske yrker	25,5	31,3	17,7	25,5	17,1	25,1
Høgskoleyrker	18,8	22,6	14,0	18,6	10,9	20,3
Kontoryrker	11,7	12,5	9,7	10,1	6,3	5,7
Salg og service	21,1	15,7	30,3	20,9	17,4	12,1
Primæryrker	0,0	0,0	0,0	0,2	1,1	1,1
Håndverkere	4,1	6,4	13,7	8,9	19,9	16,6
Operatører og sjåførere	8,8	3,6	4,3	6,2	13,0	9,2
Renholdere og hjelpearbeidere	2,2	1,9	6,6	3,2	9,8	3,4

Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.5 viser at nesten 7 prosent av mannlige lønntakere uten innvandrerbakgrunn hadde administrative lederjobber. Blant norskfødte menn med bakgrunn fra India, Pakistan, Tyrkia og Iran er andelen administrative ledere noe høyere. Dette yrkesfeltet har i statistikken ikke noe krav til bestemt kompetansenivå. Kompetanse her betyr reelle kunnskaper og ferdigheter og ikke nødvendigvis formell utdanning.

4.16. ... og enda høyere akademikerandel blant kvinnene

Vi har tidligere i kapitlet omtalt at norskfødte kvinner med innvandrereforeldre gjennomgående har et høyere utdanningsnivå sammenlignet med norskfødte menn med foreldre som har innvandret. Dette gjenspeiler seg også i yrkesfordelingen i tabell 4.6. Det er relativt flere som arbeider innenfor akademiske yrker og høgskoleyrker blant norskfødte kvinnelige lønntakere med innvandrerbakgrunn, sammenlignet med mannlige lønntakere med samme bakgrunn.

I likhet med mennene, finner vi også blant kvinnene at de med bakgrunn fra India og Sri Lanka har flest med et akademisk yrke. I begge disse gruppene har over halvparten av lønntakerne et yrke som krever minst 4-års utdanning fra universitet eller høgskole. Hos kvinner uten innvandrerbakgrunn er andelen med et akademisk yrke 46 prosent, og 39 prosent blant kvinner som har tidliginnvandret.

Tabell 4.6 Yrkesfordeling blant lønnstakere. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvandrerforeldre. 4. kvartal 2022

	Bosnia-						
	Tyrkia	Hercegovina	Marokko	Somalia	Sri Lanka	India	Iran
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Administrative ledere	3,0	3,3	4,6	0,4	2,8	5,2	5,3
Akademiske yrker	32,9	42,6	41,7	43,8	52,4	54,2	48,9
Høgskoleyrker	17,3	18,2	15,2	9,8	19,9	17,7	16,1
Kontoryrker	8,2	8,3	8,1	4,4	6,1	7,4	6,9
Salg og service	35,4	24,7	27,7	40,2	17,7	14,5	22,0
Primæryrker	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Håndverkere	0,4	0,9	0,5	0,4	0,0	0,2	0,0
Operatører og sjåførere	0,8	0,9	1,2	0,7	0,7	0,2	0,3
Renholdere og hjelpearbeidere	2,0	0,9	1,2	0,4	0,4	0,6	0,7

Tabell 4.6 forts.

	Pakistan	Vietnam	Chile	Tidlig- innvandrede	Øvrige innvandrere	Uten innvandrer- bakgrunn
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Administrative ledere	4,6	6,3	3,1	5,9	3,5	5,2
Akademiske yrker	37,3	41,2	29,6	39,4	24,1	46,2
Høgskoleyrker	19,9	19,6	15,2	16,4	9,7	14,1
Kontoryrker	12,5	8,3	7,3	8,5	7,3	6,4
Salg og service	23,9	22,4	39,9	27,3	36,1	23,4
Primæryrker	0,1	0,0	0,0	0,0	0,6	0,4
Håndverkere	0,1	0,4	0,6	0,4	0,9	1,1
Operatører og sjåførere	1,0	0,7	1,2	0,9	4,2	1,5
Renholdere og hjelpearbeidere	0,7	1,2	3,1	1,3	13,6	1,6

Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå

Den prosentvise andelen med høgskoleyrker varierer fra 10 prosent blant norskfødte kvinner med somalisk landbakgrunn til 20 prosent blant norskfødte kvinner med innvandrerforeldre fra Pakistan og Sri Lanka. Tilsvarende andel blant kvinner uten innvandrerbakgrunn er 14 prosent, og 16 prosent blant kvinner som har tidliginnvandret.

I likhet med norskfødte menn med innvandrerforeldre, er det også mange norskfødte kvinner med innvandrerbakgrunn som jobber innenfor salg og service. Spesielt gjelder dette for kvinner med somalisk, chilensk eller tyrkisk bakgrunn. Hos norsk-somaliske og norsk-chilenske kvinner jobber 40 prosent innenfor salg og service, mens dette gjelder for 35 prosent blant norsk-tyrkiske kvinnelige lønnsinntakere. Tilsvarende andel blant kvinner uten innvandrerbakgrunn var til sammenligning 23 prosent. Hos tidliginnvandrede kvinner er 27 prosent ansatt innenfor salg og service.

5. Husholdningenes inntekter

Mads Ivar Kirkeberg

I foregående kapittel så vi på tilknytning til arbeidsmarkedet blant norskfødte med innvandrerforeldre gjennom opptjent yrkesinntekt gjennom året. Tallene for yrkestilknytning viste til dels store forskjeller etter både landbakgrunn, alder og kjønn. I noen grupper fant vi også en relativt høy andel som stod utenfor yrkeslivet, og mottok arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd. Vi har tidligere omtalt at SSB sin inntektsstatistikk viser at det er store forskjeller i de økonomiske levekårene hos ulike grupper med innvandrerbakgrunn, og at et viktig skille går mellom de som har en tilknytning til arbeidslivet, og de som står uten inntektsgivende arbeid, og som derfor er avhengige av ulike former for stønader.

I dette kapitlet skal vi se litt nærmere på de økonomiske levekårene til norskfødte med innvandrerforeldre. Den økonomiske velferden til de fleste av oss bestemmes ut fra de inntektene som mottas av den husholdningen vi tilhører. Ulike typer inntekt blir registrert på individnivå, men blir som regel delt med andre medlemmer i husholdningen. Personer som selv tjener lite eller ingenting kan nyte godt av å bo sammen med husholdningsmedlemmer som tjener mer. Det er derfor bred enighet om at det er husholdningens samlede inntekter som er best egnet til å belyse økonomiske levekår.

Vi skal fortsatt benytte inntektsstatistikken for husholdninger for inntektsåret 2022 som kilde (se tidligere omtale i egen boks i kapittel 4). Som en husholdning regnes alle personer som er fast bosatt i boligen.²⁴

Det inntektsbegrepet vi skal benytte i resten av dette kapitlet, samlet husholdningsinntekt etter skatt, vil være jevnere fordelt mellom husholdninger enn for eksempel kun yrkesinntekt og trygder, siden husholdningsinntekten også omfatter ulike typer av stønader som kontantstøtte, barnetrygd, bostøtte, sosialhjelp mv. Fra disse samlede kontante inntektene som husholdningene mottar fratrekkes utlignet skatt, og man får et inntektsbegrep som gir et mål på hva husholdningen har disponibelt til forbruk og sparing. For å kunne sammenligne de økonomiske levekårene til personer som tilhører ulike typer husholdninger justerer vi husholdningsinntekten ved hjelp av en ekvivalensskala. Vi ender da opp med et sammenlignbart inntektsbegrep kalt inntekt etter skatt per forbruksenhet (se nærmere om dette i egen boks under). Inntekt etter skatt per forbruksenhet benyttes som regel i SSB sine analyser av økonomiske levekår, inntektsfordeling og i måling av lavinntekt («fattigdom»).

Vi skal først se litt på hvordan norskfødte med innvandrerforeldre fordeler seg på ulike typer husholdninger. Deretter skal vi se på disse husholdningenes inntektsnivå og hvordan de plasserer seg i den generelle inntektsfordelingen i samfunnet sammenlignet med referansegruppene. De som ligger nederst i fordelingen måles i tillegg med det som kalles for vedvarende lavinntekt.

²⁴ Inntektsstatistikken for husholdninger tar utgangspunkt i personenes folkeregistrerte adresse. I tillegg benyttes også opplysninger om studie-/arbeidssted for studenter og unge arbeidstakere som har lang vei fra folkeregistrert bosted, og det dannes såkalte faktiske adresser basert på opplysninger om skole-/arbeidskommune for disse.

Inntekt etter skatt per forbruksenhet

For å kunne sammenligne den økonomiske velferden til husholdninger av ulik type og størrelse er det vanlig å justere inntekten ved hjelp av såkalte ekvivalensskalaer eller forbruksvekter. En ekvivalensskala gir uttrykk for hvor stor inntekt en husholdning på for eksempel fire personer må ha, for å ha samme levestandard eller økonomisk velferd som en enslig person. En slik skala tar hensyn til at en husholdning som består av flere personer har flere utgifter, men også kan nyte godt av stordriftsfordeler som at flere personer deler på utgifter til TV, internett og andre forbruksvarer. Når slike ekvivalensskalaer blir brukt, forutsetter man at hele husholdningsinntekten blir likt fordelt på alle husholdningsmedlemmene.

I dette kapitlet har vi benyttet EU sin skala for beregning av forbruksvekter. Her får første voksne i husholdningen vekt lik 1, neste voksne vekt lik 0,5 mens hvert barn får vekt lik 0,3. En parhusholdning med to barn vil da ha sum forbruksvekter ($1+0,5+0,3+0,3$) lik 2,1. Dette betyr at en slik husholdning med to voksne og to barn må ha en inntekt som er 2,1 ganger større enn en aleneboende for å ha samme økonomiske velferdsnivå. Den samlede husholdningsinntekten etter skatt divideres i dette tilfellet på 2,1 og alle husholdningsmedlemmer tilordnes samme (ekvivalent)inntekt.

5.1. Husholdningsfordeling

I tabell 5.1 har vi tatt utgangspunkt i de samme 19 054 norskfødte personene i alderen 25-39 år med innvanderforeldre som vi fulgte gjennom hele kapittel 4, og fordelt dem etter husholdningstyper og landbakgrunn. Antall observasjoner setter begrensninger for hvor detaljert inndeling etter husholdningstyper vi kan ha i tabellen.

Som vi ser i tabell 5.1 er det store forskjeller i hvilke husholdningstyper de norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre tilhører. Hvis vi først ser på aleneboende, så er dette mest vanlig blant norskfødte med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, Iran og Somalia hvor hver tredje person bor alene. Blant norskfødte med for eksempel bakgrunn fra Pakistan og Tyrkia er andelen aleneboende mye lavere – henholdsvis 13 og 17 prosent. Dette kan forklares mye ut fra ulike alderssammen-setning. Blant norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina og Somalia er henholdsvis 94 og 76 prosent i aldersgruppen 25-29 år, mens norskfødte med bakgrunn fra Pakistan og Tyrkia er eldre. Her befinner henholdsvis 36 og 44 prosent seg i aldersgruppen 25-29 år. Blant personer uten innvanderbakgrunn er til sammenligning andelen aleneboende 24 prosent.

Husholdningstypen par uten barn er mest vanlig blant norskfødte med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, Iran og Vietnam (20-22 prosent), mens dette er mindre vanlig blant de med foreldre fra Pakistan (9 prosent) og Somalia (7 prosent).

Ulike alder forklarer også hvorfor en del grupper av norskfødte med innvanderbakgrunn, i langt større grad er etablert i parforhold med barn²⁵. Blant norskfødte med innvanderforeldre fra Tyrkia, Pakistan og Marokko, er mer enn 30 prosent etablert i parhushold med barn i alderen 0-17 år. I disse tre gruppene er gjennomsnittlig alder rundt 31 år. I de grupper av norskfødte hvor denne husholdningstypen er mindre vanlig, som eksempel blant norsk-somalier og norsk-iranere, ligger gjennomsnittlig alder rundt 27-28 år. Antall barn varierer en del etter landbakgrunn blant disse parhusholdene med barn 0-17 år. Flest mindreårige barn har par med pakistansk bakgrunn med i gjennomsnitt 2,0 barn, fulgt av par med marokkansk bakgrunn (1,8 barn) og tyrkisk bakgrunn (1,7 barn). Færrest barn har norskfødte med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina og Iran med i gjennomsnitt 1,4 barn. Parhushold uten innvanderbakgrunn med barn 0-17 år, har i gjennomsnitt 1,9 barn ifølge SSBs inntektsstatistikk for husholdninger 2022.

²⁵ I husholdningene par uten barn og par med barn 0-17 år er det kun satt som krav at en av de voksne er norskfødt med innvanderforeldre. I mange tilfeller vil den andre voksne i paret også være norskfødt med innvanderforeldre, men vedkommende kan også være en innvander eller en person uten innvanderbakgrunn.

Tabell 5.1 Andel norskfødte i alderen 25-39 år med innvanderforeldre, etter husholdningstype. 2022

	Husholdningstype - prosentvis andel					
	Antall personer	Alene-boende	Par uten barn	Par med barn 0-17 år	Par med voksne barn	Annen husholdningstype ¹
I alt	19 054	21	14	27	13	25
Pakistan	6 262	13	9	33	11	34
Vietnam	3 276	26	20	23	11	20
Tyrkia	2 182	17	13	36	12	22
Sri Lanka	1 601	25	18	15	25	17
India	1 215	20	18	26	16	20
Marokko	1 188	23	10	31	12	24
Chile	891	23	19	25	10	23
Somalia	869	32	7	12	10	39
Iran	800	34	21	13	13	19
Bosnia-Hercegovina	770	33	22	13	17	15
Tidliginnvandrede	12 634	26	13	32	8	21
Øvrige innvandrere	275 943	29	16	40	1	14
Uten innvandrerbakgrunn	788 611	24	19	40	5	12

¹ Omfatter enslige forsørgere med barn 0-17 år, enslige forsørgere med voksne barn og flerfamiliehusholdninger.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Husholdningstypen par med voksne barn i tabell 5.1 er parhushold hvor yngste barn i husholdningen er 18 år og eldre. I den aldersgruppen av norskfødte med innvanderforeldre som vi studerer her, 25-39 år, vil dette i de aller fleste tilfeller være personer som ikke har dannet egen husholdning, men fortsatt er registrert som barn sammen med foreldrene²⁶. Høyest andel her finner vi blant norskfødte med innvanderforeldre fra Sri Lanka, hvor hver fjerde person 25-39 år fortsatt bor i samme husholdning som foreldrene.

Restkategorien «annen husholdningstype» i tabell 5.1 omfatter enslige forsørgere med barn i ulik alder og ulike typer flerfamiliehusholdninger. Statistikken viser at særlig sistnevnte husholdningstype, flerfamiliehusholdninger, er langt mer vanlig blant mange innvandrergrupper, og forklarer mye av de høye andelene her blant norskfødte med innvanderforeldre sammenlignet med jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. Høyest andel i flerfamiliehusholdninger finner vi blant norskfødte med pakistansk bakgrunn (29 prosent), fulgt av de med somalisk bakgrunn (23 prosent), tyrkisk bakgrunn (16 prosent) og marokkansk bakgrunn (15 prosent). Lavest andel i flerfamiliehusholdninger har norskfødte med iranske innvanderforeldre – 8 prosent. Blant jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn er det drøyt 5 prosent som bor i flerfamiliehusholdninger.

Andelen personer som tilhører husholdningstypen enslig mor eller far med barn 0-17 år, ligger fra 1 prosent blant norsk-bosniere til nesten 6 prosent blant norsk-somaliere. Blant de uten innvandrerbakgrunn er det drøyt 3 prosent som er eneforsørgere med barn i alderen 0-17 år.

Siden restkategorien «annen husholdningstype» i tabell 5.1 omfatter så vidt forskjellige husholdningstyper gir det mindre mening å gi samlede tall for husholdningsinntekt for disse.

Vi velger videre å se nærmere på de husholdningstypene hvor norskfødte med innvanderforeldre har etablert seg i egne husholdninger, det vil si aleneboende, par uten barn og par med barn i

²⁶ Registrert med personkode 3 som barn, og ikke som referanseperson (personkode 1) eller i par med referanseperson (personkode 2).

alderen 0-17 år. Dette er de samme husholdningstypene hvor vi målte inntektsnivå i Kirkeberg et al. (2019).

5.2. Husholdningenes inntektsnivå

I kapittel 4 viste vi at tilknytningen til yrkeslivet og nivået på yrkesinntektene, varierte en god del blant de gruppene av norskfødte med innvandrerforeldre som vi studerer. Norskfødte 25-39 år med bakgrunn fra India, Vietnam og Sri Lanka skilte seg ut ved å ha høyere yrkesinntekter enn for eksempel norskfødte med bakgrunn fra Somalia, Chile, Marokko, Tyrkia og Pakistan.

Figur 5.1 viser at disse inntektsforskjellene langt på vei videreføres når vi går over til å se på den samlede disponible inntekten til husholdningene de tilhører. Her tar vi hensyn til alle kontante inntekter – ikke bare de individuelle yrkesinntektene. I figur 5.1 måler vi median inntekt etter skatt per forbruksenhet som andel av tilsvarende median i den jevnaldrende befolkningen uten innvandrerbakgrunn (se egen tekstboks for hvordan man beregner inntekt etter skatt per forbruksenhet). Dette gjøres separat for de tre husholdningstypene aleneboende, par uten barn og par med barn 0-17 år²⁷. Inntekt etter skatt omfatter alle typer kontante inntekter som husholdningen mottar: inntekt fra arbeid, pensjoner, trygder, ulike kapitalinntekter, sosialhjelp, bostøtte, barnetrygd, kontantstøtte med videre. Husholdningens samlede utlignede skatt trekkes fra.

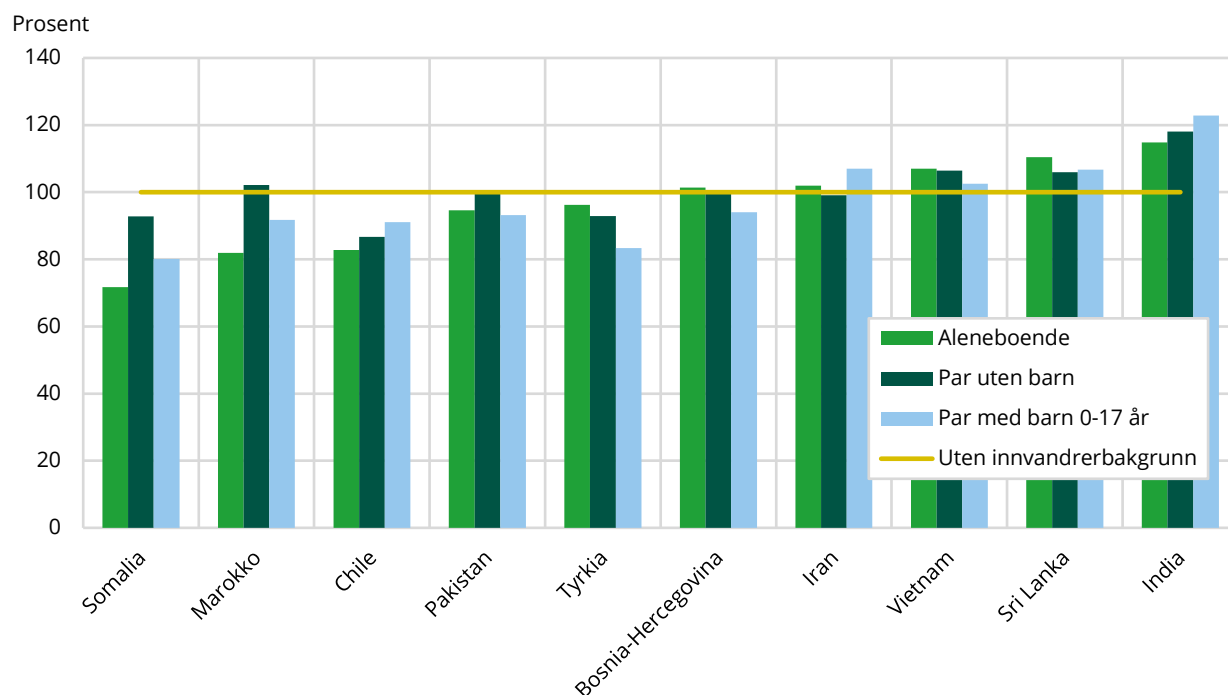
I nesten alle av husholdningstypene i figur 5.1, så har norskfødte 25-39 år med landbakgrunn fra India, Sri Lanka og Vietnam et høyere inntektsnivå enn de andre gruppene av norskfødte med innvandrerforeldre. Disse husholdningene har også et høyere inntektsnivå, målt ved medianen, sammenlignet med tilsvarende husholdninger uten innvandrerbakgrunn. Norskfødte med indisk bakgrunn har de høyeste inntektsnivåene i 2022 – det gjelder alle tre husholdningstyper. Det samme var tilfellet i forrige måling for inntektsåret 2017 (Kirkeberg et al. 2019). Norsk-indiere som er aleneboende har en medianinntekt 15 prosent høyere enn blant enslige jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. Blant husholdningstypene par uten barn og par med barn (0-17 år) ligger medianinntekten henholdsvis 18 og 23 prosent høyere hos norskfødte med indiske innvandrerforeldre, sammenlignet med medianinntekten hos jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn i samme husholdningstyper.

Norskfødte med innvandrerforeldre fra Iran og Bosnia-Hercegovina har også relativt høye husholdningsinntekter sammenlignet med referansegruppen uten innvandrerbakgrunn. Norsk-iranere i parhushold med mindreårige barn har en medianinntekt som ligger 7 prosent høyere enn inntektsnivået til referansegruppen i figur 5.1. For norsk-iranere og norsk-bosniere som bor alene eller i par uten barn, ligger medianinntekten på samme nivå som for tilsvarende husholdninger uten innvandrerbakgrunn.

Lavest inntektsnivå i figur 5.1, målt ved median inntekt etter skatt per forbruksenhet, har norsk-somaliske husholdninger. Norsk-somaliere 25-39 år som bor alene, har en medianinntekt som utgjør 72 prosent av medianinntekten til aleneboende uten innvandrerbakgrunn i samme aldersgruppe. For par uten barn og par med barn 0-17 år, er tilsvarende inntektsandeler 93 og 80 prosent.

²⁷ Det er viktig å være klar over at enkelte av disse husholdningsgruppene har relativt få observasjoner. Det er en av årsakene til at median er benyttet som målemetode i stedet for gjennomsnitt. Enkeltobservasjoner med svært høy (eller lav) inntekt kan påvirke gjennomsnittlig inntekt betydelig. Medianinntekten er inntekten til den midterste observasjonen i gruppa etter at inntektene til alle i gruppa er sortert etter størrelse.

Figur 5.1 Norskfødte i alderen 25-39 år med innvanderforeldre. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU) som andel av medianen i den jevnaldrende befolkningen uten innvanderbakgrunn. Ulike husholdningstyper. 2022

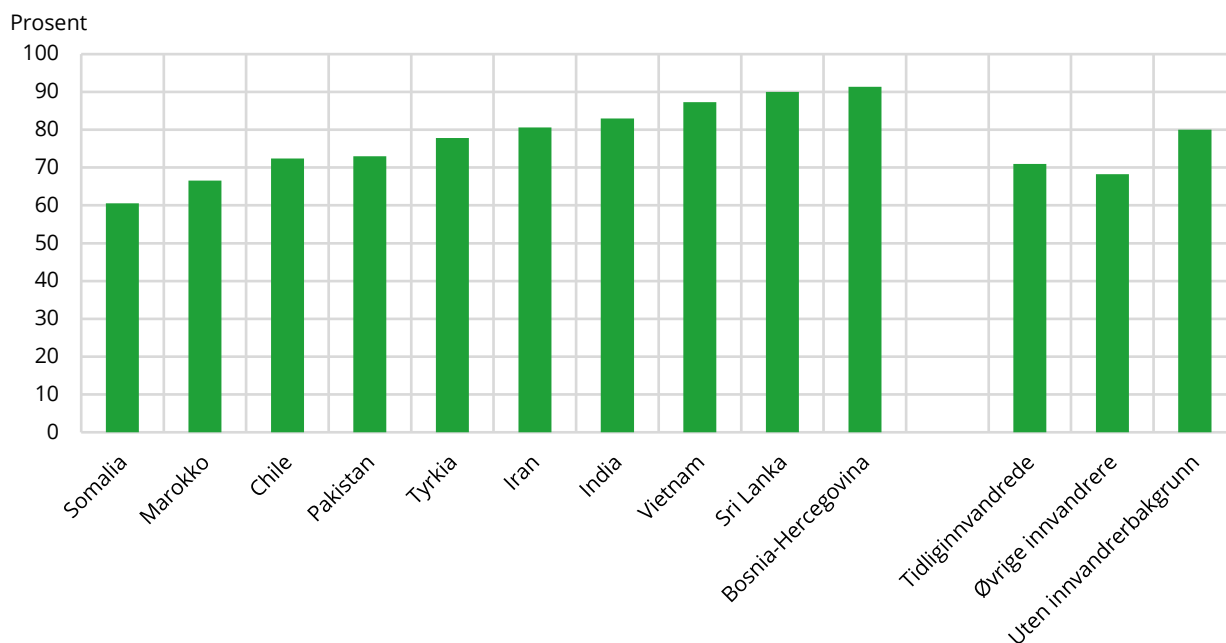


Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

I den antallsmessig største gruppen i figur 5.1, norskfødte med pakistanske innvanderforeldre, ser vi at blant par uten barn er inntektsnivået på linje med jevnaldrende parhushold uten innvanderbakgrunn. Blant aleneboende norsk-pakistanere og de som bor i parhushold med barn, ligger medianinntekten noe lavere enn hos tilsvarende husholdninger uten innvanderbakgrunn.

Hva skyldes disse inntektsforskjellene blant de husholdningene vi studerer i figur 5.1? Mye av årsaken ligger igjen i ulik tilknytning til arbeidsmarkedet. Den viktigste inntektskilden for husholdningene i den aldersgruppen som vi studerer, 25-39 år, vil generelt være inntekt fra arbeid. Husholdningenes inntektsnivå må derfor sees i sammenheng med deltakelse i arbeidsmarkedet. I figurene 5.2 og 5.3 måler vi som tidligere yrkestilknytning ut ifra en yrkesinntekt minst to ganger grunnbeløpet i folketrygden (2G), som tilsvarer 220 000 kroner i 2022.

Figur 5.2 viser yrkestilknytningen til aleneboende. Blant aleneboende i alderen 25-39 år uten innvanderbakgrunn, var 80 prosent yrkestilknyttet i 2022. Blant flere grupper av norskfødte med innvanderforeldre som bor alene, er yrkestilknytningen høyere. Særlig gjelder dette aleneboende med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina og Sri Lanka med rundt 90 prosent yrkestilknyttede. Men også blant aleneboende med innvanderforeldre fra Vietnam, India og Iran har mer enn 80 prosent en så høy yrkesinntekt at de blir regnet som yrkestilknyttet ifølge SSB sin inntektsstatistikk. Som vi så tidligere i figur 5.1 hadde alle disse gruppene av norskfødte som bor alene, et inntektsnivå som lå høyere enn hos aleneboende uten innvanderbakgrunn. Yrkesinntektens betydning for husholdningsøkonomien vises også ved at norskfødte med bakgrunn fra Somalia, Marokko og Chile hadde det laveste inntektsnivået i figur 5.1. Figur 5.2 viser at disse også har den laveste yrkestilknytningen. Lavest andel yrkestilknyttede har aleneboende norsk-somaliere med rundt 60 prosent.

Figur 5.2 Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre. Andel aleneboende som er yrkestilknyttet. 2022

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Figur 5.3 viser andelen med minst to yrkestilknyttede²⁸ blant par uten barn og blant par med barn 0-17 år. I likhet med figur 5.2 viser også denne figuren en sammenheng mellom husholdningsmedlemmenes deltakelse i arbeidslivet og husholdningens inntektsnivå. Det relativt høye inntektsnivået til norskfødte i parhushold, og med bakgrunn fra India, Sri Lanka og Vietnam som figur 5.1 viste, kan tilskrives at disse i større grad har flere yrkestilknyttede sammenlignet med parhushold med lavere inntekter. Norsk-indere både i parhushold med og uten barn hadde de klart høyeste inntektsnivåene, og de har også størst andel med minst to yrkestilknyttede i husholdningen. Blant par uten barn hvor minst en av partene har norsk-indisk bakgrunn, er andelen med begge to yrkestilknyttet, 80 prosent. Blant tilsvarende par med mindreårige barn er andelen yrkestilknyttede 87 prosent. Hos parhushold uten innvandrerbakgrunn er til sammenligning andelen yrkestilknyttede henholdsvis 70 og 84 prosent.

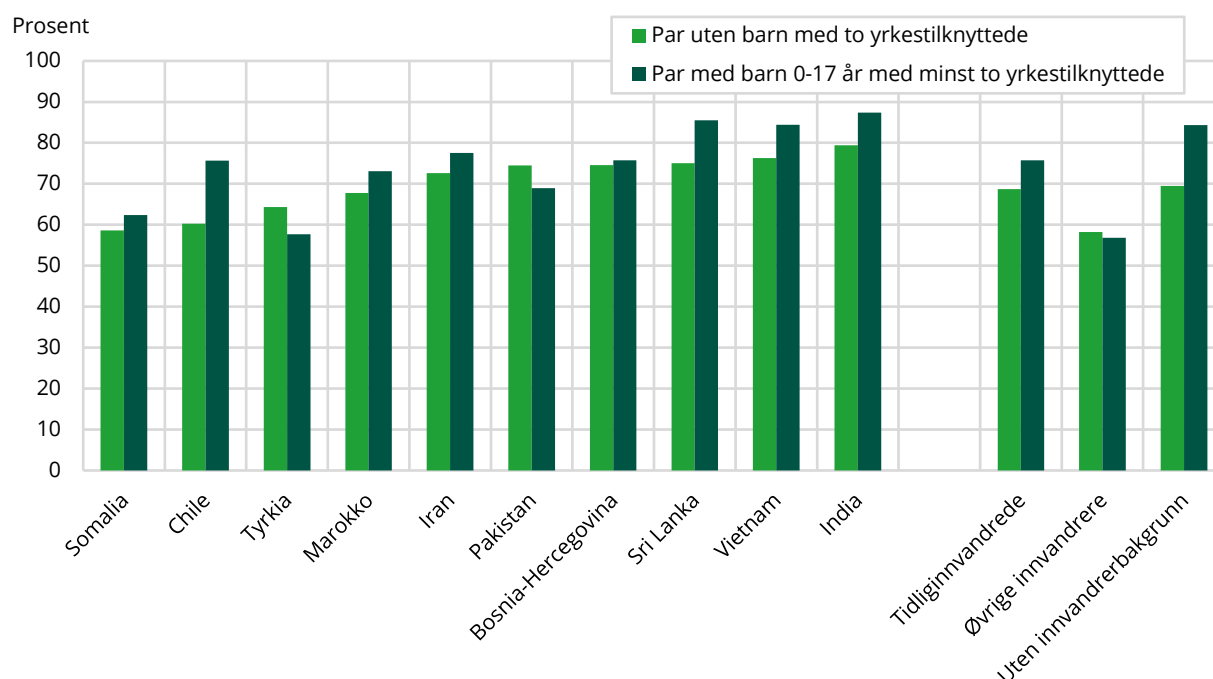
I likhet med aleneboende, finner vi også blant par uten barn den svakeste yrkestilknytningen blant norskfødte med somalisk bakgrunn, og bidrar til det relativt lave inntektsnivået blant disse husholdningene. I parhusholdene uten barn er det 59 prosent hvor begge er å regne som yrkestilknyttet ifølge inntektsstatistikken. Blant par med mindreårige barn er denne andelen 62 prosent hos norsk-somaliere.

Lavest andel med minst to yrkestilknyttede i parhusholdninger med barn, har norskfødte med tyrkisk bakgrunn (58 prosent). Blant norskfødte 25-39 år med pakistansk bakgrunn, og som bor i parhushold med barn, har 69 prosent to eller flere yrkestilknyttede. Norskfødte med tyrkisk eller pakistansk bakgrunn er de to eneste gruppene i figur 5.3 hvor andelen med minst to yrkesaktive er lavere blant par med barn sammenlignet med par uten barn. Det kan være flere årsaker til dette. Vi har tidligere i kapitlet sett at par med pakistansk eller tyrkisk bakgrunn er blant de mest barnerike. I kapittel 4 viste vi også at norsk-pakistanske og norsk-tyrkiske kvinner i noe mindre grad vendte tilbake til arbeidslivet i årene etter avsluttet foreldrepermisjon sammenlignet med jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn. I disse to gruppene norskfødte kvinner med innvanderforeldre

²⁸ I parhusholdningene, både med og uten barn, kan det være flere som bidrar med inntektsgivende arbeid. Hos par uten barn kan det være én eller to yrkestilknyttede. Hos par med barn opp til 17 år, kan det i enkelte tilfeller være flere enn to yrkestilknyttede personer i husholdningen siden noen barn kan være gamle nok til å ha en yrkesinntekt høyere enn 2G.

er mottak av kontantstøtte også mer vanlig, og bidrar til å forlenge tiden for en eventuell tilbakekomst til yrkeslivet.

Figur 5.3 Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre. Andel parhushold med og uten barn med minst to yrkestilknyttede i husholdningen. 2022



Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

5.3. Inntektsfordeling

Inntektsnivået målt ved median inntekt etter skatt per forbruksenhet, slik vi hittil har vist, forteller en god del om inntektsforskjeller, men gir ikke noe fullstendig bilde av hvordan inntektene er fordelt. En metode for å vise hvordan ulike grupper, for eksempel norskfødte med innvanderforeldre, plasserer seg i den generelle inntektsfordelingen i samfunnet, er å rangere hele befolkningen i like store inntektsklasser ut ifra størrelsen på husholdningsinntektene, og deretter se hvilke andeler disse gruppene har i de ulike inntektsklassene. I tabell 5.2 har vi benyttet kvintiler - det vil si at vi deler opp hele befolkningen i fem like store inntektsklasser for inntektsåret 2022. Ved å benytte kvintilgrenser for inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) i hele befolkningen får vi et bilde av den generelle inntektsfordelingen i landet. Kvintil 1 vil da være de 20 prosentene med lavest inntekt i landet, mens kvintil 5 er de 20 prosentene med høyest inntekt. For å kunne sammenligne inntektene til ulike typer husholdninger har vi benyttet inntekt etter skatt per forbruksenhet slik vi også gjorde i figur 5.1.

Hvis de norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre som vi studerer hadde hatt samme inntektsfordeling som i befolkningen generelt, ville andelen vært 20 prosent i hvert inntektskvintil. Men som tabell 5.2 viser er det store forskjeller mellom de ulike gruppene norskfødte etter deres foreldres landbakgrunn.

Nederst i inntektsfordelingen finner vi en overrepresentasjon av norskfødte med somaliske, marokkanske, chilenske, tyrkiske og pakistanske foreldre, men det er store forskjeller etter landbakgrunn. 40 prosent av norsk-somalierne i alderen 25-39 år plasserer seg inntektsmessig i det laveste inntektskvintilet, mens dette gjelder 21 prosent av norsk-pakistanerne. Tabell 5.2 viser forøvrig at norskfødte med pakistansk bakgrunn har en inntektsfordeling mye lik den i befolkningen

generelt. Blant jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn er det 15 prosent som ligger i det laveste inntektskvintilet i 2022.

Øverst i inntektsfordelingen finner vi, ikke overraskende, en overrepresentasjon av de samme grupper som vi tidligere har sett har sterkest yrkestilknytning, og høyest medianinntekt. 40 prosent av norskfødte med indisk bakgrunn plasserer seg i femdelen av befolkningen med høyest inntekt. Blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Sri Lanka og Vietnam er andelene i høyeste inntektskvintil henholdsvis 27 og 22 prosent. Hos jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn er det til sammenligning 20 prosent som ligger i den høyeste inntektsklassen. Lavest andel i høyeste inntektsklasse har norskfødte med somalisk og chilensk landbakgrunn – henholdsvis 8 og 9 prosent.

Når vi sammenligner med tilsvarende inntektsfordeling etter kvintiler for inntektsåret 2017 i Kirkeberg et. al (2019), finner vi at norskfødte med innvandrerforeldre ligger høyere i fordelingen i 2022. Blant norskfødte med pakistansk bakgrunn har som eksempel andelen i laveste inntektsklasse blitt redusert fra 30 prosent i 2017 til 21 prosent i 2022, mens blant norskfødte med tyrkisk bakgrunn har andelen gått fra 30 til 22 prosent i samme periode.

Tabell 5.2 Norskfødte 25-39 år med innvandrerforeldre. Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala). Kvintiler¹. Landbakgrunn. 2022

Personer 25-39 år	Antall personer	Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)				
		Kvintil 1	Kvintil 2	Kvintil 3	Kvintil 4	Kvintil 5
Pakistan	6 262	21	20	21	20	18
Vietnam	3 276	14	17	22	24	22
Tyrkia	2 182	22	28	22	18	10
Sri Lanka	1 601	13	13	21	25	27
India	1 215	10	9	18	22	40
Marokko	1 188	27	21	20	19	13
Chile	891	24	24	23	20	9
Somalia	869	40	24	14	14	8
Iran	800	20	17	21	23	19
Bosnia-Hercegovina	770	14	21	24	26	16
Tidliginnvandrede	12 634	25	21	20	19	15
Øvrige innvandrere	275 943	39	22	17	13	9
Uten innvandrerbakgrunn	788 611	15	18	23	24	20

¹ Kvintilgrenser for hele befolkningen eksklusive studenter. Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Ulik tilknytning til arbeidsmarkedet, som vist i kapittel 4, er den viktigste årsaken til disse relativt store forskjellene i hvordan norskfødte med ulik landbakgrunn plasserer seg i inntektsfordelingen. Generelt er de som ligger i laveste inntektskvintil kjennetegnet av ingen eller svært få yrkes-tilknyttede husholdningsmedlemmer. I øverste inntektskvintil finner vi ingen husholdninger uten yrkestilknyttede, og et klart flertall av disse husholdningene har to eller flere yrkestilknyttede personer. Dette gjelder uavhengig av landbakgrunnen til de norskfødte med innvandrerforeldre.

Ulik husholdningstilknytning blant de norskfødte med innvandrerbakgrunn som vist i tabell 5.1, kan også forklare noe av forskjellene vi ser i inntektsfordelingen. Laveste inntektskvintil er kjennetegnet av en høy andel aleneboende, mens parhusholdninger med og uten barn i større grad plasserer seg høyere i inntektsfordelingen. Husholdninger med barn i toppen av fordelingen er videre kjennetegnet av å ha færre antall barn, mens vi finner relativt flere barnerike husholdninger blant de med lavere inntekt.

Tabell 5.2 viser at enkelte grupper av norskfødte med innvandrerforeldre er overrepresentert blant de med lavest inntekt i befolkningen, men tallene gir kun et tverrsnittsbilde for ett enkelt inntektsår – året 2022. Tallene sier ikke noe om det å ha en relativt lav inntekt er en mer kortvarig tilstand, eller om dette har en varighet over flere år. Noen grupper vil bare kortvarig befinne seg nederst i

inntektsfordelingen, mens andre grupper vil kunne ha større vansker med å forbedre sin økonomiske situasjon. Vi skal i neste avsnitt se nærmere på dette ved å beregne forekomsten av vedvarende lavinntekt.

5.4. Vedvarende lavinntekt

En mye benyttet metode for å belyse økonomiske levekår er å se på forekomsten av lavinntekt, det vil si hvor mange personer som tilhører en husholdning som har en inntekt betydelig lavere enn det som er den typiske inntekten i samfunnet. Selv om det er vanskelig å ha en bestemt oppfatning om hva som menes med «betydelig lavere», eller hva som er «den typiske inntekten» i samfunnet, er det i dag vanlig å definere en slik lavinntektsgrense ut fra en relativ avstand til medianinntekten i hele befolkningen, for eksempel det beløpet som tilsvarer 60 prosent av medianinntekten (Epland og Kirkeberg 2014). Vi har i tillegg benyttet EU sin ekvivalensskala for å kunne sammenligne inntekten til husholdninger av ulik størrelse og sammensetning. Lavinntekt er først og fremst et levekårs-messig problem når dette er en situasjon som vedvarer over lengre tid. Men også det å ha vedvarende lavinntekt kan defineres på ulike måter. I dette kapitlet har vi valgt å slå sammen husholdningsinntektene gjennom en periode på 3 år - og deretter definere alle de som hadde en gjennomsnittlig inntekt lavere enn 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme periode, som en lavinntektshusholdning. Dette er en metode som ofte har blitt benyttet i Statistisk sentralbyrås rapporter om økonomi og levekår for ulike lavinnteksgrupper (se for eksempel Hattrem 2022). Les også mer om hvordan vedvarende lavinntekt beregnes i egen tekstboks.

Figur 5.4 viser andelen med vedvarende lavinntekt i treårsperioden 2020-2022. Når vi benytter paneldata for inntekt for disse tre årene for personer i alderen 25-39 år i 2022, vil det si at disse personene var 23-37 år i 2020²⁹.

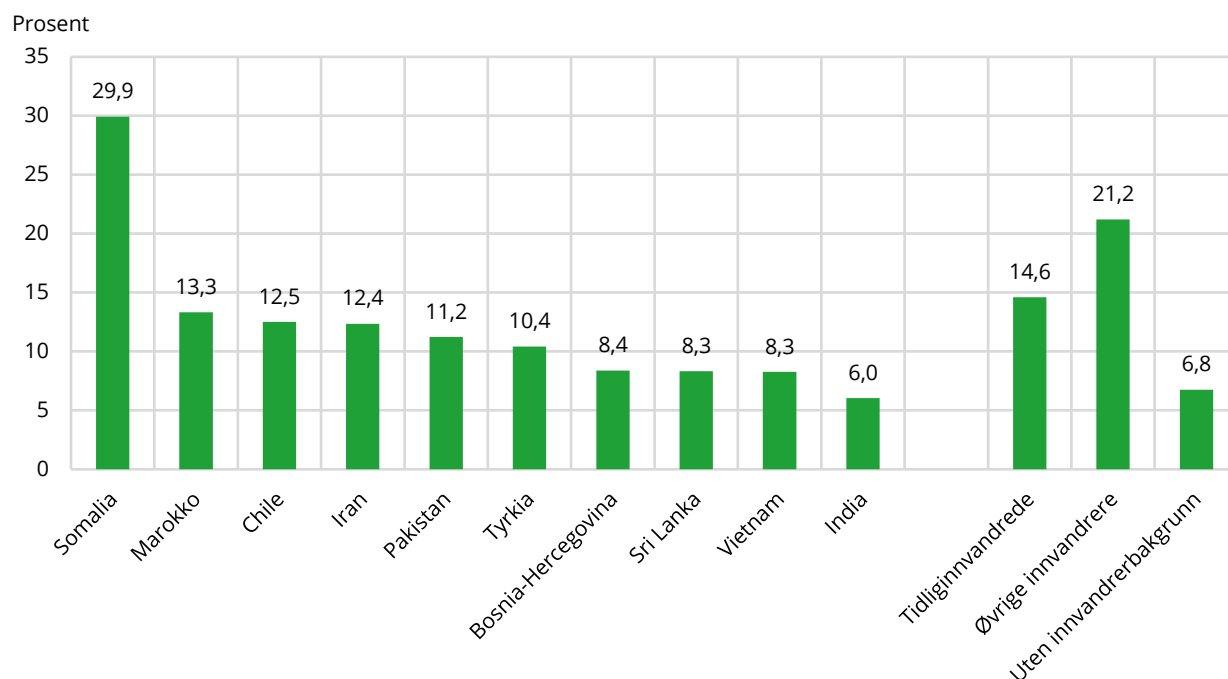
Tallene viser at blant norskfødte med innvandrereforeldre er lavinntekt mer vanlig enn blant jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn – med unntak av norskfødte med indiske innvandrereforeldre. I befolkningen 25-39 år uten innvandrerbakgrunn hadde 6,8 prosent vedvarende lavinntekt i treårsperioden 2020-2022. Blant norskfødte med indisk landbakgrunn var andelen 6 prosent. Andre undersøkelser viser også at forekomsten av lavinntekt blant norskfødte med indisk herkomst ligger på samme nivå som i den jevnaldrende befolkningen uten innvandrerbakgrunn (Hattrem 2022).

Norskfødte med innvandrereforeldre fra Vietnam, Sri Lanka og Bosnia-Hercegovina har lavinntektsandeler på drøyt 8 prosent. Hos grupper der andelen med lavinntekt ligger fra 10-13 prosent finner vi norskfødte med foreldre fra Tyrkia, Pakistan, Iran, Chile og Marokko. I en av referansegruppene i figur 5.4, tidliginnvandrede, tilhørte i underkant av 15 prosent lavinnteksgruppen i 2022.

Norskfødte med somaliske innvandrereforeldre skiller seg klart ut i figur 5.4 med en lavinntektsandel på nesten 30 prosent.

²⁹ Studenter er utelatt fra populasjonen på 19 054 norskfødte med innvandrereforeldre i 2022 (se kapittel 4). Mange av disse vil også ligge i lavinnteksgruppen. Av de 19 054 personene er det 18 652 som har sammenhengende paneldata for årene 2020-2022 (det vil si at de er bosatt i landet i alle tre årene).

Figur 5.4 Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre. Andel med vedvarende lavinntekt 2020-2022 (EU-60). Prosent



Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

For personer i yrkesaktiv alder som vi studerer her, er det en nær sammenheng mellom det å stå utenfor arbeidslivet over flere år, og det å ha vedvarende lavinntekt. Statistisk sentralbyrås rapporter om økonomi og levekår for ulike lavinntektsgrupper, har vist at risikoen for å ha vedvarende lavinntekt er flere ganger høyere for de uten noen yrkestilknyttede i husholdningen sammenlignet med de som har en stabil tilknytning til arbeidslivet (Hattrem 2022). De forskjeller vi tidligere har vist i yrkestilknytning for norskfødte etter foreldrenes landbakgrunn, viser seg også i andelen som befinner seg under lavinntektsgrensen i figur 5.4. I kapittel 4, og i figurene 5.2 og 5.3 i dette kapitlet, har vi vist at norskfødte med innvanderforeldre fra India, Vietnam, Sri Lanka og Bosnia-Hercegovina har en sterkere tilknytning til arbeidslivet sammenlignet med de andre gruppene av norskfødte som vi studerer.

Hvis vi fortsatt benytter paneldata for årene 2020-2022, finner vi at blant norskfødte med innvanderforeldre fra India, Vietnam, Sri Lanka og Bosnia-Hercegovina er det rundt 4 prosent som tilhører en husholdning uten noen yrkestilknyttede i alle tre årene. Hos norskfødte med somaliske eller marokkanske innvanderforeldre er tilsvarende andeler en del større – 11 og 16 prosent. Viktigheten av en stabil tilknytning til arbeidslivet for å unngå lavinntekt kan også illustreres ved å se på andelen som har minst ett yrkestilknyttet husholdningsmedlem i alle de tre årene 2020 til 2022. Hos norskfødte med indisk bakgrunn gjelder dette 82 prosent sammenlignet med 58 prosent blant norskfødte med somalisk bakgrunn. Blant jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn var det 84 prosent som bodde i en husholdning med minst en yrkestilknyttet person i hele perioden 2020-2022.

Beregning av vedvarende lavinntekt

Grovt sett finnes det to ulike metoder å konstruere en lavinntektsgrense på. Man kan enten ta utgangspunkt i en absolutt tilnærming, eller en relativ tilnærming. Vi har valgt en relativ tilnærming, som er mest vanlig å benytte i land som har et høyt generelt inntektsnivå. I denne metoden er det vanlig å benytte det generelle inntektsnivået i landet som referanse. Man tar da ofte utgangspunkt i medianinntekten for hele befolkningen.

Medianinntekten er det inntektsbeløpet som deler en gruppe i to like store halvdel, etter at inntekten er sortert stigende (eller synkende). Det vil altså være like mange personer med en inntekt over som under medianinntekten. Personer med en inntekt under ulike avstander til medianinntekten defineres som å tilhøre lavinntektsgruppen. Lavinntektsgrensen settes ofte til 60 prosent av medianinntekten.

En vanlig måte å definere vedvarende lavinntekt på er å slå sammen husholdningsinntektene (etter skatt) gjennom en periode på flere år – for eksempel tre år – og deretter definere alle dem med en gjennomsnittlig inntekt lavere enn for eksempel 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme periode, som en lavinntektshusholdning. I dette kapitlet beregner vi vedvarende lavinntekt for treårs-perioden 2020-2022. For å kunne sammenligne inntekten til husholdninger med ulik størrelse og sammensetning benytter vi fortsatt inntekt etter skatt per forbruksenhet (se tekstboks i begynnelsen av dette kapitlet). Siden mottatt studielån ikke omfattes av det inntektsbegrepet som benyttes (inntekt etter skatt), er det vanlig å utelate studenter fra lavinntektsgruppen.

Andelen med vedvarende lavinntekt har gått ned i alle grupper av norskfødte med innvandrerforeldre som vi kan sammenligne med i forrige måling for treårsperioden 2015-2017 (Kirkeberg et. al 2019). Eksempelvis har norskfødte 25-39 år i 2022 med chilenske innvandrerforeldre, en lavinntektsandel som ligger nesten 7 prosentpoeng lavere sammenlignet med tilsvarende gruppe i samme alder i 2017. Blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Marokko, Pakistan og Tyrkia har lavinntektsandelene blitt redusert med 4-6 prosentpoeng, mens blant norskfødte med bakgrunn fra India og Vietnam er nedgangen noe mindre – 1-2 prosentpoeng. Til sammenligning er lavinntektsandelen nesten uforandret i samme periode hos befolkningen 25-39 år uten innvandrerbakgrunn.

Referanser

- Arntsen, Lone, Ivar Lima og Loyd Rudlende (2019): Hvem mottar kontantstøtte og hvordan bruker de den? Arbeid og velferd nr.3-2019. Hentet fra: <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd/hvem-mottar-kontantstotte-og-hvordan-bruker-de-den>
- Backe-Hansen, E., Walhovd, K. B og Huang, L. (2014). Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner. En kunnskapsoppsummering, NOVA Rapport 5/14. Fra: <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2014/Kjoennsforskjeller-i-skoleprestasjoner>
- Bakken, A. (2003). Minoritetsspråklig ungdom i skolen. Reproduksjon av ulikhet eller sosial mobilitet? NOVA rapport 15/03. Fra: http://www.nova.no/asset/2836/1/2836_1.pdf
- Bakken, A. (2016). Endringer i skoleengasjement og utdanningsplaner blant unge med og uten innvandringsbakgrunn: trender over en 18-årsperiode. Tidsskrift for ungdomsforskning, 16. Fra: <https://journals.hioa.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1590/1454>
- Bakken, A. og Hyggen, C. (2018). Trivsel og utdanningsdriv blant minoritets elever i videregående. Hvordan forstå karakterforskjeller mellom elever med ulik innvandrerbakgrunn? NOVA rapport 1/18. Fra: <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2018/Trivsel-og-utdanningsdriv-blant-minoritets elever-i-videregaaende>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2017). Oppvekstrapporten 2017. Økte forskjeller – gjør det noe? Fra: <https://www.bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00003918>
- Baum, S. og Flores, S. (2011). Higher Education and Children in Immigrant Families. The Future of Children, 21(1), 171-193.
- Birkelund, G. E., og Mastekaasa, A. (2009). Integrert? Utdanning og arbeid blant innvandrere og deres etterkommere i Norge. Oslo: Abstrakt forlag.
- Bjugstad, H. K. og Ekren, R. (2016). Mangel på grunnskolepoeng 2009-2015. Stadig flere mangler grunnskolepoeng. Fra: <http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/stadig-flere-mangler-grunnskolepoeng>
- Bjørkeng, B. og Dzamarija, M. T. (2011). Fullføring av videregående opplæring. Gjennomstrømning blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Fra: https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201145/rapp_201145.pdf
- Brandth, B. & Moxnes, K. (1996). *Familie for tiden, stabilitet og forandring*. Tano, Aschehoug, Oslo.
- Bråten, B., Drange, N., Haakestad, h. og Telle, K. (2014). Gratis kjernetid i barnehager. Sluttrapport. FAFO rapport 2014/44. Fra: <https://www.fafo.no/index.php/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/gratis-kjernetid-i-barnehager>
- Dzamarija, M. T. (red.) (2016). *Barn og unge voksne med innvandrerbakgrunn. Demografi, utdanning og inntekt*. Rapporter 2016/23. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/attachment/273616?ts=1562bfcd488>
- Dzamarija, M.T. (2017). Innvandrere og deres norskfødte barn – gruppenes sammensetning. Statistiske analyser 2017/155. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/innvandrere-og-deresnorskfodte-barn-gruppenes-sammensetning>
- Dzamarija, M.T. (red.) (2024). *Innvandrerkvinner og deres norskfødte døtre. Demografi, utdanning, arbeid og inntekt*. Rapporter 2024/5. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/innvandrerkvinner-og-deres-norskfodte-dotre>

- Ekren, R. (2014). Sosial reproduksjon av utdanning? Samfunnsspeilet 5/2014, Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/sosial-reproduksjon-av-utdanning>
- Epland, Jon og Mads Ivar Kirkeberg (2014): *Flere innvandrerbarnefamilier med lavinntekt*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/flereinnvandrerbarnefamilier-med-lavinntekt>
- Epland, Jon og Mads Ivar Kirkeberg (2018): Store inntektsforskjeller blant norskfødte med innvandrerforeldre. SSB-Analyse 2018/10. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/store-inntektsforskjeller-blant-norskfodte-medinnvandrerforeldre>
- Eurostudent VIII (2024). Fra: https://database.eurostudent.eu/drm/?eust_nr=8&e=transition_HE_duration&fg=all_students&country_list=AL%2CAT%2CCH%2CCZ%2CDE%2CDK%2CEE%2CFI%2CFR%2CGE%2CHR%2CHU%2CIE%2CIS%2CIT%2CLT%2CLU%2CMT%2CNL%2CNO%2CPL%2CPT%2CRO%2CSE%2C SI%2CTR&Curr=NCU
- Falch, T. og Nyhus O. H. (2010). Videregående opplæring og arbeidsmarkedstilknytning for unge voksne innvandrere. SØF-rapport 04/10. Trondheim: Senter for økonomisk forskning. Fra: http://www.sof.ntnu.no/Rapport_4_10.pdf
- Hattrem, A. (red.) (2022). Økonomi og levekår for lavinntektsgrupper 2022. Rapporter 2022/45. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/okonomi-og-levekar-for-lavinntektsgrupper-2022>
- Henriksen, K. (2007). *Fakta om 18 innvandrergrupper i Norge*. Rapporter 2007/29. Statistiske sentralbyrå. https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200729/rapp_200729.pdf
- Henriksen, K. & Østby, L. (2007). *Etterkommerne - integreringens lakmustest*. Plan, 39(5), 30-37. http://www.idunn.no/plan/2007/05/etterkommerne_integreringens_lakmustest
- Henriksen, K. m.fl. (2009): Unge som innvandret før skolealder – hvor like er de norskfødte med innvandrerforeldre? Notater 2009/35. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/unge-som-innvandret-for-skolealder-hvor-like-er-de-norskfodte-med-innvandrerforeldre>
- Henriksen, K., Østby, L. & Ellingsen, D. (red.) (2010). Innvandring og innvandrere 2010. *Statistiske analyser 119*, <https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa119/sa119.pdf>
- Hermansen, A. S. (2016). Moving up or falling behind? Intergenerational socioeconomic transmission among children of immigrants in Norway. *European Sociological Review*, 32/5, 1. oktober 2016, side 675-689. Fra: <https://academic.oup.com/esr/article/32/5/675/2197586>
- Jentoft, S. (2014). Imputation of missing data among immigrants in the Register of the Population's Level of Education (BU) (Notater 2014/27). Fra: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/imputation-of-missing-data-among-immigrants-in-the-register-of-the-populations-level-of-education-bu>
- Kirkeberg, M.I., Dzamarija, M. T. Bratholmen, N.V.L., & Strøm, F. (2019). *Norskfødte med innvandrerforeldre- hvordan går det med dem? Demografi, utdanning, arbeid og inntekt*. Rapporter 2019/21. Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/391638?_ts=16bb80598d8
- Korsnes, O., Andersen, H. og Brante, T. (1997). *Sosiologisk leksikon*. Oslo: Universitetsforlaget
- Liu, A. og Xie, Y. (2016). Why do Asian Americans academically outperform Whites? – The cultural explanation revisited. *Social Science Research*, 58, 210-226.

- Leknes, S., Løkken, S.A., Syse, A. & Tønnessen, M. (2018): *Befolkningsframskrivingene 2018. Modeller, forutsetninger og resultater*. Rapporter 2018/21. Statistisk sentralbyrå.
https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/354129?_ts=1643ab45088
- Markussen, E., Lødding, B., Sandberg, N. og Vibe, N. (2006). Forskjell på folk – hva gjør skolen? Valg, bortvalg og kompetanseoppnåelse i videregående opplæring blant 9749 ungdommer som gikk ut av grunnskolen på Østlandet våren 2002. Hovedfunn, konklusjoner og implikasjoner tre og et halvt år etter. Rapport 3/2006. Oslo: NIFU STEP
- Naz, G. & Vassenden, K. (2019). Ønsket om å bli norsk statsborger sterkest hos flyktningene. *SSB analyse, 2019/02*. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/onsket-om-a-blinorsk-statsborger-sterkest-hos-flyktningene>
- Nerland, Sølve Mikal, Per Svein Aurdal og Erik Herstad Horgen (2011): System for persondata - versjon 9: Dokumentasjon av årgangene 2008-2009. (Notater 47/2011) Hentet fra:
https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/notat_201147/notat_201147.pdf
- NOU (2011:7): Velferd og migrasjon— Den norske modellens framtid.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2011-07/id642496/sec1>
- NOU 2019:3. Nye sjanser – bedre læring. Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp.
- OECD (2014). Education at a glance 2014. OECD Indicators. OECD Publishing. Fra:
<http://www.oecd.org/education/Education-at-a-Glance-2014.pdf>
- OECD (2017). Catching Up? Intergenerational Mobility and Children of Immigrants, OECD Publishing, Paris. Fra: https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/catching-up-intergenerational-mobility-and-children-of-immigrants_9789264288041-en
- OECD (2023). Indicators of Immigrant Integration 2023, OECD Publishing, Paris. Fra:
https://www.oecd.org/en/publications/indicators-of-immigrant-integration-2023_1d5020a6-en/full-report.html
- Olsen, B. (2018). Unge med innvandrerbakgrunn i arbeid og utdanning 2016. Rapporter 2018/4. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/unge-med-innvandrerbakgrunn-i-arbeid-og-utdanning-2016>
- Papademetriou, D. G., Somerville, W., og Sumption, M. (2009). The social mobility of immigrants and their children. Washington, Migration Policy Institute. Consulta, 21.
- Sandnes, T. (red.) (2017). Innvandrere i Norge 2017. *Statistiske analyser 155*. Statistisk sentralbyrå.
https://www.ssb.no/befolkning/artikler-ogpublikasjoner/_attachment/332154?_ts=162901a1050
- Statistisk sentralbyrå. (2024, 12. mars). Flyttinger.
<https://www.ssb.no/befolkning/flytting/statistikk/flyttinger>
- Statistisk sentralbyrå. (2024, 13. mars). Fødte. <https://www.ssb.no/befolkning/fodte-og-dode/statistikk/fodte/artikler/Marginal-nedgang-i-fruktbareheten>
- Statistisk sentralbyrå. (2024, 5. juni). Nasjonale befolkningsframskrivninger.
<https://www.ssb.no/befolkning/befolkningsframskrivninger/statistikk/nasjonale-befolkningsframskrivninger>
- Statistisk sentralbyrå (2023a). Gjennomføring i videregående opplæring, etter intervall (år), statistikkvariabel, grunnskolepoeng, fullføringsgrad og studieretning/utdanningsprogram. Fra:
<https://www.ssb.no/statbank/table/11592/>

- Statistisk sentralbyrå (2023b). Gjennomføring i videregående opplæring for elever med innvandringsbakgrunn, etter kjønn, landbakgrunn og fullføringsgrad. Fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/09330/>
- Steffensen, K., Ekren, R. og Nygård, G. (2015). Studenters økonomi og studiesituasjon. Norske resultater fra Eurostudent V i et europeisk perspektiv. Rapporter 2015/50. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/studenters-okonomi-og-studiesituasjon>
- Steinkellner, A. (2013). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i grunnskolen. En analyse av karakterdata og resultater fra nasjonale prøver i 2012 (Oppdatert utgave). Rapporter 65/2013. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre-i-grunnskolen>
- Utdanningsdirektoratet (2018). Utdanningsspeilet 2018. Del 2 Hvilke faktorer påvirker om ungdommer får læreplass? Fra: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/tema/utdanningsspeilet/laereplass/>
- Vassenden, K. (red.) (1997). *Innvandrere i Norge: Hvem er de, hva gjør de, og hvordan lever de?* Statistiske analyser 20. Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/a/histstat/sa/sa_020.pdf
- Vrålstad, S. og Wiggen, K. S., red. (2017). Levekår blant innvandrere i Norge 2016. Rapporter 2017/13. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/levekår-blant-innvandrere-i-norge-2016>
- Xie, Y. og Goyette, K. (2003). Social mobility and the educational choices of Asian Americans. *Social Science Research*, 32(3), 467-498.
- Østby, L. & Henriksen, K. (2013). Innvandrere- hva vi nå vet og ikke vet. Innvandrere og dere barn-og vår kunnskap om dem. *Samfunnsspeilet*, 5/2013. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/innvandrere-hva-vi-naa-vet-og-ikke-vet>
- Østby, L. (2017). Arbeidsinnvandrere – fra hovedstadsfenomen til vanlig syn i hele landet. *Samfunnsspeilet* 3/2017. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/arbeidsinnvandrefra-hovedstadsfenomen-til-vanlig-syn-i-hele-landet>

Figurregister

Figur 2.1	Antall norskfødte med innvanderforeldre, per 1. januar 1970-2024	14
Figur 2.2	Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn. Prosent. 1. januar 2024	16
Figur 2.3	Norskfødte med innvanderforeldre fra Pakistan, etter alder. Prosent. 1. januar 2024 ..	17
Figur 2.4	Norskfødte med innvanderforeldre fra Polen, etter alder. Prosent. 1. januar 2024	18
Figur 2.5	Norskfødte med innvanderforeldre fra Somalia, etter alder. Prosent. 1. januar 2024 ..	18
Figur 2.6	Befolkningspyramider. Hele befolkningen og norskfødte med innvanderforeldre samt innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre. 1. januar 2024	24
Figur 2.6	Levendefødte, etter barnets innvandringskategori 2011, 2013 og 2023. Prosent	27
Figur 2.7	Samlet fruktbarhetstall (SFT) til kvinner fra ulike grupper av befolkningen. 2001-2023.	29
Figur 2.8	Norskfødte med innvanderforeldre i Oslo, etter landbakgrunn. De ti største gruppene. Per 1. januar 2024.....	33
Figur 2.9	Hovedalternativet for framskriving av Norges befolkning, etter innvandringskategori. 2050. Prosent.....	37
Figur 2.10	Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn, framskrevet i hovedalternativet. 2024- 2050. Absolutte tall	38
Figur 3.1	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng ¹ , etter innvandringskategori og kjønn. Skoleåret 2022-2023	41
Figur 3.2	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng ¹ , etter innvandringskategori og foreldres høyeste utdanningsnivå. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanningsnivå. Skoleåret 2022-2023.....	42
Figur 3.3	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng ¹ for norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn. Skoleåret 2022-2023	43
Figur 3.4	Grunnskolepoeng gruppert, etter innvandringskategori. Skoleåret 2022-2023	44
Figur 3.5	Elever, lærlinger og lære kandidater i videregående opplæring i prosent av registrert årskull 16-18 år, etter innvandringskategori. 2022-2023	46
Figur 3.6	Norskfødte med innvanderforeldre 16-18 år i videregående opplæring, etter landbakgrunn. Andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. 2022-2023	47
Figur 3.7	Andel elever 16-24 år ¹ som startet videregående trinn 1 for første gang høsten 2017, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år	50
Figur 3.8	Andel elever 16-24 år ¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2017 og fullførte innen fem år, etter kjønn, utdanningsprogram (todelt) og innvandringskategori	52
Figur 3.9	Andel norskfødte elever med innvanderforeldre 16-24 år ¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2017 og fullførte innen fem år, etter foreldrenes landbakgrunn.....	53
Figur 3.10	Andel elever 16-24 år ¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2017 og fullførte ² innen fem år, etter foreldrenes høyeste utdanningsnivå og innvandringskategori. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanningsnivå.....	55
Figur 3.11	Studenter 19-24 år i høyere utdanning, etter alder og innvandringskategori. Prosent av befolkningen. 2023	57
Figur 3.12	Norskfødte studenter med innvanderforeldre 19-24 år i høyere utdanning, etter landbakgrunn. Andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. 2023	58
Figur 3.13	Andel personer 25-39 år, etter utdanningsnivå og innvandringskategori. 2023	62
Figur 3.14	Andel norskfødte med innvanderforeldre 25-39 år med universitets- og høyskolenivå, etter foreldrenes landbakgrunn. 2023.....	63

Figur 3.15	Andel personer 25-39 år med universitets- og høgskolenivå, etter innvandringskategori og foreldres høyeste utdanningsnivå. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanningsnivå. 2023	65
Figur 4.1	Andelen norskfødte kvinner og menn 25-39 år med innvanderforeldre og med yrkesinntekt høyere enn 2G. Landbakgrunn. 2022	71
Figur 4.2	Andelen norskfødte menn med innvanderforeldre med yrkesinntekt høyere enn 2G, etter alder og landbakgrunn. 2022.....	73
Figur 4.3	Andelen norskfødte menn med innvanderforeldre uten registrert yrkesinntekt i 2022, etter alder og landbakgrunn.....	74
Figur 4.4	Andelen norskfødte kvinner med innvanderforeldre med yrkesinntekt høyere enn 2G, etter alder og landbakgrunn. 2022.....	76
Figur 4.5	Andelen norskfødte kvinner med innvanderforeldre uten registrert yrkesinntekt i 2022, etter alder og landbakgrunn.....	77
Figur 4.6	Aktivitetsstatus per 4. kvartal 2022. Norskfødte menn 25-39 år med innvanderforeldre	85
Figur 4.7	Aktivitetsstatus per 4. kvartal 2022. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvanderforeldre	86
Figur 4.8	Avtalt arbeidstid for lønnstakere per 4. kvartal 2022. Norskfødte menn 25-39 år med innvanderforeldre	87
Figur 4.9	Avtalt arbeidstid for lønnstakere per 4. kvartal 2022. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvanderforeldre	88
Figur 5.1	Norskfødte i alderen 25-39 år med innvanderforeldre. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU) som andel av medianen i den jevnaldrende befolkningen uten innvanderbakgrunn. Ulike husholdningstyper. 2022	96
Figur 5.2	Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre. Andel aleneboende som er yrkestilknyttet. 2022	97
Figur 5.3	Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre. Andel parhushold med og uten barn med minst to yrkestilknyttede i husholdningen. 2022	98
Figur 5.4	Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre. Andel med vedvarende lavinntekt 2020-2022 (EU-60). Prosent.....	101

Tabellregister

Tabell 2.1	Norskfødte med innvanderforeldre, utvikling i antall fra 1. januar 1970 til 2024	13
Tabell 2.2	Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og alder. 30 største grupper. 1. januar 2024	15
Tabell 2.3	Tidliginnvandrede (kommet til Norge før fylte 6 år), etter landbakgrunn. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2024. Utvalgte grupper	17
Tabell 2.4	Norskfødte med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn. Per 1. januar 2024.....	22
Tabell 2.5	Norskfødte med én norskfødt og én utenlandsfødt forelder og fire utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn. Per 1. januar 2024	22
Tabell 2.6	Norskfødte med innvanderforeldre per 1. januar 2024. Utvalgte aldersgrupper. Absolutte tall og prosent.....	25
Tabell 2.7	Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og statsborgerskap. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2024	26
Tabell 2.8	Levendefødte med to innvanderforeldre, etter landbakgrunn. 2013-2023.....	27
Tabell 2.9	Levendefødte, etter mors innvandrerkategori og landbakgrunn, 2023. Absolutte tall ...	28
Tabell 2.10	Samlet fruktbarhetstall (SFT), etter mors landbakgrunn. 2011- 2023	29
Tabell 2.11	Sivilstand etter innvandringskategori og alder. Per 1. januar 2024.Absolutte tall og prosent	30
Tabell 2.12	Sivilstand etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn. Aldersgruppen 18-24 år. Per 1. januar 2024. Absolutte tall og prosent.....	31
Tabell 2.13	Inngåtte ekteskap, etter kvinnens og mannens innvandringskategori. 2013 og 2023. Absolutte tall.....	31
Tabell 2.14	Norskfødte med innvanderforeldre, etter kommune. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2024.....	32
Tabell 2.15	Befolkningen, etter innvandrerkategori og fylke. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2024.....	34
Tabell 2.16	Norskfødte med innvanderforeldre, etter bydel. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2004, 2019 og 2024	35
Tabell 2.17	Norskfødte med innvanderforeldre, største landgrupper i bydeler i Oslo. Per 1. januar 2024.....	36
Tabell 3.1	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng, etter innvandringskategori, foreldres høyeste utdanningsnivå og kjønn. 2022-2023 ¹	40
Tabell 3.2	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng for norskfødte med innvanderforeldre, etter kjønn, foreldrenes landbakgrunn og andel foreldre med grunnskolenivå. 2022-2023 ¹ ..	41
Tabell 3.3	Grunnskolepoeng (gruppert), etter innvandringskategori. 2022-2023 ¹	44
Tabell 3.4	Innvandrere, etter gjennomsnittlig grunnskolepoeng, alder ved bosetting i Norge og kjønn. 2022-2023 ¹	45
Tabell 3.5	Andel som er i videregående opplæring høsten etter at de avsluttet grunnskole ¹ , etter kjønn og innvandringskategori. 2023	45
Tabell 3.6	Elever, lærlinger og lære kandidater i videregående opplæring i prosent av registrert årskull 16-18 år, etter kjønn og innvandringskategori. 2023 ¹	46
Tabell 3.7	Norskfødte elever, lærlinger og lære kandidater 16-18 år ¹ i videregående opplæring, etter kjønn og foreldrenes landbakgrunn. Andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. 2023	47
Tabell 3.8	Elever 16-24 år ¹ i videregående opplæring, etter kjønn, utdanningsprogram (todelt) og innvandringskategori. 2023	48
Tabell 3.9	Elever 16-24 år ¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2017, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og innvandringskategori. 2023	49

Tabell 3.10	Elever 16-24 år ¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2017, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, utdanningsprogram (todelt) og innvandringskategori. 2023.....	51
Tabell 3.11	Norskfødte med innvandrerforeldre 16-24 år ¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2017, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, etter foreldrenes landbakgrunn. 2023.....	53
Tabell 3.12	Elever 16-24 år ¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2017, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, foreldres høyeste utdanningsnivå og innvandringskategori. 2023	54
Tabell 3.13	Direkte overgang fra videregående til høyere utdanning høsten 2023, aldersgruppe 19-24 år ¹	55
Tabell 3.14	Studenter 19-24 år i høyere utdanning etter kjønn, alder og innvandringskategori. Absolutte tall og prosent av befolkningen. 2023 ¹	56
Tabell 3.15	Norskfødte studenter med innvandrerforeldre 19-24 år ¹ i høyere utdanning etter kjønn og foreldrenes landbakgrunn. Andel av norskfødte med innvandrerforeldre med lik landbakgrunn. 2023.....	57
Tabell 3.16	Studenter 19-24 år ¹ i høyere utdanning, etter studier ² . 2023	59
Tabell 3.17	Norskfødte med innvandrerforeldre 19-24 år i høyere utdanning, etter studier og foreldres landbakgrunn. 2023 ¹	60
Tabell 3.18	Personer 25-39 år ¹ , etter kjønn, utdanningsnivå og innvandringskategori. 2023	61
Tabell 3.19	Norskfødte med innvandrerforeldre 25-39 år ¹ , etter foreldrenes landbakgrunn og utdanningsnivå. 2023	62
Tabell 3.20	Personer 25-39 år ¹ , etter foreldres høyeste utdanningsnivå, utdanningsnivå ² og innvandringskategori. 2023.....	64
Tabell 4.1	Antall norskfødte 25-39 år ¹ med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn, kjønn og alder. De ti største landene. Bosatte per 1. januar 2023.....	67
Tabell 4.2	Norskfødte kvinner 25-39 år i 2022 med innvandrerforeldre som har mottatt foreldrepenger. Andel med yrkesinntekt i årene etter. Landbakgrunn Pakistan, Vietnam og Tyrkia.	80
Tabell 4.3	Andel norskfødte menn 25-39 år med innvandrerforeldre, etter kvartilfordelt yrkesinntekt ¹ . 2022	82
Tabell 4.4	Andel norskfødte kvinner 25-39 år med innvandrerforeldre, etter kvartilfordelt yrkesinntekt ¹ . 2022	84
Tabell 4.5	Yrkesfordeling blant lønnsstakere. Norskfødte menn 25-39 år med innvandrerforeldre. 4. kvartal 2022	90
Tabell 4.6	Yrkesfordeling blant lønnsstakere. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvandrerforeldre. 4. kvartal 2022	91
Tabell 5.1	Andel norskfødte i alderen 25-39 år med innvandrerforeldre, etter husholdningstype. 2022	94
Tabell 5.2	Norskfødte 25-39 år med innvandrerforeldre. Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala). Kvintiler ¹ . Landbakgrunn. 2022	99